

WYTYCZNE PROJEKTOWE DLA PRZESTRZENI PUBLICZNYCH W WITOMINIE-RADIOSTACJI W GDYNI
/ DESIGN GUIDELINES FOR PUBLIC SPACES IN WITOMINO-RADIOSTACJA IN GDYNIA

WITOMINO

ZIELONA STACJA

Autorzy / Authors:

Monika Arczyńska, Łukasz Pancewicz, Lukas Bolinois, Zuza Bręk, Anna Burysz, Agata Dalach, Mateusz Dzierbicki, Iga Fiedorowicz, Magda Frońska, Karol Giełdon, Marion Grandin, Aleksandra Ilic, Michał Jabłonowski, Sonja Jokic, Akin Karapinar, Julia Kaszubowska, Alan Klingiert, Olesya Kornilova, Hanna Kozicka, Karolina Kuca, Magdalena Kuzia, Martyna Marcinkiewicz, Vukoicic Milutin, Senzekile Mlambo, Nouran Moustafa, Lizeth Parra, Weronika Plata, Anna-Maria Popova, Stefan Radunovic, Mahbubur Rahman, Milica Raković, Kasia Romańczuk, Ida Sawilska, Marta Sienkiewicz, Reine-Milvia Soufet, Paulina Szulc, Marta Tejza, Pavan Thomas, Asia Turłowicz, Paweł Unger, Anna Urbaniak, Margita Vajović, Barbara Wasilewska, Paulina Węgrzynowska, Uliana Yanishevskaya, Lwazi Zungu, Xin Zhou

opracowanie graficzne / graphic design:

Agata Dalach / Lukas Bolinois
/ Marion Grandin / Reine-Milvia Soufet

ilustracje / **illustrations:** Olesya Kornilova / Karol Giełdon

data wydania: lipiec 2017 / **release date:** July 2017

nakład: 200 egzemplarzy / **circulation:** 200 copies

czcionka / **font:** Rajdhani (Open Font License)

Publikacja na licencji Creative Commons Polska 4.0

Uznanie autorstwa CC-BY

Licensed under a Creative Commons 4.0 CC-BY license

ISBN 123-456-789

Gdańsk, 2017

SPIS TREŚCI / CONTENTS

WSTĘP / INTRO

wprowadzenie / introduction	9
obszar działań / area of intervention	10
wsparcie merytoryczne / substantive support	11
nasza metodologia / our methodology	12
marketing / marketing	16

ANALIZY / ANALYSES

wprowadzenie / introduction	20
tożsamość miejsca / site identity	22
historia miejsca / history of the place	24
mapa punktów / points map	26
jakość przestrzeni publicznych / quality of public space	27
program usług / the functional programme	28
mapa drogowa / roads map	2
infrastruktura rowerowa / cycling infrastructure	30
ścieżki dla pieszych / pedestrian routes	31
oświetlenie / lighting	33
profil mieszkańców - osoby / profile of residents - personas	34
wywiady z mieszkańcami / interviews with inhabitants	36
analiza SWOT / SWOT analysis	38
podsumowanie / summary	40
wykorzystane dokumenty / references	41

PROTOTYPOWANIE / PROTOTYPING

wybrane lokalizacje działań / selected action areas	44
zaproponowane projekty / proposed design	46
warsztaty na Witominie / workshops in Witomino	52
prototypowanie / prototyping	54

WYTYCZNE / GUIDELINES

wprowadzenie / introduction	65
proponowana zmiana przebiegu ścieżki / proposed change of the route of the path	66
dostępność i ruch uliczny / accessibility and traffic	70
elementy małej architektury / street furniture	74
oświetlenie / lighting	76
zielen / greenery	78
mała retencja / water design	81
program dla lokalizacji / locations programme	86

ZAKOŃCZENIE / CREDITS

podsumowanie / summary	102
o nas / about us	102
podziękowania / acknowledgements	106
bibliografia i przypisy / bibliography and references	107

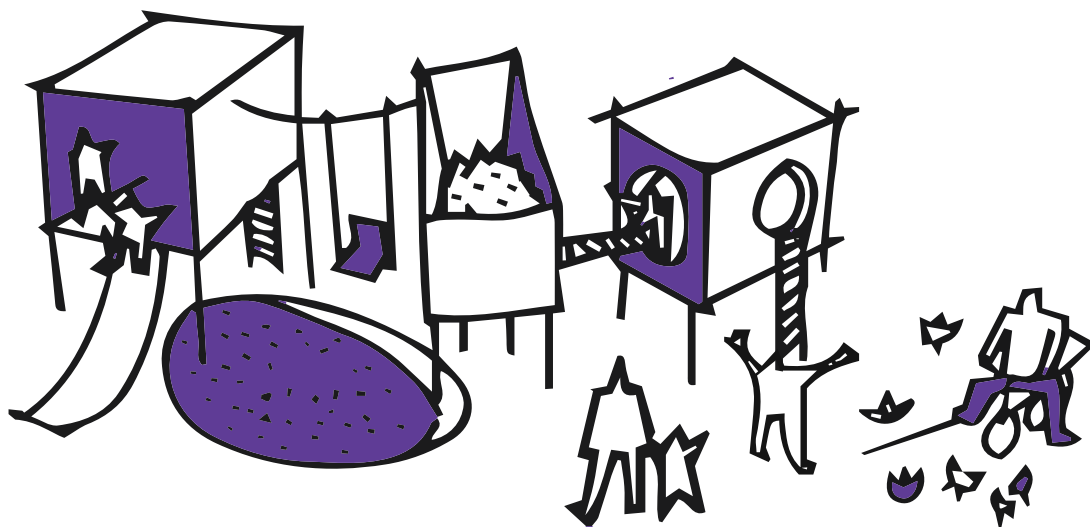
WSTĘP / INTRO

INTRODUCTION

The following report was prepared in order to meet the challenges of revitalization and to provide knowledge and guidelines for designing public spaces in Gdynia Witomino Radiostacja. It contains information about social, architectural, urban context and functioning of the district area, that is going to undergo a regeneration programme. The collected data will guide architects and urban planners through the problems of the district and assist them in the design process, taking into account the specificity of the site, its current needs and visions.

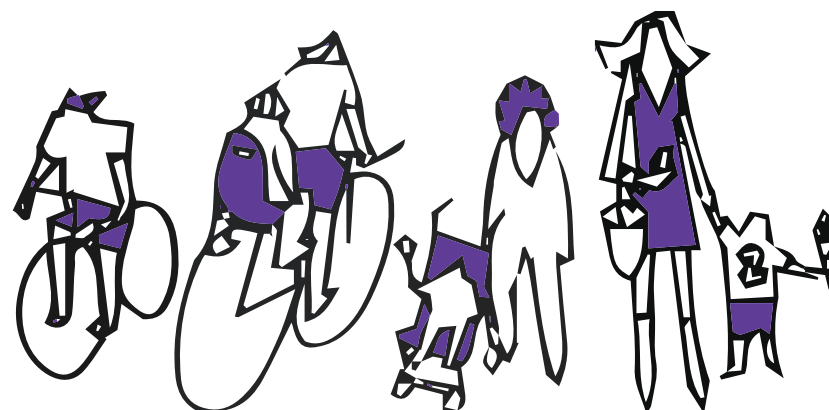
The report is based on the study of environmental psychology, workshops with the inhabitants, prototyping and numerous architectural and urban analyzes conducted in Witomino area from March to May 2017. The purpose of these studies was to diagnose the competition area, including its the image and identity context. Our main goal is to address urban regeneration processes to all different age groups and cover all aspects, social as well as architectural and urban. The conclusions drawn during the study are guidelines and recommendations for the competition for the redesign of Witomino-Radiostacja district public spaces

WPROWADZENIE

Niniejszy raport został sporządzony aby przedstawić rekomendowane propozycje i wytyczne dla przestrzeni publicznych w obrębie dzielnicy Witomino-Radiostacja. Zawiera informacje na temat kontekstu społecznego, architektonicznego oraz urbanistycznego i funkcjonowania obszaru dzielnicy, który jest przedmiotem działań rewitalizacyjnych. Zebrane dane mają zwrócić uwagę architektów i urbanistów na problemy dzielnicy oraz wspomóc projektantów w procesie projektowym dzięki uwzględnieniu specyfiki miejsca oraz aktualnych potrzeb i wizji.

Raport został skonstruowany w oparciu o badania psychologii środowiskowej, warsztaty z mieszkańcami, prototypowanie oraz liczne analizy architektoniczne i urbanistyczne przeprowadzane na obszarze Witomina od marca do maja 2017 roku. Celem badań była diagnoza obszaru konkursowego, m.in. w kontekście jego wizerunku i tożsamości. Naszym głównym założeniem jest, aby działania rewitalizacyjne trafiły do różnorodnych grup odbiorców oraz obejmowały wszystkie aspekty, zarówno społeczne, jak i architektoniczno-urbanistyczne. Wypracowane w trakcie badań wnioski stanowią wytyczne i rekomendacje dla konkursu architektonicznego na projekt przestrzeni publicznych w obrębie Witomina-Radiostacji.

OBSZAR DZIAŁAŃ

Witomino-Radiostacja to położona na zachód od centrum dzielnica Gdyni. Pomimo lokalizacji w bliskiej odległości od innych części miasta (Redłowo, Wzgórze św. Maksymiliana), otoczone ze wszystkich stron przez las Witomino stwarza wrażenie zielonej enklawy. Pomiedzy dzielnicami Witomino-Radiostacja a Witomino-Leśniczówka zlokalizowane są ulice Rolnicza i Chwarznieńska, należące do głównych arterii komunikacyjnych miasta.

W skali miasta dzielnica spełnia głównie funkcję mieszkaniową. Teren zabudowany jest blokowymi osiedlami mieszkaniowymi z lat 70., które sprawiły, że dzielnica stała się tzw. „sypialnią” – miejscem, do którego mieszkańcy wracają po pracy, lecz w którym nie spędzają wolnego czasu. Na obszarze zdiagnozowano wiele problemów społecznych, przestrzennych i ekonomicznych, co było argumentem, by Witomino-Radiostacja zostało wytypowane przez władze Gdyni jako część miasta, która w najbliższej przyszłości zostanie poddana rewitalizacji.

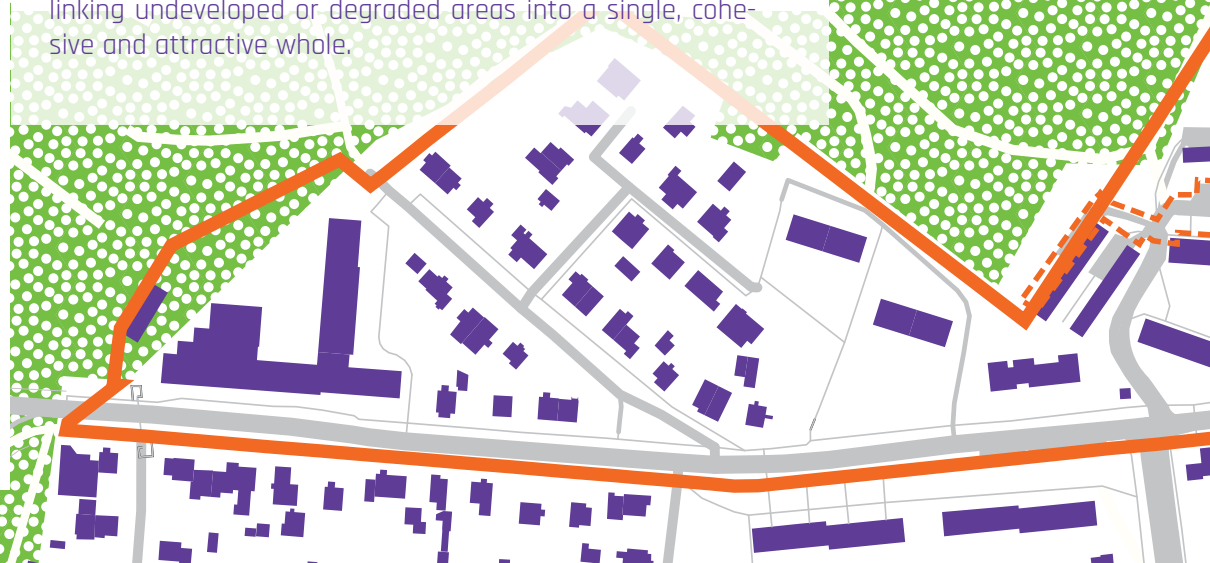
Celem raportu było stworzenie opracowania, które posłużyć ma jako zbiór wytycznych dla konkursu architektonicznego na zmiany przestrzeni publicznej w dzielnicy. Głównym obszarem, który ma zostać poddany przekształceniom jest ścieżka prowadząca od ul. Nauczycielskiej do ul. Strażackiej. Stworzony ciąg będzie miał za zadanie połączyć niezagospodarowane lub zdegradowane tereny w jedną spójną i atrakcyjną całość.

AREA OF INTERVENTION

Witomino-Radiostacja is a district located west from Gdynia city centre. Despite its location in close proximity to other parts of the city (Redłowo, Wzgórze Św. Maksymiliana), Witomino, surrounded by forest, gives an impression of a green enclave. Rolnicza and Chwarznieńska streets, some of the main transportation routes in the city, are located between Witomino-Radiostacja and Witomino-Leśniczówka estates.

The district is primarily a residential area. Block estates from the 70s. made Witomino called “a sleeping district” - a place where residents return after work, but where do not spend their free time. The area has been diagnosed with many social, spatial and economic problems, which was an argument for Witomono-Radiostacja to be selected by Gdynia authorities as part of a city that will undergo regeneration programme in the near future.

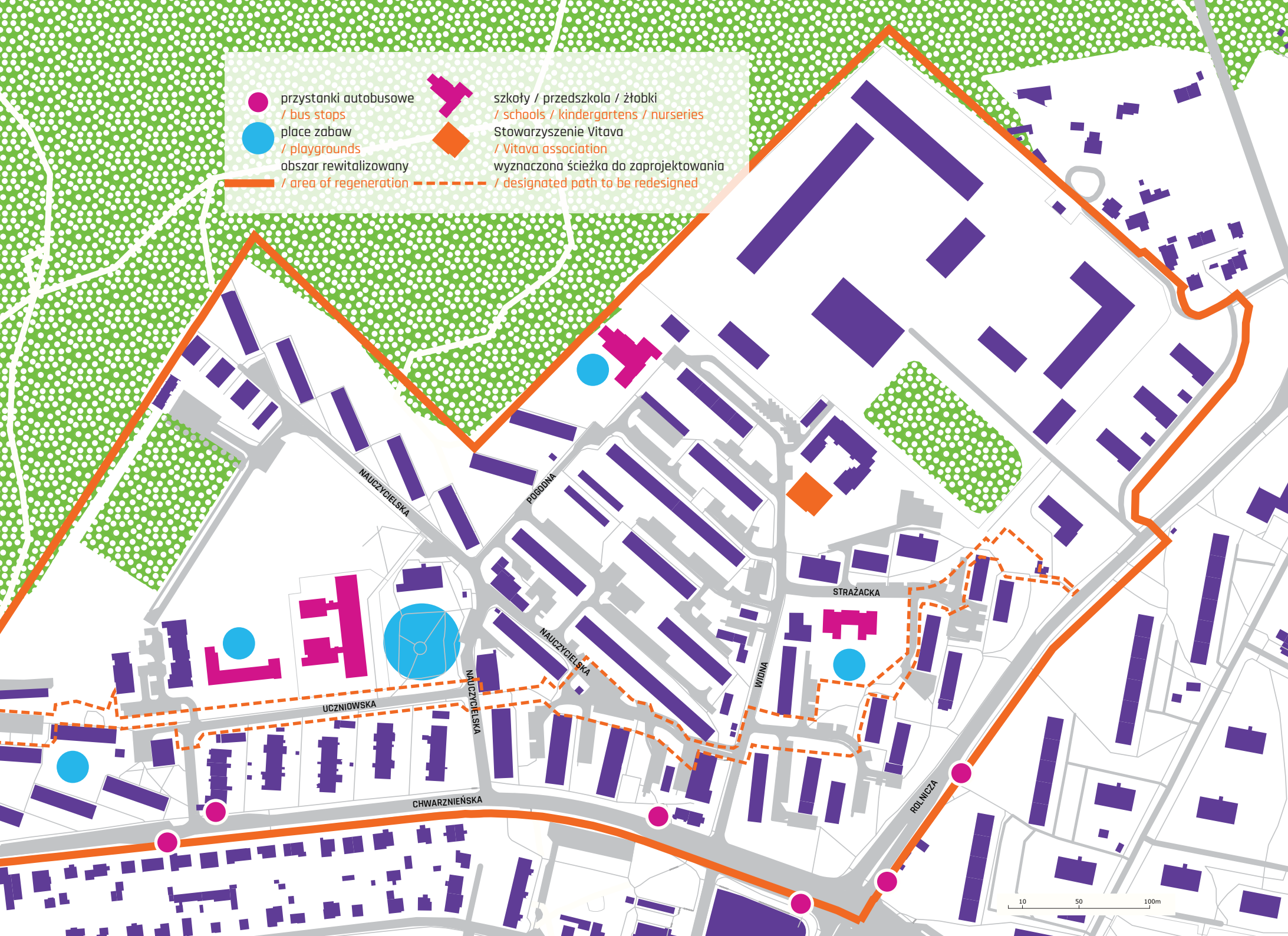
The aim of the report was to create a study that would serve as a set of guidelines for an architectural competition for the change of public space in the district. The main area to be revitalized is the path leading from Nauczycielska st. to Strażacka st. The created connection will have the task of linking undeveloped or degraded areas into a single, cohesive and attractive whole.

- przystanki autobusowe
/ bus stops
- place zabaw
/ playgrounds
- obszar rewitalizowany
/ area of regeneration

- szkoły / przedszkola / żłobki
/ schools / kindergartens / nurseries
- Stowarzyszenie Vitava
/ Vitava association
- wyznaczona ścieżka do zaprojektowania
/ designated path to be redesigned

WSPARCIE MERYTORYCZNE

Podczas przygotowywania projektów, prototypowania oraz tworzenia wytycznych do projektu rewitalizacji, wsparcie merytoryczne zapewniło nam Laboratorium Innowacji Społecznych (LIS), działające przy Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym w Gdyni. Dzięki wcześniejszym badaniom przeprowadzonym przez LIS, wiele materiałów analitycznych dotyczących Witomina trafiło do nas na samym początku procesu. Na każdym etapie mogliśmy liczyć na pomoc oraz ukierunkowanie w naszych działaniach.

SUBSTANTIVE SUPPORT

During the preparation of projects, prototyping and the creation of guidelines for the revitalization project, the substantive support was provided by Laboratorium Innowacji Społecznych, operating at the Pomorski Park Naukowo-Technologiczny in Gdynia. Thanks to previous research conducted by LIS, many analytical materials concerning Witomino have come to us at the very beginning of the process. At each stage, we could count on help and focus in our activities. Thanks to that, the effect of our work is comprehensive.

**Laboratorium
Innowacji
Społecznych**

Laboratorium Innowacji Społecznych

LIS jest jednostką budżetową działającą przy Urzędzie Miasta Gdyni. Jej celem jest rozwijanie społecznych metod podnoszących jakość życia mieszkańców Gdyni.

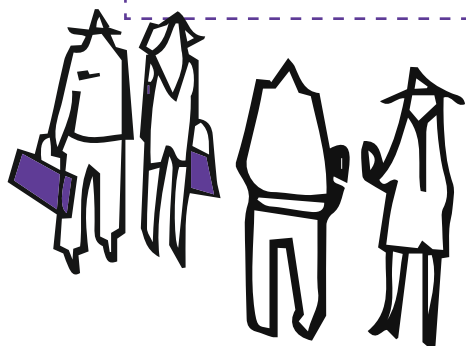
/ LIS is a budget unit operating at Gdynia City Hall. Its purpose is to develop social methods to improve the lives of the inhabitants of Gdynia.

**GDYNIA
ODNOWA**

Gdynia OdNowa

Nazwa projektu rewitalizacji sześciu gdyńskich dzielnic, w tym Witomina Radiostacji.

/ Regeneration programme of six Gdynia districts, including Witomino Radiostacja.

NASZA METODOLOGIA

Nasze działania podzieliliśmy na trzy kluczowe etapy: zbieranie informacji, projektowanie oraz prototypowanie. Wnioski z całego procesu posłużyły nam jako baza do wytycznych projektowych dla obszaru Witomina Radiostacji. Podczas każdego z etapów odwiedzaliśmy Witomino aby lepiej poznać dzielnicę i jej mieszkańców.

Dnia 27 maja, w ramach GDYNIA OPEN HOUSE został przeprowadzony spacer po rewitalizowanych obszarach Witomina. Wydarzenie połączone zostało z przeprowadzaniem przez nas wtedy prototypowaniem.

OUR METHODOLOGY

Our activities have been divided into three key stages: information gathering, design and prototyping. Conclusions from the whole process served as a basis for the design guidelines for Witomino Radiostacja. During each stage we visited Witomino to get to know the district and its inhabitants.

On May 27th, during GDYNIA OPEN HOUSE, a walk around parts of Witomino undergoing regeneration programmes was carried out. The event was combined with the prototyping.

3.03

Wizja lokalna

spacer po obszarze Witomino-Radiostacja z Barbarą Marchwicką z Laboratorium Innowacji Społecznych

Local vision

A walk around Witomino-Radiostacja area with Barbara Marchwicka from Laboratory of Social Innovations

28.03

Wizja lokalna

obserwacja w terenie mająca na celu zlokalizowanie problemów przestrzennych na obszarze Witomino Radiostacja

Local vision

Observations carried out to identify spatial problems in the Witomino-Radiostacja area

1.04-6.04

Obserwacje w terenie

połączone z ankietowaniem mieszkańców, działania przeprowadzone były w czterech wcześniej wybranych lokalizacjach

Observations of the area

during surveying residents, action was taken in four earlier chosen locations

10-24.03

Wstępne analizy

zbieranie kluczowych informacji z materiałów udostępnionych przez Laboratorium Innowacji Społecznych; przygotowywanie inspiracji projektowych

First analysis

Collecting the most important information from materials of Laboratory of Social Innovations, preparing design inspiration.

31.03

Wybór lokalizacji

do prowadzenia dalszych badań w terenie

Choosing locations

for the further field research

7.04

Wnioski

z obserwacji pozwalające na rozpoczęcie części projektowej

Conclusions

from observations enabling the beginning of design process

7-21.04

Projektowanie

przestrzeni publicznych w trzech wybranych lokalizacjach

Designing

public spaces in three chosen locations

22.04-17.05

Wnioski

ze spotkania z mieszkańcami dzielnicy oraz zmiany w projektach

Conclusions

from the meeting with residents of the area and changes in projects

26-27.05

Prototypowanie

pomysłów projektowych odbywające się w trzech lokalizacjach, połączone z atrakcjami dla mieszkańców (grill, zajęcia artystyczne i sportowe)

Prototyping

design ideas in three locations, combined with attractions for residents (BBQ, sport and art activities)

22.04

Spotkanie z mieszkańcami

warsztaty pozwalające mieszkańcom na podzielenie się własnymi pomysłami i spostrzeżeniami; spotkanie odbyło się w Stowarzyszeniu Vitava

Meeting with residents

workshops enabling residents to share their own ideas and conclusions; the meeting took place in Association Vitava

18.05

Drugie spotkanie z mieszkańcami

dedykowane przede wszystkim mieszkańcom budynków socjalnych przy ul. Chwarznieńskiej 4, 6, 8

Second meeting with residents

dedicated especially to inhabitants of social buildings next to Chwarznienska Street number 4, 6 and 8

2-23.06

Raport końcowy

zawierający wnioski z całego procesu oraz wytyczne projektowe dla obszaru Witomino Radiostacja

Final report

with conclusions from the whole process and designing guidelines for the Witomino-Radiostacja area

MARKETING

Identyfikacja wizualna

Aby wzmocnić poczucie identyfikacji i tożsamości miejsca, wykorzystano metody marketingowe. Pierwszą z nich było stworzenie logotypu oraz sloganu promującego dzielnicę. W ten sposób powstała nazwa „Witomino - Zielona Stacja”. Oprócz doboru odpowiedniej typografii, postawiliśmy na kolorystykę, łączącą żywy odcień zieleni, nawiązujący do bujnej roślinności jako waloru Witomina, z intensywnym fioletem i nasyconymi barwami, symbolizującymi wyraźne zmiany w dzielnicy i zwracającymi uwagę mieszkańców.

Nazwa „Zielona stacja” wynika z naszych obserwacji związanych z mocnymi stronami dzielnicy. Jest to bliskość lasu, a zarazem bardzo dobre skomunikowanie dzielnicy z centrum Gdyni. W ten sposób powstało połączenie tych dwóch czynników – bliskość zieleni i stacja jako miejsce, które warto odwiedzić i jest przyjazne nie tylko dla mieszkańców. Logo to grafika przedstawiająca jeden z najbardziej charakterystycznych punktów Witomina, czyli skrzyżowanie ulic Chwarznieńskiej i Rolniczej.

Eventy

Duży wpływ na życie dzielnicy mają różnego rodzaju wydarzenia kulturalne. W ramach prototypowania zagospodarowaliśmy miejsca takie jak parking, zaniedbany teren przy lesie i plac przy budynku stowarzyszenia Vitava. Przestrzenie te, zamieniły się w przyjazne miejsca publiczne, z których mieszkańcy chętnie korzystali przez cały dzień. Wskazuje to na potrzebę integracji społecznej, szczególnie u dzieci i osób starszych.

MARKETING

Visual identification

To strengthen the sense of identity of the place, we decided to use marketing methods. The first was the creation of a logo and slogan promoting the neighbourhood. This is how the name “Witomino - Green Station” was created. Appropriate typography was selected and a colour scheme was introduced, which on the one hand relies on elements that have particularly attracted our attention; On the other hand - it will revive the place and encourage people to get acquainted with the project.

The name “Green Station” was derived from our observations on the strengths of the district. It is close to the forest and is well connected with the center of Gdynia. A combination of these two factors has produced - green colour and the station as a place to visit, that is friendly not only to the residents. As well as the logo, a graphic depicting one of the most characteristic points of Witomino, the crossroads of Chwarznieńska and Rolnicza streets.

Events

The cultural events had a great impact on the life of the district. As part of prototyping process, we identified sites such as parking, neglected areas near the forest and the square next to the Vitava association building to be developed. Using prototype elements of architecture and urban design; these spaces were transformed into user friendly public places, which residents enjoyed all day. This indicates the need for social integration, especially of children and older people.

The proposal is to introduce events such as grills or picnics that will integrate all residents. They could take place near the forest area or next to the school.

During prototyping we had the opportunity to show Witomino also to people from outside of the district, within the large and popular festival Open House Gdynia.

Facebook

Fanpage was created at the beginning of work on the project and was an indispensable tool to promote, contact and support the idea of revitalization. It will be passed on to local activists to keep the residents informed about changes and events in Witomino.

Propozycja jest wprowadzenie wydarzeń takich jak grille czy festyny, które zintegrują wszystkich mieszkańców. Mogłyby one odbywać się na terenie przy lesie lub, tak jak obecnie, przy szkole.

Podczas prototypowania mieliśmy okazję pokazać Witomino również osobom spoza dzielnicy, w ramach dużego popularnego festiwalu Open House Gdynia.

Facebook

Fanpage powstał na początku pracy nad projektem i był niezbędnym narzędziem do promocji, kontaktu oraz wspierania idei rewitalizacji. Zostanie on przekazany lokalnym aktywistom w celu utrzymania ciągłości informowania o zmianach i wydarzeniach na Witominie.

ANALIZY
/ ANALYSES

WPROWADZENIE

Rozdział opisuje szczegółowe wyniki badań, przeprowadzone na rewitalizowanym obszarze Witomina Radiostacji w Gdyni od marca do maja 2017 roku.

Przed przystąpieniem do prac projektowych, przeprowadziliśmy dokładne analizy sytuacji na obszarze dzielnicy pod względem architektonicznym, urbanistycznym, komunikacyjnym, psychologicznym i społecznym. Dzięki temu byliśmy w stanie lepiej poznać sposób funkcjonowania dzielnicy oraz jej zalety i wady, które wpłynęły na sposób myślenia o koniecznych do wprowadzenia zmianach na obszarze Witomina Radiostacji.

Badania prowadziliśmy na różne sposoby, tak aby uzyskać jak najwięcej informacji, pochodzących z różnych źródeł i różnych grup społecznych. Liczne przeprowadzone wywiady z mieszkańcami pozwoliły nam poznać potrzeby pojedynczych mieszkańców Witomina Radiostacji, ale również zauważyć że pojawiają się podobne spostrzeżenia co do otaczającej ich przestrzeni, dzięki którym mogliśmy skupić się na kluczowych problemach występujących na analizowanym obszarze. Dzięki obserwacjom, przeprowadzonym w różnych dniach tygodnia oraz godzinach, byliśmy w stanie poznać główne grupy wiekowe, pojawiające się na terenie Witomina Radiostacji. Na dwukrotnie przeprowadzonych warsztatach pojawili się liczni mieszkańcy Witomina Radiostacji, lokalni przedstawiciele samorządu terytorialnego oraz osoby zaangażowane w poprawę jakości życia w ich dzielnicy, dzięki którym mieliśmy okazję dokładnie poznać potrzeby mieszkańców i użytkowników analizowanego obszaru.

INTRODUCTION

This chapter describes detailed results of the analyses and observations carried out in Witomino Radiostacja, from March to May 2017.

Before commencing the design work, we conducted precise analyses of the district's architectural, urban, transportation, psychological and social situation. Therefore we were able to better understand the way of functioning of the district and its advantages and disadvantages, which influenced the way of thinking about the necessary changes.

We have conducted the research in a variety of ways to get as much information as possible from different sources and different social groups. Numerous interviews with the inhabitants allowed us to learn the needs of individual inhabitants of Witomino Radiostacja, and they were also confirmed by the observations conducted in the neighbourhood. It allowed us to focus on the key problems in the analyzed area. Thanks to the observations, conducted on various days of the week and the hours, we were able to get to know the main age groups in Witomino Radiostacja. The representatives of the district council and people involved in the improvement of the quality of life in the neighborhood, gave us the opportunity to learn the needs in the analyzed areas.

TOŻSAMOŚĆ MIEJSCA

Witomino Radiostacja - północna część dzielnicy - została podzielona na dwa odmienne społecznice i przestrzennie obszary. Na obszarze objętym projektem mieszka ponad 54% wszystkich mieszkańców dzielnicy. Obszar jest typowym osiedlem mieszkaniowym o różnych formach zabudowy - zabudowa szeregowa, bloki z wielkiej płyty, galeriowce, hotelowce, niskie bloki jednoklatkowe z lat 70. oraz nowe budownictwo wielorodzinne, ogrodzone.

Największe problemy tej lokalizacji to monotonia pomiędzy budynkami, nieatrakcyjna zieleń, na której nie występują konkretnie zorganizowane miejsca do rekreacji, brak związania mieszkańców z terenem. Efekt anonimowości dodatkowo potęgują rozdrobnione lokale usługowe. Mieszkańcy narzekają także na brak wystarczającej liczby miejsc parkingowych, dużą ilość śmieci, nieczystości po psach i zniszczone chodniki. Zaniedbane są także bloki przy ulicy Chwarznieńskiej. Mieszkańcy odczuwają potrzebę większej ilości usług, a także obiektów kulturalnych. Co więcej, ludzie nie są w stanie wskazać jednoznacznie, gdzie znajduje się centrum dzielnicy i zamiast tego pokazują miejsca, które lubią. Połowa mieszkańców czuje się średnio związana z dzielnicą, a ponad 40% to emeryci i renciści.

Najważniejsze miejsca w dzielnicy to obszary niedaleko szkoły, place zabaw, boisko, lokalne sklepy, leśne trasy i centrum Witawa. Ludzie często kupują w lokalnych sklepach, czasem też spotykają się na zajęciach dodatkowych. Mieszkańcy boją się dzików regularnie nawiedzających ich ulice, a także napaści i osób spożywających alkohol. Ponadto niektóre grupy wiekowe jako jedną ze swoich obaw wskazały młodych ludzi. Największą zaletą mieszkania na Witominie jest bliskość lasu i dobra dostępność komunikacji do centrum miasta.

SITE'S IDENTITY

Witomino Radiostacja, the northern part of Witomino, is divided into two parts of different social and spatial characteristics. 54% of the Witomino inhabitants live in the Radiostacja. This space is a typical housing estate, where several types of residential architecture can be identified - terraced houses, prefabricated blocks of flats, gallery blocks, hotel blocks, low one-staircase blocks from the 70s. and finally new, enclosed multifamily housing.

The most problematic issues in this location are the monotony between buildings, unattractive greenery with no places arranged for recreation, lack of identity of place and relations. Anonymous effect is augmented by small services in many places. Inhabitants often complain about insufficient number of parking places, a lot of trash and dog waste, as well as poor condition of pavements. The blocks near Chwarznieńska Street are also very neglected. The inhabitants would like more services - not only restaurants and cafes, but also cultural functions. Moreover, people are not capable of pointing the city centre and instead they mention places which they like. Half of the inhabitants feel loosely bounded with the district, and 40% of the inhabitants are elderly people.

The most important places are the area near school, playgrounds, playing field, local shops, forest routes, also Witawa Centre. People often shop in the local shops and sometimes gather at voluntary activities. People are afraid of boars in the district as well as of the drunkards. Moreover, elderly people mention young people as one of their anxieties. The most positive aspect of Witomino is its proximity to the forest and good transport connection to the city centre

Miejsca parkingowe i garaże zajmują znaczną część przestrzeni na Witominie i są niskiej jakości.

Parking places and garages occupy a large amount of space in Witomino and they are of poor quality.

W okolicach klubu Vitava zaczęto aranżować przestrzeń publiczną za pomocą mebli miejskich.

Space around Vitava Association started to be rearranged with street furniture.

Mebel miejskie, znajdują się w różnych miejscach Witomina, najczęściej przy drogach.

Street furniture are located in different places in Witomino, usually near the roads.

Plac zabaw znajdują się tuż pod oknami, rodzice mają kontrolę nad dziećmi, jednak wiele osób skarży się na hałas.

Playgrounds are located near the buildings, parents have control under the children's, but many people complained about the noise.

HISTORIA MIEJSCA

Witomino zawsze pozostawało na uboczu istotnych dla Pomorza wydarzeń. Ta mała osada, oddzielona lasem od rozwijającej się bardzo dynamicznie Gdyni, jeszcze w końcu lat 20. ubiegłego wieku składała się tylko z jednego dużego majątku ziemskiego, kilku przynależnych do niego zabudowań chłopskich oraz leśnictwa.

Pośród nowych budynków zachowały się jeszcze fragmenty najstarszej zabudowy robotniczej Witomina z lat 30. XX wieku.

Rola Witomina zaczęła zmieniać się w 1930 roku. Wówczas podjęto decyzję o likwidacji jednej z gdyńskich dzielnic biedy i ubóstwa (tzw. Dzielnica Chińska) poprzez przeniesienie jej mieszkańców z centrum miasta na jego obrzeża, właśnie w okolice majątku Witomino. W 1932 roku zbudowano na Witominie niewielki drewniany kościółek, a rok później została przy nim powołana kolejna gdyńska parafia. Po jego spaleniu w czasie działań wojennych 1945 roku, w 1947 roku stanęła w tym miejscu, istniejąca do dzisiaj, murowana świątynia pod wezwaniem Podwyższenia Krzyża Świętego i Niepokalanego Poczęcia NMP.

Witomino zostało włączone w obszar administracyjny Gdyni w 1933 roku i stało się jej dzielnicą. Tym samym skończyły się dzieje niezależnej osady, a rozpoczęła historia jednej z największych obecnie dzielnic Gdyni.

Zabudowania nieistniejącego folwarku witomińskiego.

Fot. ze zbiorów Muzeum Miasta Gdyni.

/ Buildings of a former Witomino farm.

Fig. from the Museum of the City of Gdynia collection.

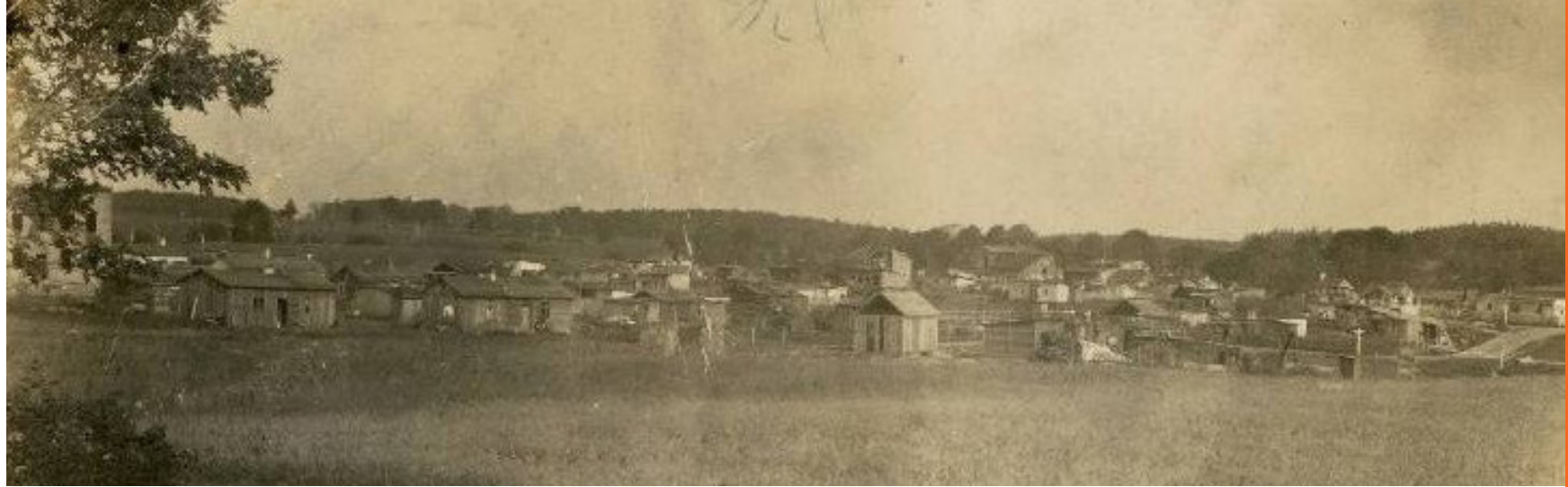
HISTORY OF THE PLACE

Witomino has always remained on the sidelines of important events in Pomerania. This small settlement, separated by forest from Gdynia, which developed dynamically in the 20s., consisted of only one large estate, with several peasant buildings and the forestry.

Some fragments of the oldest working-class housing from the 30s. remained between contemporary buildings.

The importance of Witomino began to change in the 1930s when the decision was made to close down one of the poverty districts of Gdynia ("Chinatown") by transferring its inhabitants (together with makeshift buildings) from the city center to its periphery, close to Witomino estate. In 1932 a small wooden church was built there, and a year later a parish was established. After it had burnt to the ground during the war, in 1947 there was a brick church built in this place (it still exists there), dedicated to the Exaltation of the Holy Cross and Immaculate Conception of the Blessed Virgin Mary.

Witomino was incorporated into the administrative area of Gdynia in 1933 and became its district. This ended independent of the settlement, and began the history of one of the biggest districts of Gdynia

World War II interrupted the development of Gdynia and its districts.

The dynamic development of the district started finally in the 1960s. In just 20 years was built a bedroom-district for over 20 thousand inhabitants. The administrative area was divided at the same time on Witomino-Radiostacja (the northern part) and Witomino-forester's lodge (South).

In 2002 was opened in the Witomino to use the largest residential building in Gdynia-Witawa. Along with about 29 years of home "Dike" is the most distinctive business card.

In the early 1990s, from the landscape of the Witomino Leśniczówka disappeared another so far characteristic object for this district. After a Dozen years from the final turn it off (at the end of the 1970s), was demolished the only one ski lift in Gdynia.

Rozbudowująca się dzielnica w międzywojniu.

Fot. ze zbiorów Muzeum Miasta Gdyni.

/ Expanding neighborhood in the interwar.

Fig. From the Museum of the City of Gdynia collection.

II Wojna Światowa przerwała rozwój Gdyni i jej dzielnic.

Dynamiczny rozwój dzielnicy nastąpił dopiero w latach 60. W ciągu zaledwie 20 lat zbudowano dzielnicę-sypialnię dla ponad 20 tysięcy mieszkańców Gdyni. Jej obszar administracyjny podzielono jednocześnie na Witomino-Radiostację (część północna) oraz Witomino-Leśniczówkę (część południową).

W 2002 roku oddano na Witominie do użytku największy budynek mieszkalny w Gdyni - Witawa. Wraz ze starszym o 29 lat domem „Za Falochronem” stanowi najbardziej charakterystyczną wizytówkę tej dzielnicy.

W początkach lat 90. z krajobrazu lasu witomińskiego zniknął inny charakterystyczny dotychczas dla tej dzielnicy obiekt. Po kilkunastu latach od ostatecznego jego wyłączenia (w końcu lat 70.), rozebrano jedyny gdyński wyciąg narciarski.

MAPA PUNKTÓW / POINTS MAP

Na podstawie dostarczonych przez LIS badań wykonaliśmy mapę miejsc ocenianych pozytywnie i negatywnie w przestrzeni publicznej na Witominie. Każdą pozytywną lub negatywną opinię umieściliśmy na mapie jako zieloną lub czerwoną kropkę. Mapa ta posłużyła nam do wyboru miejsc obserwacji.

Basing on the surveys provided by LIS we have prepared the map of positive and negatives aspect of public space in Witomino. Every positive or negative opinion is indicated on the map as a green or red dot. We used this map to select observation locations.

Numer dokumentu* / document's number*	opinie pozytywne / positives	opinie negatywne / negatives
1	-	1 - 3
2	1	4 - 10
3	2	11 - 20
4	3 - 5	21 - 26
5	6 - 11	27 - 42
6	12 - 19	43 - 47
7	20 - 32	48 - 69
8	33 - 35	70 - 91
9	36 - 37	92 - 93

* zobacz na stronie 41

* see on page 41

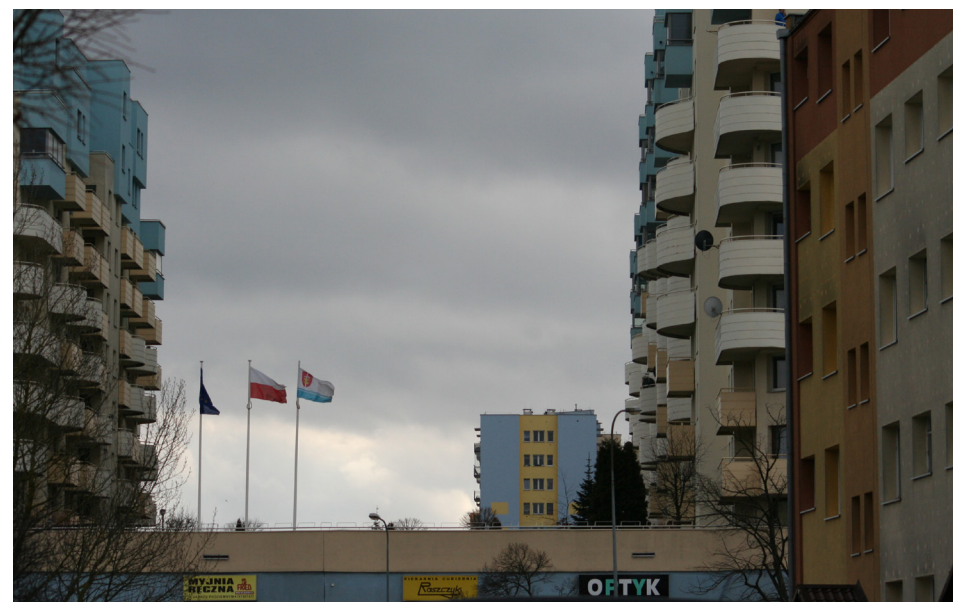

QUALITY OF PUBLIC SPACE

Public spaces in Witomino Radiostacja can be clearly divided into degraded and well maintained. Inappropriate use of public spaces and carelessness about the existing street furnishing and greenery are the biggest issue in the district. It is worth mentioning that public space is not dedicated to all age groups. Senior people often complained about lack of facilities for older people and poor lighting, which is crucial for safe and comfortable outdoor areas. There is also hardly space dedicated to young people, who are forced to spend their free time outside the district. To create a good public space which is friendly for all users, it is necessary to use the potential of the district and listen to all inhabitants.

JAKOŚĆ PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

Przestrzenie publiczne dzielnicy Witomino Radiostacja można czytelnie podzielić na zdegradowane i dobrze utrzymane. Nie wszystkie przestrzenie publiczne są użytkowane w sposób należyty - widoczny jest brak szacunku dla istniejącej małej architektury oraz zieleni. Warto również zwrócić uwagę na to, że przestrzeń nie jest dostosowana do różnego wieku użytkowników. Osoby starsze podkreślały brak dostosowania przestrzeni publicznej dla osób w ich wieku oraz krytkowały słabe oświetlenie, które odgrywa istotną rolę przy planowaniu bezpiecznej i komfortowej strefy publicznej. W przestrzeni publicznej brakuje miejsca dla młodzieży, która często wyjeżdża poza dzielnicę, by spędzać tam czas wolny. Aby przekształcić osiedle w przestrzeń przyjazną dla każdego, należy wykorzystać potencjał dzielnicy oraz wysłuchać potrzeby mieszkańców.

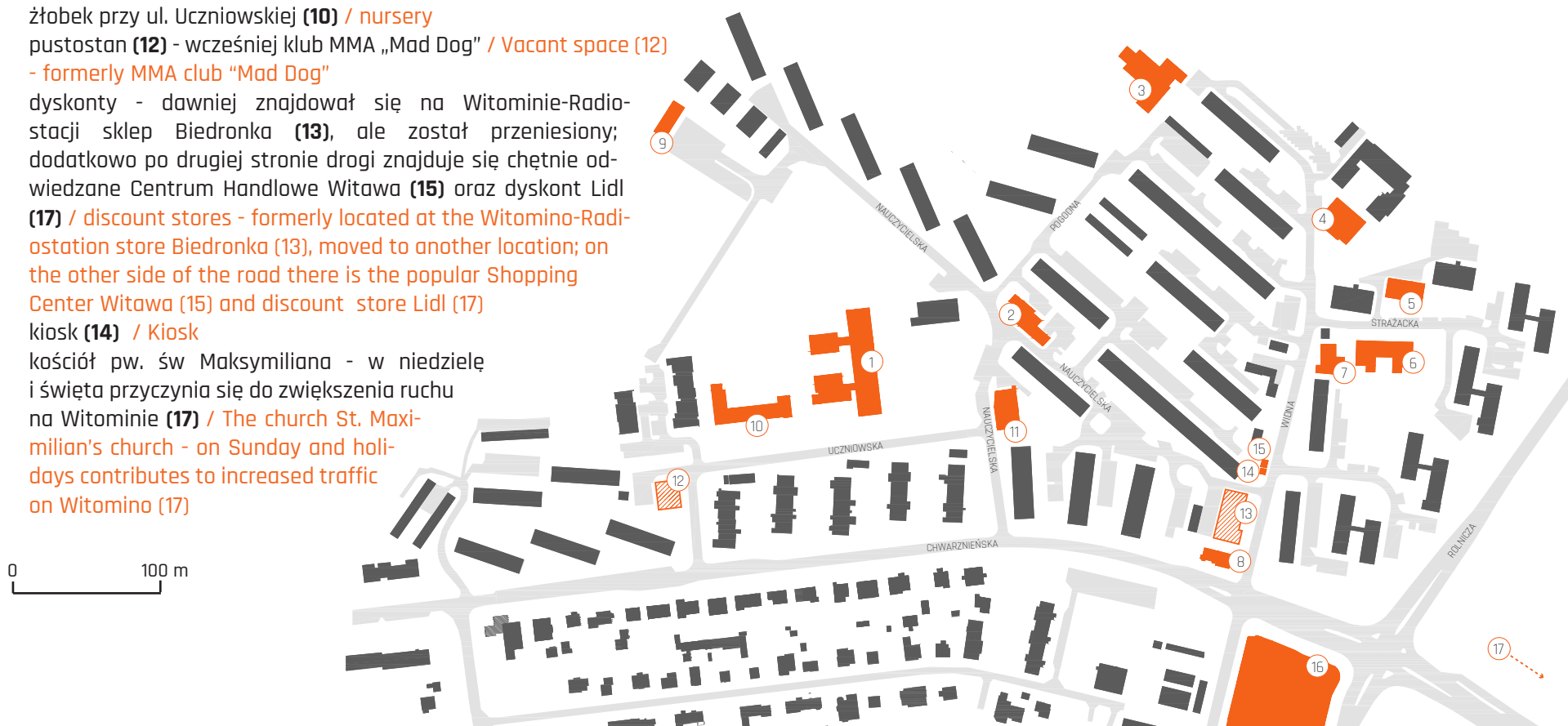

PROGRAM USŁUG / THE FUNCTIONAL PROGRAMME

Na program usługowy obszaru objętego rewitalizacją składają się głównie:

/ The functional programme of the district to be regenerated:

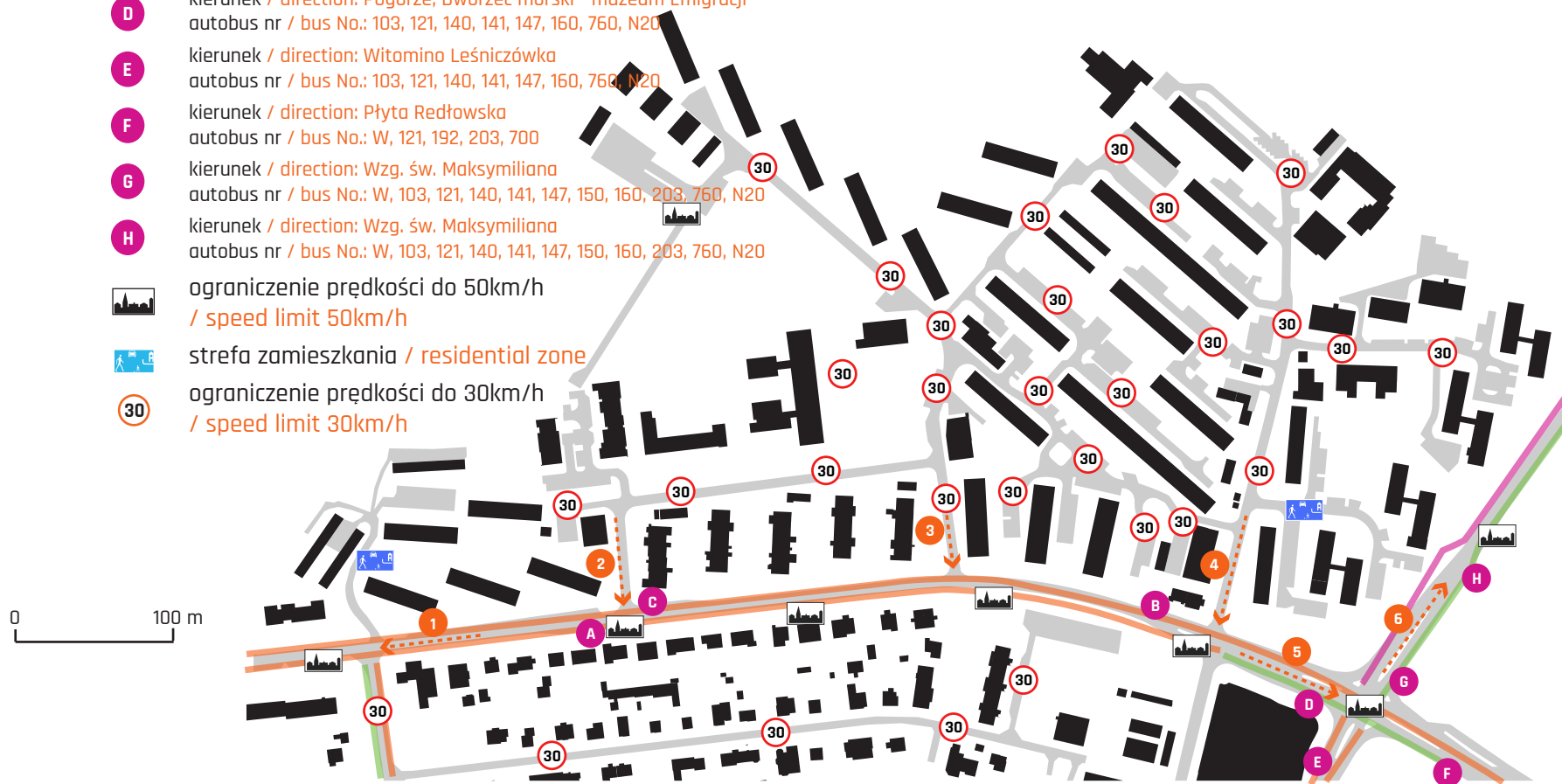
- × szkoły - Szkoła Podstawowa nr 35 (1), Społeczna Szkoła Podstawowa (6)
/ elementary schools
- × Przedszkole nr 13 (3) / Kindergarten No. 13
- × budynek Stowarzyszenia Vitava (4) - świetlica socjoterapeutyczna
/ Vitava Association's building - sociotherapeutic community centre
- × Vita Bar przy ul. Strażackiej (5) / Vita Bar
- × małe sklepy - cieszą się dużą popularnością; np. warzywniak przy ul. Widnej (7), sklepy spożywcze (8)(11), Żabka przy ul. Nauczycielskiej (2) i inne / Small shops - they are very popular; eg a greengrocers at ul. Widna (7), grocery stores (8) (11), Żabka small market at ul. Nauczycielska (2) and others
- × Centrum treningowe Arki Gdynia z boiskiem do piłki nożnej (9) / Arka
Gdynia training center with football pitch
- × żłobek przy ul. Uczniowskiej (10) / nursery
- × pustostan (12) - wcześniej klub MMA „Mad Dog” / Vacant space (12)
- formerly MMA club “Mad Dog”
- × dyskonty - dawniej znajdował się na Witominie-Radiostacji sklep Biedronka (13), ale został przeniesiony; dodatkowo po drugiej stronie drogi znajduje się chętnie odwiedzane Centrum Handlowe Witawa (15) oraz dyskont Lidl (17) / discount stores - formerly located at the Witomino-Radiostation store Biedronka (13), moved to another location; on the other side of the road there is the popular Shopping Center Witawa (15) and discount store Lidl (17)
- × kiosk (14) / Kiosk
- × kościół pw. św. Maksymiliana - w niedzielę i święta przyczynia się do zwiększenia ruchu na Witominie (17) / The church St. Maximilian's church - on Sunday and holidays contributes to increased traffic on Witomino (17)

MAPA DROGOWA / ROADS MAP

- małe natężenie ruchu / small traffic
- średnie natężenie ruchu / medium traffic
- duże natężenie ruchu / big traffic
- > wyjazd na obwodnicę / driveout to the ring road
- przystanek autobusowy / bus stop
- A kierunek / direction: Pogórze, Dworzec morski - muzeum Emigracji
autobus nr / bus No.: 103, 121, 140, 141, 147, 160, 760, N20
- B kierunek / direction: Chwarzno, Karwiny,
autobus nr / bus No.: 103, 121, 140, 141, 147, 160, 760, N20
- C kierunek / direction: Chwarzno, Karwiny,
autobus nr / bus No.: 103, 121, 140, 141, 147, 160, 760, N20
- D kierunek / direction: Pogórze, Dworzec morski - muzeum Emigracji
autobus nr / bus No.: 103, 121, 140, 141, 147, 160, 760, N20
- E kierunek / direction: Witomino Leśniczówka
autobus nr / bus No.: 103, 121, 140, 141, 147, 160, 760, N20
- F kierunek / direction: Płyta Redłowska
autobus nr / bus No.: W, 121, 192, 203, 700
- G kierunek / direction: Wzg. św. Maksymiliana
autobus nr / bus No.: W, 103, 121, 140, 141, 147, 150, 160, 203, 760, N20
- H kierunek / direction: Wzg. św. Maksymiliana
autobus nr / bus No.: W, 103, 121, 140, 141, 147, 150, 160, 203, 760, N20
- ograniczenie prędkości do 50km/h
/ speed limit 50km/h
- strefa zamieszkania / residential zone
- ograniczenie prędkości do 30km/h
/ speed limit 30km/h

- 1 wyjazd na obwodnicę / driveout to the ring road
- 2 trudny wyjazd / difficult driveout
- 3 trudny wyjazd / difficult driveout
- 4 wyjazd z osiedla / driveout from the district
- 5 dojazd do centrum miasta / drive to the citycentre

INFRASTRUKTURA ROWEROWA

W obrębie dzielnicy brakuje infrastruktury rowerowej. Prawie nie ma tam wyznaczonych ścieżek rowerowych ani stojaków, nawierzchnia fragmentów ulic jest nierówna, a w wielu miejscach znajdują się schody, które zmuszają do zejścia z roweru. Jednocześnie ze względu na lokalizację dzielnicy wielu mieszkańców dojeżdża rowerem do centrum miasta.

Poniższa mapa przedstawia aktualny stopień przystosowania dzielnicy dla rowerzystów.

1 / ścieżka rowerowa od ul. Słonecznej do Fregatowej / **cycling path from Słoneczna st. to Fregatowa st.**

2 / możliwy ruch rowerowy / **possible cycle traffic**

3 / wąski chodnik, duży ruch samochodowy
/ **narrow sidewalk, high vehicular traffic**

4 / zwężenie drogi / **narrow street**

5 / 6 / 9 / możliwy ruch rowerowy / **possible cycle traffic**

7 / zwężenie drogi, brak chodnika
/ **narrow street, no sidewalk**

8 / brak przejścia dla rowerów / **only pedestrian crossing**

10 / duży ruch samochodowy / **high vehicular traffic**

11 / koniec ścieżki rowerowej, brak szerokiego chodnika
/ **end of bicycle path, insufficient width of the sidewalk**

12 / ścieżka rowerowa wzdłuż ul. Kieleckiej
od ul. Konwaliowej / **cycling path along
Kielecka st. from Konwaliowa st.**

0 100 m

CYCLING INFRASTRUCTURE

There is hardly any bike infrastructure in the district. There are almost no cycling routes of bike racks and the paving of the streets is often uneven. Moreover, stairs occur in many places which forces the cyclists to get off their bikes. Nevertheless, because of its location, many people in Witomino still commute to the city center by bike.

The map below presents current condition of cycling infrastructure.

PEDESTRIAN ROUTES

Witomino-Radiostacja is surrounded from two sides by the main roads - Chwarznieńska street from the South (it leads to the western part of Gdynia as well as to the Tricity Ring and to the East to Gdynia Redłowo district) and Rolnicza street from the East, which leads northwards to the city center. Those streets are high speed, with bus routes of which enable a swift and easy access to the city centre. However, the important issues are traffic jams during the rush hour. Parking lots in the neighbourhood are designed inefficiently. Road system is designed primarily for vehicular traffic and it is not pedestrian friendly. Lack of sidewalks and impetuous car traffic are the main issues in this neighbourhood.

Niedokończone, bezcelowe trasy dla przechodniów
/ Unfinished, pointless routes for pedestrians

ŚCIEŻKI DLA PIESZYCH

Dzielnica Witomino-Radiostacja otoczona jest z dwóch stron głównymi ulicami - ul. Chwarznieńską od południa (prowadzi na zachód w stronę obwodnicy, oraz wschód do Gdyni Redłowo) i ul. Rolniczą od wschodu (prowadzi na północ w stronę centrum Gdyni). Są to ulice o zwiększonym natężeniu ruchu, z komunikacją autobusową, której trasy umożliwiają szybkie dostanie się do centrum miasta. Problemem są korki panujące w godzinach szczytu. Miejsca postojowe na terenie dzielnicy zaprojektowane są nieefektywnie. Układ komunikacyjny dostosowany jest przede wszystkim do ruchu samochodowego i nie jest przyjazny dla pieszych. Brak chodników oraz zbyt szybki ruch samochodowy to główne problemy tego miejsca.

Brak wytyczonych chodników na trasach najbardziej uczęszczanych przez mieszkańców Witomino.
/ No sidewalks on the routes most frequented by inhabitants of Witomino

Na poniższej mapie oznaczono najbardziej problematyczne lokalizacje m.in. miejsca niebezpieczne z ograniczoną widocznością oraz miejsca, w których samochody poruszają się z nadmierną prędkością.

The most problematic places are marked on the map below, ie. dangerous places with limited visibility, as well as places in which cars move with excessive speed.

1 / brak połączenia schodów z chodnikiem / lack of connection of stairs with pavement

2 / słaba widoczność dla pieszych / poor visibility for pedestrians

3 / za wąskie przejście / too narrow path

4 / zniszczone schody / damaged stairs

schody / nagła zmiana poziomów / stairs / rapid change of levels

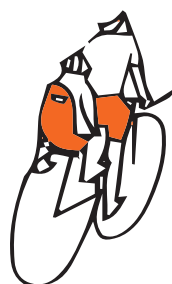
brak chodnika / zniszczona nawierzchnia / lack of pavement / damaged pavement

niebezpieczeństwo dla pieszych / duży ruch samochodowy / prawdopodobieństwo wypadków / danger for pedestrians / high vehicular traffic / possibility of accidents

brak oświetlenia ulicznego / no street lights

LIGHTING

Proper lighting of the residential area is a very important factor for the safety and comfort of the residents. Within the Radiostacja area, many areas are unlit. The residents cannot safely return home to their blocks at night. Places requiring adequate lighting are located directly at traffic areas, pedestrian crossings and parking lots.

The map below shows current shortages / shortcomings in lighting.

1/2/3/4

niedostateczne oświetlenie lub jego brak
/ insufficient lighting or its lack

5

niebezpieczne przejście
/ dangerous street crossing

6/7/8/9/10

brak oświetlenia - otwarte przestrzenie i parkingi
/ no street lighting in open spaces and car parks

OŚWIETLENIE

Odpowiednie oświetlenie strefy mieszkaniowej jest bardzo ważnym elementem związanym z bezpieczeństwem oraz komfortem mieszkańców. W obrębie dzielnicy Radiostacja wiele obszarów jest nieoświetlonych lub wymaga doświetlenia. Nieoświetlone są w większości dojścia do bloków, pozwoliłoby mieszkańcom na bezpieczny nocny powrót do domu. Miejsca wymagające odpowiedniego doświetlenia leżą bezpośrednio przy strefach ruchu drogowego, przejściach dla pieszych oraz parkingach.

Poniższa mapa przedstawia aktualne braki/niedociągnięcia w oświetleniu.

PROFIL MIESZKAŃCÓW - PERSONY

Definicja Persony

Persona to archetyp użytkownika danej przestrzeni lub urządzenia. Tworzone są w celu przybliżenia projektantom różnych typów przyszłych użytkowników. Poniższe Persony to archetypy mieszkańców Witomina stworzone w oparciu o warsztaty Miejski Service Design w PPNT w Gdyni oraz poddane weryfikacji podczas obserwacji w dzielnicy.

Wyróżnione w badaniach zróżnicowanie społeczne obejmuje:

- **Mieszkaniec długoletni** - Mieszka na Witominie od wielu lat. Zazwyczaj ma swoje własne mieszkanie, rzadziej wynajmowane. Zazwyczaj jest to osoba mająca powyżej 60 lat, często emerytka lub emeryt mieszkający samotnie lub wraz ze współmałżonkiem. Potrzeby: Chciałby żeby przestrzeń publiczna była bardziej "przyjazna" dla mieszkańców. Chciałby czuć się w niej bezpiecznie o każdej porze dnia i nocy. Byłby zadowolony z większej liczby elementów małej architektury. Uważa, że potrzebna jest również poprawa jakości dróg, chodników, schodów. Zależy mu na tym, aby okolica zmieniła się na lepsze, ponieważ jest z nią związany, a także wie, że prawdopodobnie będzie mieszkał tu na zawsze.
- **Rodzina z dziećmi** - Mieszka na Witominie od kilku / kilkunastu lat. Najczęściej posiada mieszkanie własnościowe. Bardzo często składa się z rodziców oraz dwójki dzieci. Potrzeby: Rodzina byłaby zadowolona z poprawy jakości przestrzeni publicznej. Chcieliby, żeby zbudowano więcej miejsc rekreacji dla dzieci, dzięki czemu mogłyby one więcej czasu spędzać na zewnątrz niż w domu przed telewizorem. Byliby również zadowoleni z poprawy jakości schodów, chodników, gdyż są one w złym stanie - łatwo o upadek lub skaleczenie się dziecka.

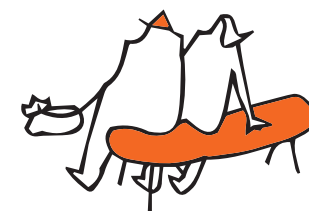
PROFILE OF RESIDENTS - PERSONAS

Definition of a Persona

Persona is an archetype of a user of a given space or a device. It's created to introduce to designers various types of future users. The following Personas are archetypes of inhabitants of Witomino, created based on workshops City Service Design in Pomeranian Science and Technology Park in Gdynia and verified during the observations in the neighbourhood.

The social differentiation defined in the research includes:

- **Long-term resident** - He has been living in Witomino since many years. More often they have their own flats rather than rented ones. Average age is >60 lat, mostly upon retirement, who lives alone or with a spouse. Needs: He would like to have more beautiful public space, so that he would be able to feel safe and comfortable during day and night. He thinks that small architectural elements like benches are needed. Furthermore, quality of pavements and stairs needs to be improved. As he knows that he would probably spend in Witomino the rest of his life, he cares about the district and he is really into changes.
- **Family with kids** - They have been living in Witomino from few up to dozen or so years, usually they have their own flat. Very often it consists of parents + 2 kids. Needs: They wish there were places in Witomino where their kids can go and safely play with friends as well as more nice places for the whole family to spend their free time together. They would like the quality of pavements and stairs to be improved because it's not very safe right now especially for kids.
- **New resident** - He moved to Witomino recently or within the last few years. He is a young person in age of 20-30 on average. He chooses this district because of economic and

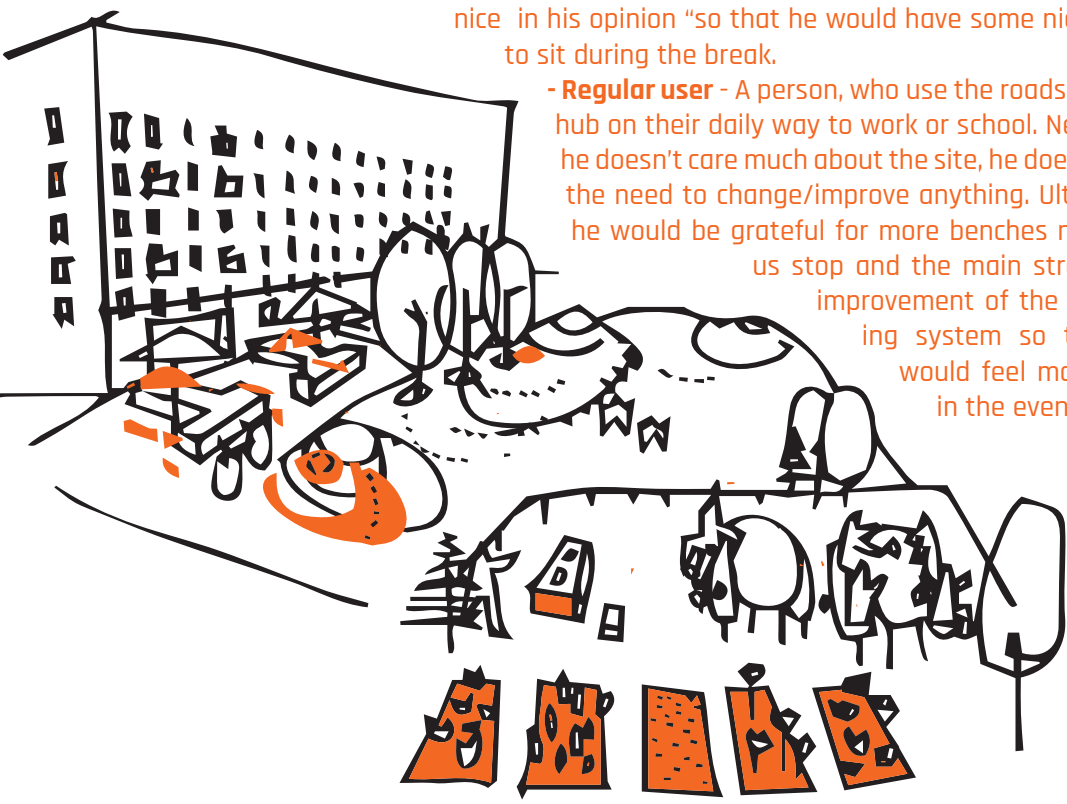

transport issues. As he doesn't have long-term plans considering his living in Witomino, he often rents a flat.

Needs: He likes this district for a huge bunch of reasons. Nevertheless, he is aware that there is also the whole lot of things to improve. He see potential of the region. He would like public space to be improved, so that during his daily walks with the dog he could have some more beautiful time.

- **The working person** - He has been working in the region for couple of years, mostly he is full-time enrolled, consequently, he spends there his whole days during the week. However as the district seem highly unattractive to him, he doesn't feel the need to spend there his free time during the weekend. He often works in local shops. Needs: He does not have any special visions to the area he doesn't care that much about it. However he would like to lightening system to be improved so that he would feel more safe when coming back from work during the late evenings. Also bigger number of benches and some nice surrounding would be nice in his opinion "so that he would have some nice place to sit during the break.

- **Regular user** - A person, who use the roads and rail hub on their daily way to work or school. Needs: As he doesn't care much about the site, he doesn't feel the need to change/improve anything. Ultimately he would be grateful for more benches near the us stop and the main street and improvement of the lightening system so that he would feel more safe in the evening.

- **Nowy mieszkaniec** - Mieszka na Witominie od niedawna. Jest to najczęściej osoba młoda w wieku 20-30 lat. Wybrał dzielnicę ze względów ekonomicznych lub komunikacyjnych. Najczęściej wynajmuje mieszkanie, ponieważ nie wiąże z dzielnicą swoich długoterminowych planów, jest to raczej jego "tymczasowe" miejsce zamieszkania. Potrzeby: Mimo, że nie wiąże z okolicą swoich długoterminowych planów, byłby zadowolony z poprawy przestrzeni publicznej. Chciałby mieć możliwość urozmaicenia swoich codziennych spacerów z psem, cieszyłby się gdyby w okolicy postawiono więcej ławek na których mógłby w trakcie spacerów odpocząć. Chciałby również, aby została poprawiona jakość dróg, schodów, chodników, co mogłoby ułatwić jego codzienną aktywność.

- **Osoba pracująca na tym obszarze** - Pracuje na Witominie zazwyczaj na pełnym etacie, w związku z tym spędza w dzielnicy bardzo dużo czasu, całe dni. W weekendy nie czuje potrzeby powrotu do dzielnicy, nie jest dla niego ono na tyle atrakcyjne. Zazwyczaj jest pracownikiem usług, lokalnych sklepików. Potrzeby i wizje: Byłby zadowolony z polepszenia jakości oświetlenia, chciałby żeby drogi były lepiej oświetlone, co zapewniłoby mu większe poczucie bezpieczeństwa podczas późnych powrotów z pracy do domu. Byłby również zadowolony z większej ilości ławek oraz lepiej zagospodarowanej przestrzeni publicznej i komunikacyjnej, dzięki czemu miałby "co ze sobą zrobić i gdzie usiąść w trakcie przerwy"

- **Bywalec** - Osoba korzystająca regularnie z komunikacji w tym miejscu w drodze do pracy/ szkoły. Potrzeby i wizje: Nie zależy mu na zmianach okolicy. Byłby jedynie zadowolony z poprawy infrastruktury komunikacyjnej, poprawy jakości chodników. Chciałby, żeby postawiono więcej ławek, miejsc gdzie mógłby usiąść czekając na autobus. Byłby również zadowolony z poprawy jakości oświetlenia- chciałby czuć się bezpiecznie w okolicy, zwłaszcza wieczorami.

WYWIADY Z MIESZKAŃCAMI

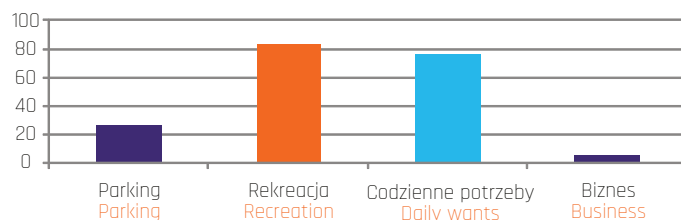
Wstęp

Od 02.04.2017 do 06.04.2017 przeprowadziliśmy serię obserwacji i wywiadów z mieszkańcami Witomina w poprzednio wybranych miejscach lokalizacjach - najlepiej i najgorzej ocenianych miejscach, a także „białych plamach”, które mieszkańcy ignorowali. Pytania dotyczyły opinii na temat przestrzeni publicznych osiedla oraz obejmowały podstawowe informacje o wieku, płci i miejscu zamieszkania.

Wnioski

Mieszkańcy w większości oceniają pozytywnie swoje otoczenie. Przestrzenie publiczne w Witominie są intensywnie użytkowane, głównie w celach rekreacyjnych i dla spełnienia codziennych potrzeb. Lokalne przestrzenie publiczne wymagają jednak lepiej utrzymanych miejsc rekreacji, oświetlenia, miejsc do wyprowadzania psów oraz uporządkowanych miejsc parkingowych. Jako miejsca wymagające przekształcenia wspomniane były w szczególności okolice wiat śmietnikowych. Wiele lokalnych ścieżek jest nieutwardzonych, co sprawia trudności podczas niekorzystnych warunków pogodowych. Ze względu na zakaz gry w piłkę w wielu miejscach, na osiedlu brakuje przeznaczonych do tego przestrzeni. Wiele osób wspominało również o braku udogodnień dla

Wykres 2: Użytkowanie przestrzeni
Graph 2: Space use

INTERVIEWS WITH INHABITANTS

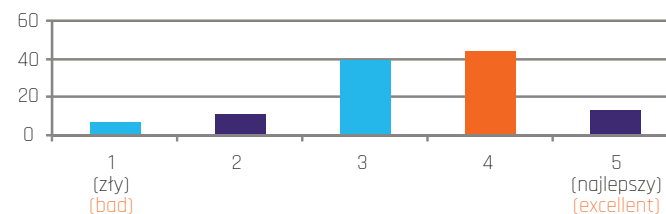
Introduction

Between 02.04.2017 and 06.04.2017 we conducted a series of observations and interviews with the inhabitants of Witomino at previously determined places (the best and the worst evaluated as well as ignored points). The questionnaires related to inhabitant's opinion on public spaces in their neighbourhood and also collected basic information about age, gender and the place of living of the respondents.

Conclusions

Overall, the inhabitants evaluate their surrounding fairly well. The public spaces in Witomino are used intensively, mainly for recreation and daily needs. In general, local public spaces lack well designed recreational spaces, lighting, areas for walking dogs and parking. Areas near trash bins were mentioned as places in need of transformation. Many paths used by inhabitants are not paved which proves difficult during bad weather conditions. Due to a widespread ban on playing with ball, there is a lack of spaces dedicated to this activity. Moreover, many people mentioned of lack of facilities for bikers. Inhabitants proposed bike lanes and stands near Chwarznieńska Street. People enjoy existing playgrounds and green spaces, especially the local forest, though they wish the paths were in a better condition.

Wykres 3: Ocena stanu utrzymania lokalnych przestrzeni publicznych
Graph 3: Evaluation of maintenance of local public spaces

rowerzystów, Mieszkańcy proponowali drogi rowerowe oraz stojaki przy ul. Chwarznieńskiej. Mieszkańcy doceniają istniejące place zabaw i przestrzenie zielone, w szczególności pobliski las, jednak nie są zadowoleni ze stanu ścieżek.

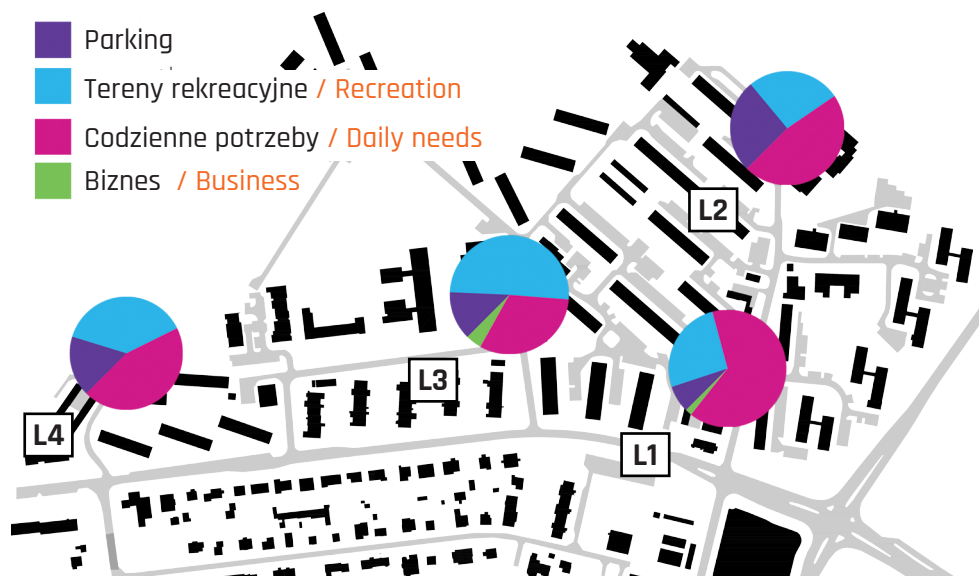
Jakość podwórek / Quality of the backyard space (od 1 do 5 / from 1 to 5)

L1 2,75 / 5	L3 3,61 / 5
L2 3,36 / 5	L4 3,38 / 5

Czy ludzie korzystają z przestrzeni publicznej / Do people use public space?

L1 63,8% Tak / Yes	-	L3 58% Tak / Yes
L2 82,79% Tak / Yes	-	L4 70,34% Tak / Yes

SPOSOBY UŻYTKOWANIA PRZESTRZENI / USAGE OF SPACE

WIEK OSÓB NAPOTKANYCH W DNI POWSZEDNIE / REPRESENTED AGES DURING WEEK

Legend for Age Groups:

- <18 (purple)
- 18-26 (green)
- 26-40 (orange)
- 40-60 (blue)
- 60+ (pink)

WIEK OSÓB NAPOTKANYCH W CZASIE DNI WOLNYCH / REPRESENTED AGES MET DURING WEEK-END

Legend for Age Groups:

- <18 (purple)
- 18-26 (green)
- 26-40 (orange)
- 40-60 (blue)
- 60+ (pink)

MOCNE STRONY

- × Ludzie lubią Witomino, czują się tam dobrze
- × Pomimo braku śmietników jest tam stosunkowo czysto
- × Bardzo dużo dzieci chętnych do spędzania czasu na świeżym powietrzu
- × Istnieje potrzeba wśród ludzi, aby się spotkać

SZANSE

- × Chęć zmiany - mieszkańcy chętnie zadawali pytania i opowiadali o swoich pomysłach na daną przestrzeń
- × Teren przy lesie może być częściej uczęszczany, ponieważ ludzie chodzą tamtędy na cmentarz; gdyby była tam zaprojektowana ścieżka z oświetleniem ludzie czuli, by się bezpieczniej i częściej używali tego skrótu
- × Dzieci nie boją się tej dzielnicy, chcą z niej korzystać, mają przyjaciół, ale nie mają miejsca do zabawy
- × Niektórzy starsi ludzie lubią patrzeć na bawiące się dzieci
- × Powinniśmy zapewnić przestrzeń, która będzie jednocześnie przyjazna dzieciom i nastolatkom, a jednocześnie nie będzie zachęcała osób nietrzeźwych do korzystania z tej przestrzeni

SŁABE STRONY

- × Sporo osób pijących alkohol w miejscach publicznych
- × Starsi ludzie nie chcą, żeby dzieci bawiły się koło bloków-problem hałasu
- × Brak zaprojektowanej przestrzeni, wszystko jest tam dziełem przypadku
- × Przestrzeń dla samochodów, nie dla ludzi
- × Zbyt wiele niezagospodarowanej przestrzeni
- × Samochody jeżdżą zbyt szybko
- × Brak ławek
- × Brak śmietników
- × Brak miejsca do spotkań
- × Brak zagospodarowanej zieleni
- × Mało miejsc przeznaczonych dla dzieci
- × Brak miejsca dla rozrywki dla młodzieży (orlik / altana / ogródki społeczne)
- × Ludzie nie korzystają z chodników, chodzą na skróty
- × Nie ma bezpiecznego zejścia na teren przy lesie

ZAGROŻENIA

- × Ludzie boją się, że to co zostanie tam wdrożone, szybko zostanie zdewastowane lub skradzione
- × Szczególnie zagrożony jest teren przy lesie, gdzie brak tzw. sąsiedzkiego nadzoru
- × Ludzie martwią się o swoje miejsca parkingowe, boją się, że nie będą mieli gdzie zaparkować samochodu
- × Problem z rozwiązaniem wąskiego przejazdu przy Biedronce
- × Problem z miejscem dla psów

STRENGTHS

- × Inhabitants like witomino, they feel comfortable there
- × Despite of lack of waste bins, there is relative order
- × Children are eager to spend time on the fresh air
- × There is a need there for a place for people to meet and sit together

OPPORTUNITIES

- × There is a will for changes- inhabitants, they were eager to ask questions and with visible satisfaction told us about their ideas
- × There is a chance to make the space near forest more frequented as people walk through the forest to reach cemetery.
- × Children who live there feel safe in Witomino, they want to use this space and have friends there but they have little space for themselves
- × Some elderly people appeared to to enjoy watching children play
- × It is worth to take into consideration creating will provide places to play for kids and places to sit for teenagers and it is not very encouraging to sit for drunkards

WEAKNESSES

- × There are many people who drink alcohol in public spaces
- × Some elderly people do not want children playing near to their houses because of noise
- × There is no designed space between blocks, everything is a coincidence.
- × There is a space for cars but not for people
- × Because of undesigned space cars do not adjust speed to residential area's restrictions
- × Lack of street furniture (benches, waste-bins)
- × Lack of meeting spaces and designed greenery
- × Only a few places designed for children
- × There is no relax place for adults/ teenagers (playing field/bower/social gardens)
- × Inhabitants don't use pavements, they have their own shortcuts through the street or greenery
- × There is no safe descent to the area near forest from residential buildings, bakeries etc.

THREATS

- × People are worried that everything will be stolen anyway.
- × Forest area is especially dangerous because there is no 'local monitoring'
- × Inhabitants are afraid about their parking spots, which are extremely needed in that area
- × There is huge problem with narrow passage near to Biedronka.
- × There is no area designed for dogs

PODSUMOWANIE

Obserwacje, kwestionariusze i wywiady przeprowadzone z mieszkańcami Witomina dały nam okazję do poznania potrzeb użytkowników i cech analizowanych terenów.

Przez 5 dni, zdołaliśmy przeprowadzić wywiady ze 121 osobami, z których znaczna większość była mieszkańcami Witomina. Struktura wiekowa ankietowanych była w przybliżeniu równa jednak dominowały osoby w wieku od 26 do 40 lat. Satysfakcja mieszkańców z otaczających przestrzeni różniła się w zależności od miejsca prowadzenia wywiadu, miejscem najlepiej ocenianym były okolice Szkoły Podstawowej nr 35.

Mieszkańcy Witomina czują się komfortowo i oceniają swoją przestrzeń pozytywnie, jednak potrzebują większej ilości dobrze zaprojektowanych przestrzeni publicznych, przystosowanych do różnorodnych zajęć dla użytkowników w każdym wieku. Na przykład trasy i stojaki rowerowe przy ul. Chwarznieńskiej, czy lepsze zagospodarowanie terenów sąsiadujących z lasem, w postaci dobrze oświetlonych ścieżek, a także większa ilość mebli miejskich, takich jak ławki, śmietniki lub lampy uliczne, aby zwiększyć komfort i poczucie bezpieczeństwa mieszkańców.

SUMMARY

The observations and interviews carried out with inhabitants of Witomino gave us the opportunity to acquire knowledge about the needs of the users and the main features of the analyzed areas.

Throughout 5 days, we managed to interview 121 people, mostly inhabitants of Witomino. The age distribution of the interviewees was fairly evenly spread, though the majority was between 26 to 40 years old. The inhabitants' satisfaction with their surroundings varied depending on the interviewed place, with the most favourably evaluated being the one near the Primary School 35.

Inhabitants of Witomino feel comfortable and they evaluate their surrounding well, but they also think that they need more public spaces designed properly where they can spend time with a variety of activities for users of different age. What would provide well-being and safety to inhabitants could be for instance bike lanes and stands near Chwarznieńska Street, refurbished area near the forest, providing pedestrian paths with lighting for more safety, as well as adding more urban furniture, such as benches, waste-bins and more street lights.

WYKORZYSTANE DOKUMENTY / REFERENCES

1. Notatka z debaty z mieszkańcami - Gdynia 2015 - budżet obywatelski - Notatka z dnia 16.05.2015r. godzina 10.00-13.00 - w I Akademickie LO im. Zasłużonych Ludzi Morza w Gdyni, ul. Narcyzowa 6
2. Notatka ze spotkań w dzielnicach - Gdynia 2016 - budżet obywatelski - Notatka z dnia 16.03.2016r. godzina 17.00-18.30 - w ALO
3. Raport działań - Proces wspierający przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji Miasta Gdyni w oparciu o metodykę design thinking, service design w postaci analizy sytuacji mieszkańców terenów rewitalizowanych, objętych systemem wsparcia pomocy społecznej
4. Protokół - ze spotkania z mieszkańcami w ramach konsultacji społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji, które odbyły się w Szkole Podstawowe nr 35 w dniu 11 stycznia 2017 r.
5. Raport podsumowujący spacery badawcze i spotkania z mieszkańcami na Witominie Radiostacji, Gdynia, Warszawa 2015
6. Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców ul. Chwarznieńskiej 4, 6, 8 w Gdyni
7. Badanie i diagnoza przestrzeni publicznej zachodniej części dzielnicy Witomino - Radiostacja w związku z planowanymi przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi - Struct View
8. Raport z rewitalizacji zadania Witomino bez granic - weryfikacja dostępności dzielnicy Witomino - Radiostacja obszar 1 oraz obszar 2 do potrzeb osób z niepełnosprawnością - termin realizacji 8.10.2015 - 31.12.2015
9. Konsultacje społeczne zapisów Gdyńskiego Gminnego Programu Rewitalizacji Badania panelowe wśród mieszkańców 2016r. - agencja badawcza Inny Format

PROTOTYPOWANIE
/ PROTOTYPING

WYBRANE LOKALIZACJE DZIAŁAŃ

Po licznych obserwacjach i analizach wybraliśmy na Witominie trzy miejsca o największym naszym zdaniem potencjale w skali dzielnicy. Z uwagi na lokalizację, charakter oraz rozmiar dają możliwość aranżowania tam publicznych imprez, zajęć lub po prostu na odpoczynek i zabawę. Nasze propozycje zagospodarowania tych przestrzeni poddaliśmy weryfikacji w trakcie publicznych konsultacji z mieszkańcami opracowywanego obszaru. Następnie, po uwzględnieniu uwag oraz propozycji uczestników warsztatów stworzyliśmy realne prototypy nowej aranżacji wybranych miejsc.

Lokalizacja 1 (pomiędzy budynkami mieszkalnymi w pobliżu ulicy Widnej): rozległy parking jest obszarem, który można wykorzystać jako nową strefę rekreacyjną. Miejsca postojowe można byłoby przeorganizować między budynkami tak, aby niektóre istniejące parkingi stały się przestrzenią publiczną dla mieszkańców. Tę lokalizację można wykorzystać jako skwer z funkcją placu zabaw lub po prostu jako nowy punkt spotkań dla mieszkańców.

Lokalizacja 2 (las): jest to doskonała lokalizacja do uprawiania wszelkiego rodzaju zajęć sportowych, organizacji imprez publicznych, otwartych gier itp. Zielona przestrzeń na skraju lasu daje możliwość stworzenia nowych placów zabaw, nie tylko dla małych dzieci, ale także dla nastolatków, a także miejsca rekreacji dla dorosłych. Obszar ten jest również dobrym punktem dla właścicieli psów.

Lokalizacja 3 (Vitava): ta lokalizacja jest dużym, niezagospodarowanym terenem znajdującym się w bliskiej odległości od budynków mieszkalnych. Wolna przestrzeń zielona może być idealnym miejscem dla osób w każdym wieku. Mieszkańcy Witomina potrzebują więcej miejsc, w których mogą spotykać się z przyjaciółmi, spacerować z psami itp.

SELECTED ACTION AREAS

After a number of observations and analyses, we chose 3 sites with the highest potential in the district. Due to their location, character and size they offer space for public events, new local activities or just for relax and fun. Our project proposals of chosen sites development were verified during public consultation with residents. Later, after taking into account consultations participants ideas, we've modified our proposals and tested them in real scale during prototyping.

Location 1 (between the residential buildings near Widna str.): there is an opportunity to change the large parking area into a new recreational zone. The parking places could be reorganized between the buildings, so that the existing ones would be turned into a public space for the inhabitants. The place is suitable for a small green area and a playground, or just for a new attractive meeting point.

Location 2 (the forest): this is the perfect location for any kind of sport activities, public events, open games, etc. The green space near the forest gives an opportunity to develop new playgrounds, not only for little children, but also for teenagers as well as recreational area adults. Also the site is suitable for walking dogs.

Location 3 (Vitava): this site is a large unused area, not very far away from the residential buildings. This unoccupied green space could be an ideal place for people of all ages to spend their time. Witomino inhabitants need more spots where they can meet friends, play with their dogs, organize a picnic, etc.

LOKALIZACJA 1

Możliwość przekształcenia nadmiaru służącej wyłącznie samochodom utwardzonej powierzchni w zielone miejsce dla mieszkańców.

LOCATION 1

Possibility of transforming the excess of paved surface serving cars only into a green public space for the inhabitants.

LOKALIZACJA 2

opuszczone, rozległe tereny z dużym potencjałem do zmian

LOCATION 2

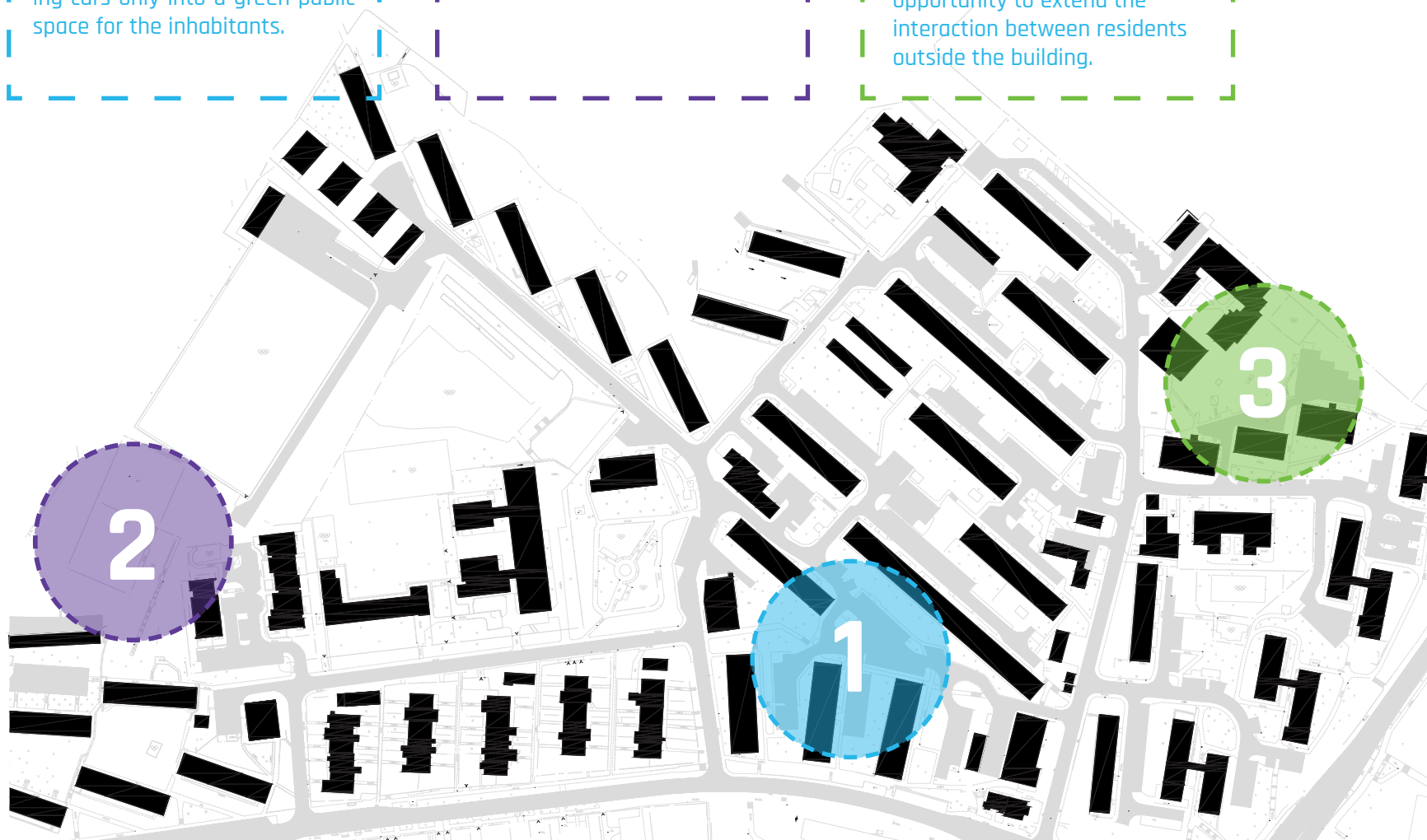
Currently abandoned extensive area with great recreational potential.

LOKALIZACJA 3

Niezagospodarowane tereny na przeciwko stowarzyszenia Vitava stanowią szansę na rozwinięcie relacji pomiędzy mieszkańcami dzielnicy.

LOCATION 3

The undeveloped area in front of the center of Vitava is an opportunity to extend the interaction between residents outside the building.

LOKALIZACJA 1

Opis lokalizacji

- × niewykorzystany, trójkątny plac otoczony skomplikowanym systemem ulic dojazdowych [I]
- × nieefektywne wykorzystanie miejsca przeznaczonego na parkingi
- × mieszkańcy budynków socjalnych przy ul. Chwarczeńskiej borykają się z problemami na poziomie podstawowych potrzeb – brak ciepłej wody, piwnic, zbyt małe metraże mieszkań [II]
- × brak miejsca spotkań oraz udogodnień sportowych
- × nieuporządkowana i zaniedbana zieleń [III]

Propozycja projektu

Aby sprostać wyzwaniu, jakim jest projektowanie na tym obszarze, wyznaczyliśmy kilka stref o różnym przeznaczeniu. Pierwsza ze stref, na które podzieliłmy teren, będzie stanowiła niewielką przestrzeń sportową służącą re-

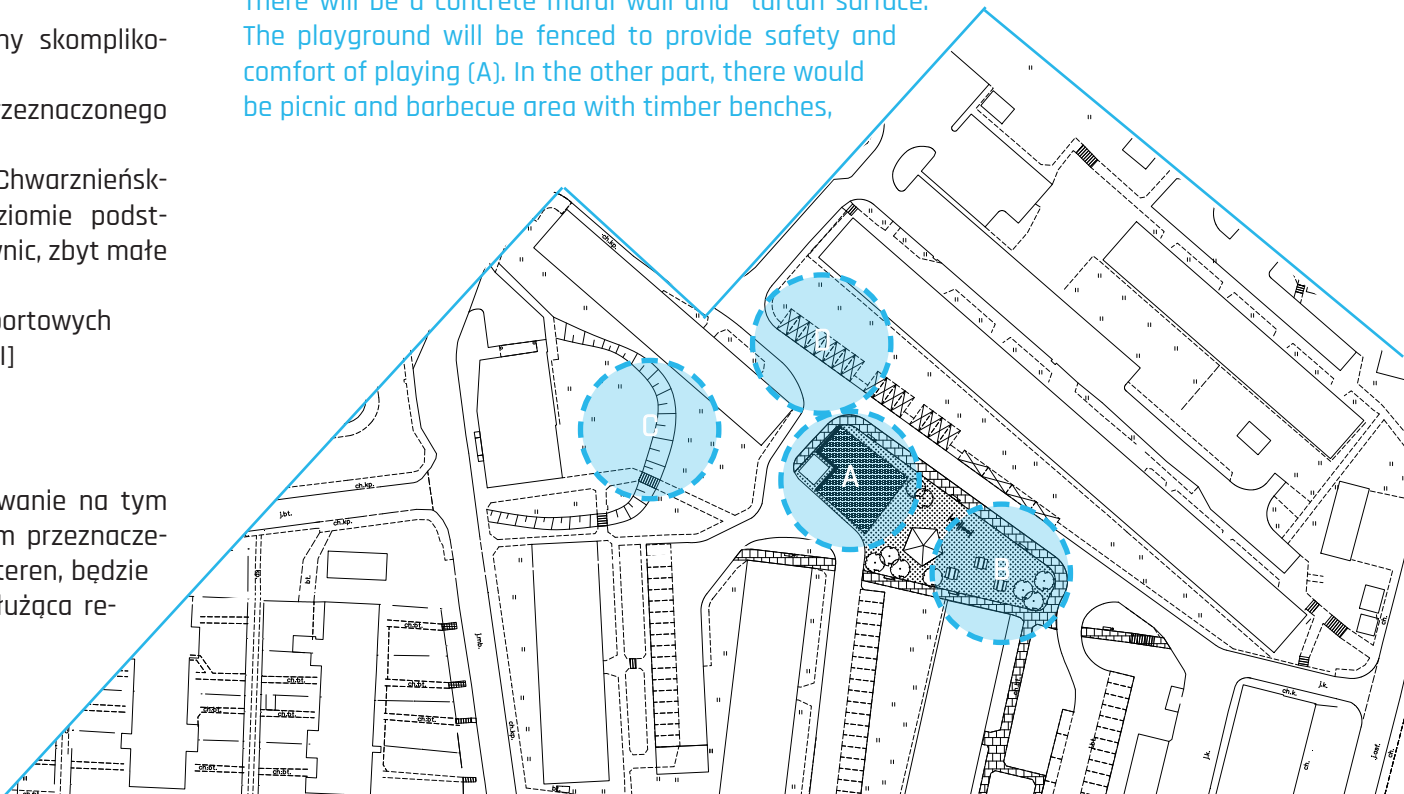
LOCATION 1

Description of location

- × triangular square used mainly by cars speeding along Nauczycielska Street (I)
- × inefficient use of parking space
- × social buildings' inhabitants have to deal with many everyday problems like lack of hot water liquidation of basements, to small flats etc. (II)
- × lack of sport facilities and meeting point
- × unmaintained greenery (III)

Design proposal

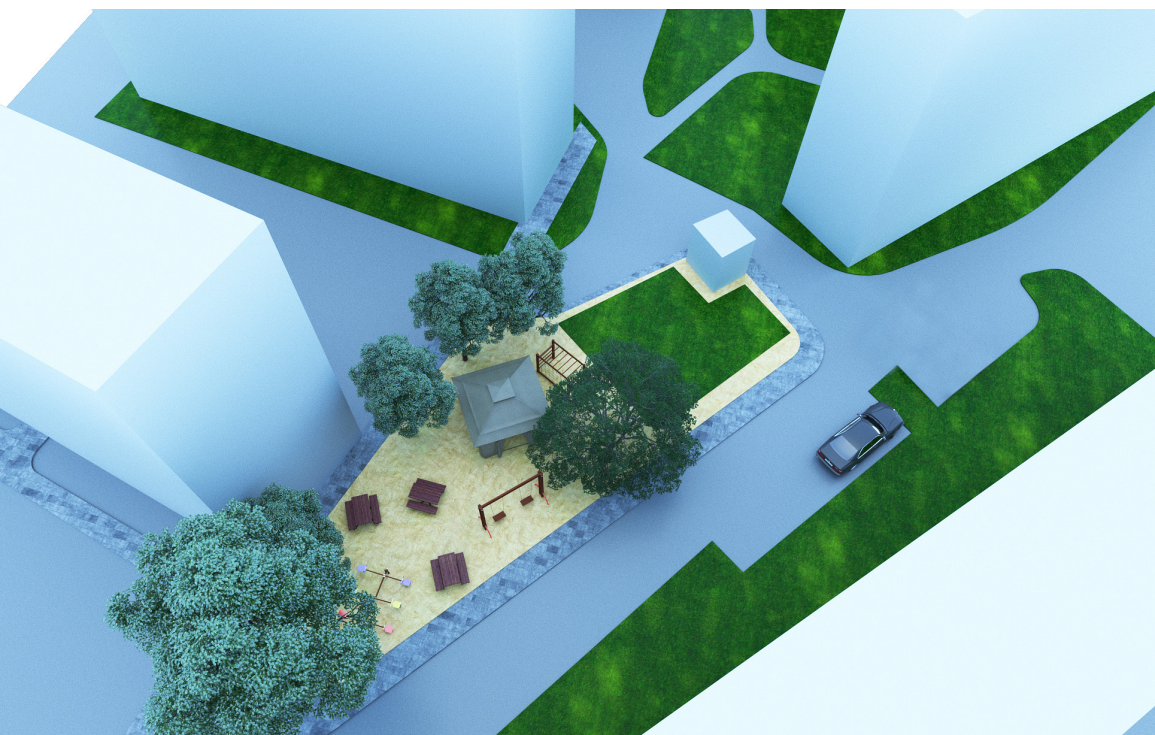
The area was divided into functional zones. One of them would be a sport zone, with a small multifunctional pitch. There will be a concrete mural wall and tartan surface. The playground will be fenced to provide safety and comfort of playing (A). In the other part, there would be picnic and barbecue area with timber benches,

tables and barbecue area roofing (B). A mixed-use, sloped area is also planned there, which could function as both a sports area and an amphitheater. It can be built from concrete and grass (C). All the zones should be enriched with greenery, which, depending on a location - could cover some unattractive elements (next to the trash bins) or just make the landscape more beautiful (next to the picnic area). The parking and transportation system need also to be reorganised, especially in terms of parking places, roads, bicycle and pedestrian paths. Street lighting system improving safety in the area is also proposed (D).

Users of the space

The design proposal was prepared according to universal design standards and to meet different users needs. It takes into account accessibility for disabled and elderly people, children and bicycle users in order to create a friendly and approachable space for different users.

kreacji. W jego skład będzie wchodził mural na betonowej ścianie i tartanowa nawierzchnia, umożliwiające uprawianie sportów (A). W kolejnej części znajdować się będzie strefa pikniku i grilla wyposażona w stosowne meble miejskie - drewniane ławki i stoły oraz zadaszenie (B). Planowana jest także pochylnia wielofunkcyjna, która może służyć jako strefa sportów a także jako amfiteatr. Zbudowana może ona zostać z betonu i otoczona trawą (C). Wszystkie strefy powinny mieć zapewniony odpowiedni udział zieleni która, w zależności od danego miejsca, powinna ukrywać (niedaleko śmietnika) albo upiększać otoczenie (okolicie strefy pikników). System parkingowy i transportowy powinien zostać także przeorganizowany w szczególności w kwestii miejsc parkingowych, dróg oraz ścieżek pieszych i rowerowych. Planowane jest także zainstalowanie specjalnego oświetlenia w celu poprawy bezpieczeństwa w dzielnicy (D).

Użytkownicy przestrzeni

Teren projektowy został zaprojektowany tak, by spełnić potrzeby użytkowników z różnych grup. Założenie uwzględnia aspekty projektowania uniwersalnego - dostępności dla osób niepełnosprawnych, starszych, dzieci oraz rowerzystów. Istotnym aspektem naszego pomysłu było stworzenie przestrzeni dla wszystkich mieszkańców tak, aby osoby w różnych wieku i o różnych potrzebach mogły wykorzystywać jego potencjał.

LOKALIZACJA 2

Opis lokalizacji

- × Niezagospodarowana przestrzeń (I)
- × Wejście do lasu (II)
- × Istniejące schody (III)
- × Osiedle prywatne (IV)
- × Często użytkowana ścieżka piesza (V)

Propozycja projektu

Głównym pomysłem jest przekształcenie nieużytkowanej przestrzeni w miejsce sprzyjające relaksowi, aktywnościom sportowym oraz sąsiedzkiemu spotkaniu. Przestrzeń ta jest na tyle rozległa, że bez problemu można ulokować tam wiele funkcji potrzebnych dla życia społecznego dzielnicy. Naszą propozycję jest zlokalizowanie w tym miejscu boiska wielofunkcyjnego, przestrzeni grillowej/piknikowej, skateparku oraz siłowni terenowej.

LOCATION 2

Description of location

- × Undeveloped open space (I)
- × Entrance to the forest (II)
- × Existing stairs (III)
- × Private residential building (IV)
- × Frequently used path (V)

Design proposal

The idea was to transform this empty space into a peaceful, relaxing and as a space suitable for sports and for social gathering. The large area can be well arranged to meet basic need of the users. The plot can have a multipurpose pitch, barbecue and picnic area, skatepark and outdoor gym.

- × Universal access (ramp) near the existing stairs (A)
- × Stair with larger treads for multi-purpose (B)
- × Well-arranged green space with seating
- × A gym for the youth and young adult (C)
- × A multipurpose playground (D)
- × Skate board ramps (E)
- × Space for barbeque (F)
- × Gazebo spaces for shade in the green area
- × Improve Lighting for the individual spaces
- × Tire Swings along the frequently used path (G)
- × Existing wall can be converted as an artistic wall (H)

Użytkownicy przestrzeni / Users of the space

- × Rodziny z dziećmi / Families with children
- × Starsi ludzie / Elderly people
- × Młodzież / Teenagers
- × Dorośli / Adults
- × Dzieci / Children

- × Dostęp dla osób niepełnosprawnych i starszych (pochylnia) w pobliżu istniejących schodów. (A)
- × Wielofunkcyjne amfiteatralne schody z większymi stopniami (B)
- × Zaaranżowana przestrzeń zielona z ławkami
- × Siłownia dla młodzieży oraz młodych dorosłych (C)
- × Boisko wielofunkcyjne (D)
- × Skatepark (E)
- × Przestrzeń do grillowania (F)
- × Altanki w strefie zielonej
- × Ulepszenie oświetlenia
- × Huśtawki z opon wzdłuż ścieżki dla pieszych (G)
- × Istniejąca ściana może być przekształcona w mural (H)

LOKALIZACJA 3

Opis lokalizacji

- × Świetlica Vitava (I)
- × Vita Bar (II)
- × Nieoficjalny parking przy ul. Widnej (III)
- × Niezagospodarowana przestrzeń (IV)
- × Często użytkowana ścieżka pieszka (V)
- × Słabo zintegrowany obszar.

Propozycja projektu

Celem było stworzenie żywej przestrzeni łączącej miejsce wypoczynku z miejscem spotkań. Zorganizowanie placu zabaw i przyjemnej przestrzeni do siedzenia z ławkami i stołami w pobliżu Vita Baru pomogłoby uczynić miejsce bardziej przyjaznym dla rodziców z dziećmi. Zaproponowana „artystyczna ściana” miałaby zapewnić możliwość ekspresji przez twórczość plastyczną.

- × Zorganizowanie parkingu przy ul. Widnej (A)
- × Strefa z ławkami i stołami (B)
- × Plac zabaw dla dzieci (C)
- × Artystyczna ściana dookoła lokalizacji
- × Ulepszenie oświetlenia dla całej przestrzeni
- × Huśtawki z opon wzdłuż ścieżki dla pieszych (D)

LOCATION 3

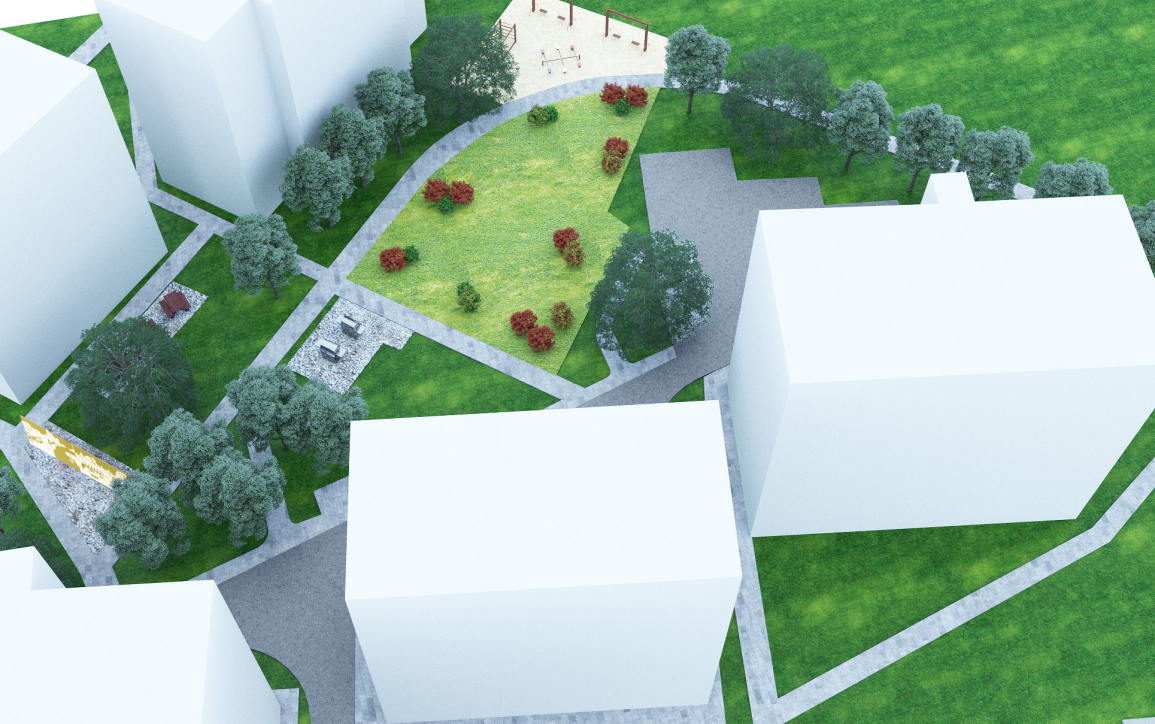
Description of location

- × The Common Room (I)
- × Vita Bar (II)
- × Informal parking area on Widna Street (III)
- × Undeveloped open space (IV)
- × Frequently used path (V)
- × The area is poorly lit

Design proposal

The intention was to create a livable space that provides a mixture of peaceful relaxation and meetings. Organizing a playground for children, while offering a nice sitting area with benches and tables near Vita Bar would help to revive the space and make it more friendly for both parents and children. Proposed “art walls” are intended to provide a possibility of creative expression in the space.

Użytkownicy przestrzeni

- × Rodziny z dziećmi
- × Starsi ludzie
- × Grupy młodzieży
- × Rowerzyści
- × Ludzie z psami

- × Rearrange parking on Widna Street (A)
- × A sitting area with benches & tables (B)
- × Playground (C)
- × Art walls' around the space
- × Lighting improved in the entire area
- × Tyre swings along the frequently used path (D)

Users of the space

- × Families with children
- × Elderly people
- × Youngsters meeting up
- × Some cyclists
- × People with dogs

WARSZTATY NA WITOMINIE

Pierwsze warsztaty, do których zaprosiliśmy mieszkańców dzielnicy odbyły się w sobotę 22.04 w siedzibie Stowarzyszenia Vitava. Celem spotkania było zebranie jak największej ilości opinii i pomysłów związanych z zagospodarowaniem przestrzeni publicznych Witomina.

Warsztaty oparte były głównie na pracy na wcześniej przygotowanych makietach. Mieszkańcy mogli według własnego uznania zlokalizować na nich wybrane przez nich przeznaczenie terenu. Wykonane makiety odwzorowywały trzy wybrane przez nas lokalizacje, wybrane w oparciu o obserwacje i analizy społeczne. Aby umożliwić zilustrowanie różnych pomysłów, użyliśmy kolorowych karteczek przypinanych pinezkami do modelu 3D. Odpowiedni kolor oraz grafika symbolizowały inne zagospodarowanie terenu np. ławki, plac zabaw, zieleń. Każde zaproponowane rozwiązanie było przez nas zapisywane oraz fotografowane.

Spotkanie cieszyło się dużym zainteresowaniem, przyszło na nie około czterdziestu osób, i uzupełniło naszą wiedzę na temat potrzeb dzielnicy. Udało nam się porozmawiać z osobami o różnym wieku. Dodatkowo utwierdziło to nas w przekonaniu, że potrzebne jest większe zróżnicowanie funkcji dostępnych dla mieszkańców, tak, aby każdy mógł znaleźć miejsce, w którym będzie czuł się dobrze.

Najwięcej osób zwróciło uwagę na brak miejsc przeznaczonych tylko dla młodzieży oraz problem z osobami spożywającymi alkohol w miejscach publicznych.

Podczas warsztatów zauważyliśmy brak osób zamieszkujących budynki przy ulicy Chwarznieńskiej. Postanowiliśmy, więc powtórnie spotkać się z mieszkańcami - tym razem w mniejszym gronie i bliżej ich miejsca zamieszkania. 18

WORKSHOPS IN WITOMINO

First workshops for the inhabitants took place on Saturday 22.04 in the office of Vitava Association. The aim of the meeting was to collect as many opinions and ideas connected with the design of public spaces in Witomino as possible.

During the workshops we worked on the models of the area. The inhabitants could place on them functions that in their opinion are needed in the area. The models showed three localizations chosen by us based on the observations and social analyses. To enable creating various ideas, we used colorful cards, which could be pinned to the model. Various colors and graphics represented different functions, e.g. benches, playground, greenery. Each proposed solution was noted down and photographed by us.

The meeting attracted a lot of attention and expanded our knowledge about needs of the neighborhood. We managed to speak with people from different age groups, which ensured us that the area needs a great-

er variety of functions accessible for inhabitants. Only then - everyone could find a place, in which they would feel comfortable.

The majority of people pointed out the lack of places for teenagers and the issue of people drinking alcohol in public spaces.

During the workshops we noticed the lack of people inhabiting buildings near Chwarznieńska Street. Therefore, we decided to organize another meeting in a smaller group and closer to their places of residence. On the 18th of May, on the square near Nauczycielska Street, the second meeting took place. It was mainly prepared for inhabitants of social buildings on Chwarznieńska Street 4, 6 and 8.

We managed to speak with a great amount of people, who were passing by or coming back from work. Here as well, inhabitants mentioned the pointed out the lack of recreational spaces for teenagers and the issue of people drinking alcohol in public. For many people, the most important topic was parking, a part of interviewees appreciated our proposition to introduce more greenery in place of some parking spots, but some preferred the convenience connected with parking their car by their house.

Many people mentioned the need for well designed recreational spaces in the area, as well as better local grocery shops. In comparison to the meeting in Vitava center, here we had much greater rotation of people, thus we manager to observe which topics are important for a significant group of inhabitants.

Maja na placu przy ul. Nauczycielskiej odbyło się drugie spotkanie. Było ono głównie skierowane do mieszkańców budynków socjalnych przy ul. Chwarznieńskiej 4,6 i 8.

Udało nam się porozmawiać z dużą ilością osób, które przechodziły lub wracały z pracy. Tu również mieszkańcy wspominali o braku miejsc rekreacyjnych przeznaczonych dla młodzieży, a także o problemie z osobami spożywającymi alkohol . Dla wielu osób najważniejszym tematem był parking -rozmówcy docenili naszą propozycję wprowadzenia większej ilości zieleni na części miejsc parkingowych, jednak niektórzy preferowali wygodę związaną z parkowaniem samochodu tuż pod domem.

Wiele osób zgłaszało nam również brak dobrze zagospodarowanych przestrzeni rekreacyjnych w okolicy, a także osiedlowych sklepów ogólnospożywczych. W porównaniu do spotkania w centrum Vitava, mieliśmy dużo większą rotację osób.

PROTOTYPOWANIE

Lokalizacja 1 (parking między budynkami mieszkaniowymi)

Prototypowany projekt przy ul. Nauczycielskiej, składał się z fragmentu parkingu i ulicy przekształconego na przestrzeń rekreacyjną. Tereny zielone zostały oznaczone na powierzchni utwardzonej za pomocą kropek z zielonej farby. Rozłożono również stoły, ławki i leżaki, a ponadto przestrzeń została wydzielona za pomocą pachołków.

Podczas rozkładania ławek, stołów i plakatów, mieszkańcy przyglądali się nam z zaciekawieniem, niektórzy zgodzili się nawet na krótką rozmowę. Kiedy wytłumaczyliśmy im cel naszego projektu, odpowiedź mieszkańców była głównie pozytywna. Jednak niektórzy mieszkańcy nie wierzyli w realizację naszych zmian. Szczególnie przeniesienie i podzielenie wiaty śmietnikowej na osobne dla każdego bloku mieszkalnego wydawało się dla nich niewykonalne, ponieważ niektórzy mieszkańcy składali już o to wnioski.

PROTOTYPING

Location 1 (the parking area between the residential buildings)

The prototyped project in location 1, near Nauczycielska street, consisted of a fragment of parking and street transformed into recreational space. This involved marking the new green spaces with green dots painted on the paved areas, setting tables, benches and sunbeds, as well as enclosing the space with cones.

As we were placing benches, tables and posters, inhabitants curiously looked at our work, some asked for an explanation and agreed for an interview. When they realized the purpose of our project, the response was mostly positive, if a little pessimistic. Some inhabitants did not believe our project to be feasible. For instance moving and dividing the large shared trash bin into separate ones for each block of flats, was mentioned as impossible, as a few interviewees have already petitioned for this without any positive results.

Apart from the adults, throughout the day we managed to attract many children eager to play football on the new, temporary pitch. It was partially thanks to our skilled animator who managed to engage children in play. They have even rearranged benches to serve as football goals. Some inhabitants mentioned that play seemed a little dangerous due to the proximity of the street. One elderly man proposed a set of outdoor gym equipment instead of a football pitch. However, when asked, most of the children claimed that a sport field is more preferable in the area. Indeed, widespread ban on playing with ball around the neighbourhood makes such areas scarce.

We managed to prepare boards for painting, although we failed to set them up vertically as originally planned due to the strong wind. Still, children, especially girls, enjoyed painting with the provided paints. The result was nothing like the original line artwork that we prepared with an intention for them to colour, as the children focused on their own creative endeavours. If they were allowed to, they would have covered the whole pavement with paint. We assume that if the painting boards were permanent, they would not be aesthetically pleasing, but would provide a suitable creative outlet for children. Still, after the initial few days of painting, the murals would become unusable, as the whole canvas would be covered.

Benches, tables and sunbeds set by us for inhabitants turned out to be the least used elements of our design. During the interview, though, they were appreciated, especially by elderly people, who pass through the area quite often. They indicated the lack of resting spaces nearby, especially shaded ones. Some interviewees advised us to make the space more secluded, sheltered from the noisy street by shrubbery of trees.

Oprócz dorosłych, w trakcie prototypowania zdołaliśmy przyciągnąć uwagę wielu dzieci, chętnych do zabawy na nowym boisku. Była to częściowo zasługa naszej uzdolnionej animatorki, która zaangażowała dzieci do gry w piłkę nożną. Wykorzystały one nawet ławki jako bramki do gry. Niektórzy mieszkańcy obawiali się jednak o bezpieczeństwo dzieci, ze względu na bliskość ulicy. Pewien starszy pan zaproponował siłownię na świeżym powietrzu zamiast boiska. Jednak kiedy zapytaliśmy o to dzieci, większość z nich stwierdziła, że boisko jest lepsze dla tej okolicy, m.in. przez to, że w wielu miejscach osiedla gra w piłkę jest zakazana.

Następnym elementem projektu było przygotowanie tablic do malowania dla dzieci. Niestety, z powodu wiatru byliśmy zmuszeni do rozstawienia ich na ziemi, zmieniając pierwotny projekt. Pomimo wstępnych trudności, dzieci chętnie zabrały się za malowanie tablic naszymi farbami. Wynik ich pracy w żadnym stopniu nie przypominał plansz z kolorowanekami, które dla nich przygotowaliśmy, mali artyści skupili się na tworzeniu własnych dzieł sztuki. Gdybyśmy im pozwolili, dzieci pokryłyby cały chodnik farbą.

Przypuszczalnie jeśli udostępnilibyśmy tablice do malowania na stałe, już po kilku pierwszych dniach dzieciom zabrakłoby miejsca do kolorowania, a murale byłyby wtedy tylko wątpliwą ozdobą placu zabaw.

Ławki, stoły oraz leżaki okazały się najmniej używanymi przez mieszkańców elementami naszego projektu. Jednak podczas wywiadów były one doceniane, zwłaszcza przez osoby starsze, które często spacerują w okolicy. Wielu mieszkańców wskazywało na brak przestrzeni do odpoczynku nieopodal zwłaszcza położonych w cieniu. Niektórzy ankietowani doradzili nam, aby projektować przestrzenie bardziej zaciszne, osłonięte od ruchliwej ulicy przez krzaki i drzewa.

Teren był popularny głównie wśród dzieci, które nareszcie miały własne miejsce do gry w piłkę - ze względu na bliskość drogi należy szczególnie uwzględnić zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom. Murale cieszyły się dużą popularnością wśród dzieci, choć pod koniec prototypowania zabrakło im miejsca do malowania. Niektórzy proponowali gotowe, zaprojektowane murale jako stałą część placu zabaw. Inne osoby wymieniły tablice do rysowania kredą, ze względu na ich dostępność oraz łatwość czyszczenia.

Oznakowanie przestrzeni zielonymi kropkami przykuło uwagę pieszych oraz kierowców i podobało się zarówno dzieciom, jak i niektórym dorosłym, zachęcając do zabawy. Ławki i stoły były rzadko używane przez przechodniów, jednak dzieci wykorzystywały je jako bramki podczas gry w piłkę. Warto nadmienić, że większość ankietowanych mieszkańców była bardzo zadowolonych z nowych przestrzeni wypoczynkowych. Zwłaszcza starsze osoby, które mogły odpocząć na nowych ławkach podczas drogi do pobliskiego sklepu spożywczego, czy kościoła. Zwężenie drogi oraz zajęcie miejsc parkingowych spowodowało, że kierowcy poruszali się z mniejszą prędkością, co znacznie podniosło poziom bezpieczeństwa.

The area was popular mainly with children, who had a nearby place to play at last. However, there were some concerns about safety, due to the close proximity to the street - the traffic near the area should be slowed down. Painting murals proved to be a popular activity among children, though by the end of our prototyping they ran out of space to paint. Some people suggested making pre-designed murals as a permanent element of the playground. On the other hand, others proposed blackboards, for better accessibility and easier cleaning of the drawing area.

Marking space with green paint dots grabbed attention of pedestrians, as well as car drivers, and appealed to children as well as to some adults. Benches and tables were scarcely used by adult inhabitants, but served as temporary goals for children playing football. It should be pointed out though, that most inhabitants we interviewed were very satisfied with new recreational spaces. Especially elderly people, who could rest on new benches on their way to the nearby convenience store and church. Narrowing the street and limiting of parking lots resulted in slowed down traffic what improved safety in this area.

Location 2 (forest)

Forest location, considering its size and thus possibility to accommodate a number of various, yet complementary functions, was oriented towards the inhabitants of all ages. If we look at the existing social infrastructure of Witomino, we can see that there are already well equipped children playgrounds, so the design team decided not to implement this function in this location. Due to the site's considerable size, we tried to find complementary functions. Based on the comments compiled from consultations with inhabitants, we assigned new functions.

Public space was arranged as an oasis for teens, with greenery that shelters from unwanted eyes with a lot of sitting surfaces and elements for skating - such as slopes, concrete curves, ramps and so on. This age group, roughly from 14 to 18, needs their own space they can assign identity to. The skating element was randomly proposed by the design team, but was a huge success during prototyping.

Lokalizacja 2 (las)

Lokalizacja przylesie, biorąc pod uwagę jej wielkość i możliwość wprowadzenia wielu różnorodnych uzupełniających funkcji, może być użytkowana przez mieszkańców w każdym wieku. Patrząc na istniejącą infrastrukturę społeczną Witomina, możemy zauważyć dobrze wyposażone place zabaw dla dzieci. Z tego powodu grupa projektowa postanowiła nie dodawać tej funkcji. Ze względu na znaczną wielkość lokalizacji, staraliśmy się znaleźć uzupełniające funkcje, które udało nam się scharakteryzować na podstawie komentarzy usłyszanych podczas konsultacji z mieszkańcami.

Przestrzeń publiczna została zaprojektowana jako oaza dla nastolatków, z zielenią, która chroni przed niepożądanymi spojrzami, wyposażona w siedziska i elementów nadających się do jeżdżenia na desce, na przykład zboczy, betonowych ramp itp. Ta grupa wiekowa, w przybliżeniu od 14 do 18, potrzebuje własnej przestrzeni, z którą mogą się utożsamiać. Pomysł jeżdżenia na desce był przypadkowo zaproponowany przez zespół projektantów, ale okazał się ogromnym sukcesem podczas prototypowania, także wśród młodszych dzieci.

Zanim ustawiliśmy rampy, dzieci zaczęły biegać i podekscytowanie pytać o skatepark, a następnie pomagały w montażu. Przywieźliśmy trzy własne deskorolki, ale dzieci zaczęły przychodzić z własnym sprzętem, co pokazuje nam, że mają chęci, ale nie mają miejsca, aby je realizować. Ta przestrzeń publiczna ze skateparkiem powinna być usytuowana jak najdalej od budynków mieszkalnych, ze względu na hałas i wspomniany już kameralny charakter przestrzeni.

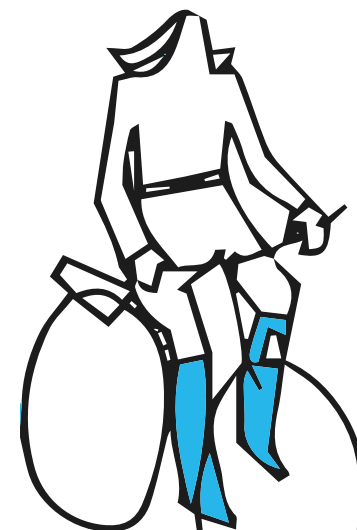
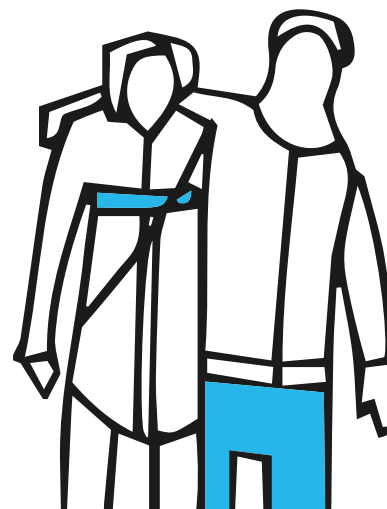
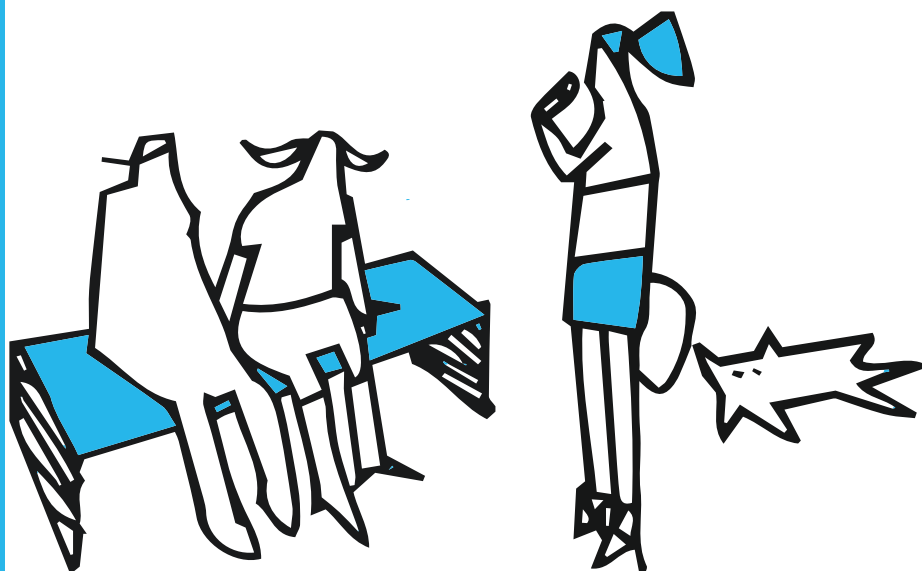
Obszar przeznaczony na grill / piknik: bliskość lasu sprawia, że to miejsce ma bardzo naturalny charakter i łatwo jest wyobrazić je sobie pełną ludzi, którzy grillują w weekendy, czytając czy uprawiając sport - jednym słowem integrując się. Miejsce do grillowania okazało się bardzo popularne, a zapewnione podczas prototypowania kiełbaski były hitem zarówno wśród dzieci, jak i starszych użytkowników.

Przewidzieliśmy ogrodzony wybieg z powodu dużej liczby mieszkańców będących właścicielami psów. Pomimo tego, że idea wydawała się trafna, a podobne miejsca są popularne m.in. w Gdańsku, nie sprawdziła się podczas prototypowania. Oгородzony teren dla psów nie był wykorzystany ani razu, ponieważ właściciele psów uznali go za zbyt mały, aby puścić tam wolno swoje psy. Podczas rozmów sugerowali jednak, że zapewnienie większej przestrzeni dla psów byłoby popularne, zwłaszcza, gdyby w pobliżu znalazły się miejsca, gdzie można by uprawiać sport.

Even before we set ramps up, excited kids came running and asked about the skatepark. Afterwards they stayed to help us assembly it. We brought 3 skateboards, but the children showed up with theirs, which proved that they have the equipment, but not the place to use it. This public space with skate ramps should be located as far as possible from residential areas, because of the noise and the character of the place.

Barbecue/picnic area: proximity of the forest gives this location a very natural character, and it is easy to picture this location full of people barbecuing during weekend, reading or doing sports - in one word socializing. Barbecue zone turned out very popular and the sausages we provided were a hit among both kids and older visitors.

We also set up a fenced dog area because of many inhabitants who are dog owners. Although the idea seemed right, it did not work during prototyping. The fenced area for dogs was not used even once, because dog owners considered it too small. They suggested though, that it would be popular if we had made it bigger and that they would use it especially if there was some sport equipment nearby.

Kids were very relaxed and intuitive in their behavior up to the point when we wanted to start a conversation with them. Research showed that they often agree with people they converse with, and express their true stands only in conversation with peers. We did not have any contact with teenagers group during prototyping, as they only acted as observers.

Adults and parents were often engaged into long conversations with the prototyping team. They are also the only ones who paid attention to prepared material - maps and exhibited text. Dependant on the place where they lived - in direct proximity of the field or further - they had varying opinions, especially concerning the solutions which could generate noise or smoke.

Dzieci były bardzo zrelaksowane i naturalne w swoim zachowaniu aż do momentu, kiedy chcieliśmy z nimi rozpocząć rozmowę. Badania wykazały, że dzieci często zgadzają się z ludźmi, z którymi rozmawiają, ale wyrażają swoje prawdziwe zdanie tylko podczas rozmowy z rówieśnikami. Podczas prototypowania nie mieliśmy kontaktu z grupą nastolatków, ponieważ byli oni tylko obserwatorami.

Dorośli i rodzice często prowadzili długie rozmowy z zespołem ds. prototypowania. Byli oni również jedynymi, którzy zwrócili uwagę na przygotowane materiały - mapy i wystawiony tekst. W zależności od miejsca zamieszkania - bezpośrednio przy testowanym obszarze lub w głębi osiedla - mieli odmienne uwagi, zwłaszcza odnośnie hałasu i dymu, które mogłyby być tam generowane.

Lokalizacja 3 (Vitava)

Lokalizacja przy Vitavie została przeznaczona głównie dla dzieci, ponieważ jest wyjątkowo bezpieczna pod względem ruchu kołowego. W związku z wcześniejszymi konsultacjami z mieszkańcami, grupa projektowa zdecydowała, aby umieścić plac zabaw w tym miejscu, ponieważ jest on przedłużeniem istniejącego już, częściowo zniszczonego miejsca zabaw. Również niedaleko zlokalizowano miejsca siedzące obok centrum Vitava, co pozwalałoby na połączenie całego założenia z istniejącymi już rozwiązaniami w tej lokalizacji.

Zespół projektujący plac zabaw dla dzieci wykorzystał stare opony samochodowe na wiele różnych sposobów. Było to najlepszą opcją, jeżeli chodzi o rozwiązania będące zarówno atrakcyjne i elastyczne, jak i również bezpieczne. Wypróbowany był również wielobok gimnastyczny dla dzieci, który zawierał opony jako przeszkodę, którą trzeba przeskoczyć lub przeczołgać się, zaś deski ustawione na oponach symulowały mały mostek. Celem testowania placu zabaw było przyciągnięcie uwagi dzieci i zmobilizowania ich do aktywności fizycznej.

Innym pomysłem była „artystyczna ściana”, jak w lokalizacji 1 - drewnopochodna płyta ustawiona jak ściana lub sztaluga, dostępna z obu stron. Celem tej interwencji było stworzenie miejsca umożliwiającego kreatywne działania. Zostało ono umieszczone przy placu zabaw z opon, tuż obok istniejącego stołu do tenisa (przymocowanego do podłoża).

Location 3 (Vitava)

Vitava location was mainly dedicated for children because it was very safe in terms of traffic. Based on previous consultations with the residents, the design group decided to place fun and play here as an extension of already existing, but partially damaged playground. Also the proximity of sitting places next to Vitava centre allows the whole intervention to be connected with already existing social infrastructure.

In order to simulate children playground the design team used old tyres in many different ways. In order to be attractive for children and flexible, but still safe, it was the best option. Also, there was gymnastics-like polygon for children that included tyres as obstacles one has to jump over or crawl through and planks arranged on the tyres to simulate small bridges. The point of playground simulation was to attract children's attention and encourage physical activities. Another intervention on the site was 'an art wall', like in location 1. It was built out of two panels arranged like

a wall or an easel, exposed from both sides. Our intention was to provide a place for creative expression on the site. It was positioned between the tyres, right next to an already existing tennis table (fixed to the ground). Altogether, our interventions built one whole picture with the existing infrastructure, allowing pedestrians to recognize this space as one.

The number of children, but also parents, who were visiting this location was sufficient to make the area work properly and to be occupied almost all of the time. Children were using playground actively and parents who were keeping eye on younger children were also socializing with one another, so we can conclude that this intervention had good social impact on society, especially in this kind of community where individuals are often uninterested in sharing space or time with their neighbours.

Prototyping in this area was successful only to a certain point. Even though children actively used provided infrastructure, the whole area was not integrated. It is divided by a path running between the bus stop and the estate (it shall be paved and properly lit). We did not consider any space for senior residents who often pass through this place and could rest here in the shade provided by the existing trees.

Wiele dzieci, ale także rodzice, którzy odwiedzili miejsce, wystarczyło, aby lokalizacja działała sprawnie i była przez cały czas żywa. Dzieci aktywnie korzystały z placu zabaw a rodzice, którzy obserwowali młodsze dzieci, rozmawiali między sobą, więc możemy stwierdzić, że prototypowanie miało dobry wpływ na społeczeństwo, zwłaszcza na ten rodzaj rozproszonego społeczeństwa, które czasami nie jest zainteresowane dzieleniem się przestrzenią z sąsiadami.

Możemy stwierdzić, że prototypowanie odniosło sukces tylko w pewnym stopniu. Choć dzieci - użytkownicy, dla których przede wszystkim zaplanowaliśmy tę przestrzeń - korzystały z zaproponowanej infrastruktury, nie udało się w pełni zintegrować funkcjonalnie całego obszaru. Z uwagi na biegnącą przez główny trawnik ścieżkę prowadzącą z przystanku autobusowego w głąb osiedla teren był naturalnie podzielony na dwie części. Sama ścieżka wymaga utwardzenia i oświetlenia - obecnie stanowi wydeptany pas trawy, trudny do pokonania podczas deszczu. Nie przewidzieliśmy także miejsca dla osób starszych, które często przechodzą przez tę lokalizację i mogłyby odpocząć wśród drzew - jednym z niewielu zacienionych w okolicy miejsc.

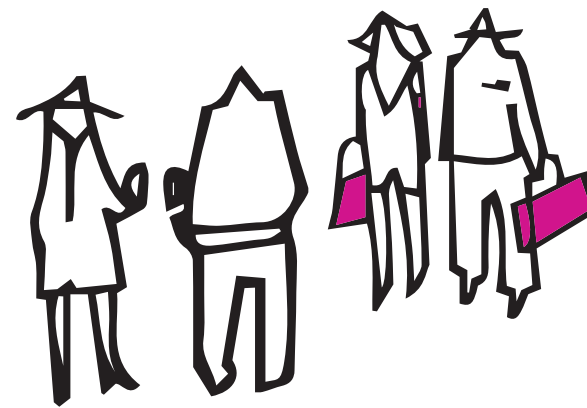

WYTYCZNE
/ GUIDELINES

INTRODUCTION

The aim of the chapter is to present the design guidelines for the district Witomino - Radiostacja. They will be used in the architectural competition to transform the district's public spaces. The guidelines were prepared after verification of first proposals for changes to our projects with residents (consultations and prototyping - see p. 52-61 and Prototyping section). We used the results of these actions, as a base for the development of the guidelines, that can support future designers. **We indicated solutions that have a chance to work out in the area as well as the ones that should be avoided.** Thanks to this, the planned changes in the district have a better chance to respond better the needs of the residents (see section Analyses). Specific guidelines for different locations comprise advice on the issues such as functional zones, examples of material solutions of elements of small architecture and project proposals. We also paid attention to the urban context and related transportation system in whole the area. Therefore, the document also include proposed changes in the road and pedestrian system (accessibility and traffic, elements of small architecture, lighting system and greenery, small retention of rainwater). Access to the disabled is also an important issue.

WPROWADZENIE

Celem rozdziału jest przedstawienie wytycznych projektowych dla dzielnicy Witomino - Radiostacja. Zostaną one wykorzystane w konkursie architektonicznym na projekt przekształcenia przestrzeni publicznych dzielnicy. Wytyczne zostały opracowane po weryfikacji wstępnych propozycji zmian naszych projektów z mieszkańcami (konsultacje i prototypowanie - patrz s. 52-61 oraz rozdział Prototypowanie). Na podstawie wniosków z tych działań opracowaliśmy wytyczne, które stanowią wskazówki dla projektantów. **Wskazujemy rozwiązania które mają szansę sprawdzić się w terenie, a których należy unikać.** Dzięki temu planowane zmiany w dzielnicy mają szansę lepiej odpowiedzieć na potrzeby mieszkańców (patrz rozdział Analizy). Wytyczne dla poszczególnych lokalizacji dotyczą takich zagadnień jak: strefy funkcjonalne, przykładowe rozwiązania materiałowe wraz z elementami małej architektury i zagospodarowania). Zwróciliśmy uwagę również na kontekst urbanistyczny i związaną z nim komunikację na całym obszarze. Opracowaliśmy propozycje zmian w układzie drogowym i pieszym (dostępność i ruch uliczny, elementy małej architektury, oświetlenie oraz zieleń, mała retencja wód opadowych). Ważnym zagadnieniem jest też poprawa dostępności dla osób niepełnosprawnych.

PROPONOWANA ZMIANA PRZEBIEGU ŚCIEŻKI

W trakcie obserwacji oraz warsztatów wytypowane zostały trzy lokalizacje o najwyższym potencjale poprawy przestrzeni. Na nich też skupiono uwagę podczas prototypowania. Po weryfikacji wniosków oraz porównaniu z początkowo wytyczoną Ścieżką proponuje się zmianę jej przebiegu na początkowym oraz końcowym odcinku, a także dodanie dwóch połączeń z ul. Chwarznieńską, z głównych wejść do obszaru opracowania.

Do lokalizacji nr 2 (więcej patrz s. 48) prowadzi ścieżka zaczynająca się przy przystanku autobusowym przy ul. Rolniczej 6. Jest to miejsce uczęszczane nie tylko w drodze do i z autobusu ale także przez ludzi wyprowadzających psy. Podwórko między ul. Strażacką, a ul. Widną poza funkcją przechodnią jest także miejscem rekreacji dla osób starszych oraz miejscem zabaw dzieci i spotkań młodzieży. Dodatkowo w pobliżu znajdują się obiekty użyteczności publicznej tj. siedziba Stowarzyszenia Vitava oraz Vita Bar.

Łącznikiem między podwórkiem, a ul. Nauczycielską jest ul. Widna 1-3 na której znajdują się sklepy spożywcze oraz warzywniak generujące duży ruch pieszny (mapa funkcji s. 28). Wprowadzona zmiana na tym odcinku zapewnia włączenie do systemu przestrzeni publicznych jednej z głównych ulic Witomina Radiostacji oraz przesuwają projektowaną atrakcyjną przestrzeń nieco w głąb w dzielnicy, co może przyczynić się do większego obszaru oddziaływania ścieżki.

Zaleca się włączenie do planowanej ścieżki także odcinka prowadzącego od skrzyżowania ulic Chwarznieńskiej i Rolniczej, który jest jednym z głównych wejść do dzielnicy 5-1. Jest on używany przez mieszkańców w drodze do skle-

PROPOSED CHANGE OF THE ROUTE OF THE PATH

During the observations on-site and workshops, three places with the highest potential, for the public space improvement, were selected. That is the reason, why most attention was focused on them during prototyping. After verification of the conclusions and comparison with the initial location of the Path, it is proposed to change its route at the beginning and final fragment. It is also advised to add two connections with Chwarznieńska Street, which act as one of the main entrances to the area.

To location number 2 (see more p. 48) leads a path, which starts at the bus stop at ul. Rolnicza 6. This is a place frequently used not only on the connection to the bus stop but is also used by the dog walkers. A Courtyard between Strażacka Street, and Widna Street has not only the transitory function but it is also a recreation area for the elderly, a place for children to play and a space for the youth to meet. In addition, public facilities such as Vitava Association and Vita Bar are also nearby.

The link between the courtyard and Nauczycielska Street is Widna Street 1-3 with grocery stores and a vegetable stall, which cause a big foot traffic (map of functions p. 28). The change introduced in this section ensures the inclusion in the public space system of one of the main streets of Witomino Radiostacja and moves the projected attractive space a little deeper into the district, which may contribute to the greater area of influence of the path.

It is recommended to include also the section leading from the crossing of Chwarznieńska and Rolnicza Street in the planned path, as it is a one of the main entrances to the

district ①-⑤ It is used by locals as an access way to shops and church, as well as to the bus stop (see function map p. 28 and transport map p. 29-32). Its direct extension is the square on Nauczycielska Street ①, which apart from the transitory function, is also a play area for children (see p. 54).

A further route of the path to the former tennis court site, next the forest is proposed to keep unchanged on the Uczniowska Street ①-②. This place is mainly used by children on their way to and from school where it is recommended to design a common space (see more p. 73). It is also advised to make a clear connection with a bus stop at Rolnicza Street ②-⑥.

The final fragment of the path is recommended to lead from Uczniowska Street to the former tennis courts with an entrance to the forest. This area is already popular among residents. Making a path in this space can increase the number of users and improve the attractiveness of a place. Designing the Path in this area requires adaptation to the needs of people with limited mobility (see more accessibility standards see p. 70, Guidelines for development see p. 92).

pów lub kościoła, a także na autobus (patrz mapa funkcji s. 28 oraz mapa transportowa s. 29-32). Jego bezpośrednim przedłużeniem jest plac na ulicy Nauczycielskiej ①, który poza funkcją przechodnią jest także miejscem zabaw dzieci (więcej patrz s. 54).

Dalszy przebieg ścieżki aż do terenów dawnych kortów tenisowych pod lasem proponuje się zachować bez zmian w biegu ul. Uczniowskiej ①-②. Jest to miejsce uczęszczane głównie przez dzieci w drodze do i ze szkoły gdzie zaleca się zaprojektowanie przestrzeni współdzielonej (więcej patrz s. 73). Zalecane jest także wykonanie czytelnego połączenia ścieżki z przystankiem autobusowym przy ul. Rolniczej ②-⑥.

Końcowy odcinek ścieżki zaleca się przeprowadzić od ul. Uczniowskiej do terenów dawnych kortów tenisowych wraz z wejściem do lasu. Ten obszar już dziś cieszą się popularnością wśród mieszkańców. Przeprowadzenie ścieżki w tej przestrzeni może wpłynąć na zwiększenie liczby użytkowników oraz poprawę atrakcyjności miejsca. Projektując Ścieżkę na tym odcinku wymagane jest dostosowanie jej do potrzeb osób o ograniczonych możliwościach poruszania się (więcej patrz standardy dostępności patrz s. 70, wytyczne do zagospodarowania patrz s. 92).

PROPONOWANA ZMIANA PRZEBIEGU ŚCIEŻKI ORAZ INWESTYCJE PLANOWANE PRZEZ MIASTO GDYNIE

Poza graficznym przedstawieniem proponowanej zmiany przebiegu ścieżki załączono również wykaz inwestycji planowanych na Witominie w najbliższych latach przez Miasto Gdynię.

- I** - Rozwój terenów rekreacyjnych w sąsiedztwie Szkoły Podstawowej nr 35.
- II** - Poprawa wybranych elementów układu drogowego i dostosowanie do potrzeb mieszkańców w obrębie osiedla.
- III** - Zagospodarowanie fragmentów lasu w obrębie głównych stref wejściowych.
- IV** - Utworzenie centrum sąsiedzkiego z biblioteką dla potrzeb rozwoju oferty usług społecznych świadczonych w lokalnej społeczności.

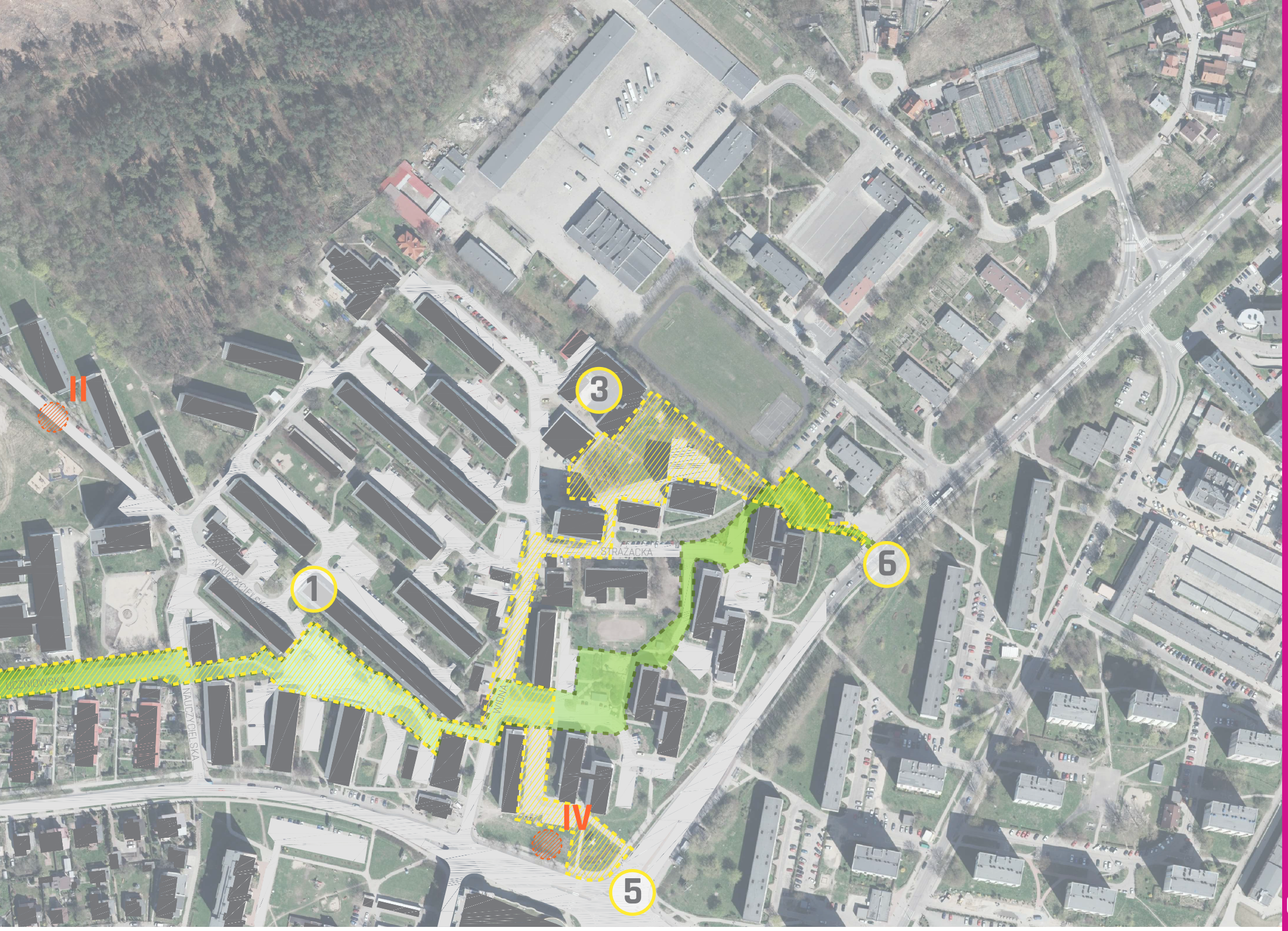
 ŚCIEŻKA PROPONOWANA PRZEZ LIS/ THE PATH PROPOSED BY LIS

 ŚCIEŻKA PROPONOWANA PRZEZ AUTORÓW RAPORTU NA PODSTAWIE PRZEPROWADZONYCH BADAŃ/ THE PATH PROPOSED BY AUTHORS OF THE REPORT BASED ON CONDUCTED SURVEYS

PROPOSED CHANGE OF THE ROUTE OF THE PATH AND INVESTMENTS PLANNED BY CITY OF GDYNIA

Besides the graphic presentation of the proposed change of the path below map also shows investments planned by Gdynia City in Witomino in upcoming years.

- I** - Development of recreational areas in the proximity of Primary School No. 35.
- II** - Improvement of selected elements of the road layout to meet the needs of residents within the housing estate.
- III** - Development of areas near entrances to the forest.
- IV** - Creation of neighborhood center with a library for the development of social services offered in local community.

DOSTĘPNOŚĆ I RUCH ULICZNY

Aby ułatwić dostępność projektowanej przestrzeni publicznej dla różnych grup użytkowników, wymagane jest wybranie rozwiązań zgodnych z wytycznymi projektowania uniwersalnego oraz zaleceniami dla danego obszaru.

Poniżej znajduje się zestawienie wybranych wytycznych, które opracowane zostały w dokumencie „Raport z realizacji zadania Witomino bez Granic” na podstawie „Standardów Dostępności Miasta Gdyni”.

Ciągi piesze

- × „Zalecana minimalna szerokość ciągu pieszego wolnego od przeszkód powinna wynosić min. 2,0 m,
- × W przestrzeniach wymagających pokonywania znacznych odległości należy co maksymalnie 30 m zapewnić miejsca siedzące,
- × Spadek w poprzek ciągu pieszego nie może nigdy przekraczać 2%.
- × Wymagane jest obniżanie chodnika przy przejściach,
- × Oznakowania dla osób słabo widzących i niewidomych, które powinno stosować się na przejściach przez jezdnię, na kładkach pieszych, przystankach komunikacji miejskiej i na szerokich ciągach pieszych (powyżej 4 metrów) oraz na placach miejskich, gdzie trudno zlokalizować punkty orientacyjne:
 1. Oznakowania fakturowe Tactile Ground Surface Indicators, czyli TGSIs,
 2. Oznakowanie kontrastowe, czyli zastosowanie odmiennej barwy nawierzchni ciągu pieszego.
- × Kolorami zalecanymi do oznaczeń kontrastowych są barwy żółta bądź biała.”

ACCESSIBILITY AND TRAFFIC

In order to make the designed public spaces accessible to different groups of users, proposed solutions shall be selected according to the universal design guidelines and recommendations for the area.

A compilation of selected guidelines can be found below. They were included in the document 'Report from the realization of the Witomino without borders', based on the 'Accessibility Standards of the City of Gdynia'.

Pedestrian ways

- × “Recommended minimum width of pedestrian route free of obstacles should be at least 2,0 m,
- × In spaces which require covering significant distances, seating should be provided at least every 30 m,
- × Slopes across the pedestrian routes should never exceed 2%,
- × Lowering the sidewalk at crossings is required,
- × Signage for visually impaired and blind people should be used at road crossings, pedestrian bridges, public transport stops, wide pedestrian routes (over 4 meters) and on city squares where it is difficult to locate landmarks:
 1. Tactile Ground Surface Indicators, TGSIs
 2. Contrast colours on pavement surface for pedestrians.
- × Recommended colors for contrast marking are yellow or white.”

Driveways

Places which require providing access ramps are marked on map of problems on page 32.

- × "Where a height difference occurs up to 15 cm, the ramps can be sloped up to 15%,
- × With a level difference from 15 to 50 cm, the slope of the ramp can be up to 8% if there is no roofing and 10% if the ramp is covered,
- × With a terrain level difference exceeds 50 cm, the slope of the external ramp must not exceed 6% (uncovered) and 8% (covered),
- × Clear width of the ramp for disabled people should be at least 120 cm."

Required are:

- × *Handrails* • they shall be placed parallel to the surface of the ramp on both sides at 75 and 90 cm height,
- × *Ramp landing* • when the length of the ramp exceeds 9 m,
- × *Curbs* • to be used on both sides of the ramp, with a minimum height of 7 cm,
- × *Signs of a start and end of the driveway* • tactile, contrast indication,
- × *Paving* • rough and slip-resistant,
- × *Stairs* • The min. width of an outdoor stairs should be at least 120 cm, • The staircase should have at least 3 steps and no more than 10 steps. Longer one should be divided with landings, which are at least 1,5 m long, • (...) it is recommended that the step height is 12 cm, • Warning signage at the bottom and the top, • Must be equipped with handrails, • Should be extended horizontally by at least 30 cm before the first and the last step."

Podjazdy

Na mapie problemów (patrz s.32) zaznaczone są miejsca, które wymagają zaprojektowania podjazdów.

- × „W linii prostej przy różnicy wysokości do 15 cm mogą one posiadać spadek do 15%,
- × Przy różnicach poziomym od 15 do 50 cm nachylenie podjazdu może wynosić max 8% przy braku zadaszania podjazdu i 10%, gdy pochylnia jest zadaszona,
- × Przy różnicach poziomym powyżej 50 cm nachylenie podjazdu zewnętrznego nie może przekroczyć 6% i 8% gdy jest on zadaszony,
- × Szerokość płaszczyzny ruchu pochylni, przeznaczonej dla osób niepełnosprawnych, musi wynosić 120 cm."

Wymagane są:

- × *„Poręcze* • Równoległe do nawierzchni podjazdu, mają znajdować się po jego obu stronach na wysokościach 75 i 90 cm,
- × *Spoczniki* • Gdy długość podjazdu przekracza 9m,
- × *Krawężniki* • Po bokach podjazdu należy stosować ograniczające krawężniki o min. wysokości 7 cm,
- × *Oznaczenia początku i końca podjazdu* • Odmienna faktura, oznaczenie kontrastowe,
- × *Nawierzchnie* • Szorstkie i antypoślizgowe,
- × *Schody* • Min. szerokość schodów zew. na ciągach pieszych powinna wynosić 120 cm, • Bieg schodowy powinien posiadać minimum 3 stopnie, a maks. 10 stopni. Dłuższe powinny być podzielone spocznikami o dł. min. 1,5 m, • (...) zaleca się, aby wys. stopnia wynosiła 12 cm, • Oznakowanie ostrzegawcze na dole i u szczytu • Muszą być wyposażone w poręcze wysunięte poziomo na min. 30 cm przed pierwszym i ostatnim stopniem."

- × Skrzyżowanie ulic Chwarzeńskiej i Nauczycielskiej • bardzo strome schody, które zmuszają osobę o ograniczonej mobilności do obejścia tego fragmentu przez całą ulicę Uczniowską.

Miejsca parkingowe

Zaleca się zachowanie istniejącej liczby miejsc parkingowych. Jeśli ich efektywniejsza aranżacja pozwoliłaby na uwolnienie miejsca, które mogłoby stać się przestrzenią publiczną/zieloną, jest to wskazane (szczególnie dotyczy to parkingu przy ul. Nauczycielskiej - lokalizacja nr 1).

- × W obrębie osiedli mieszkaniowych na 50 mieszkań powinno być wyznaczone minimum 1 miejsce dla osób z niepełnosprawnością,
- × Miejsce powinno być zlokalizowane maksymalnie 10 m od głównego wejścia do miejsca przeznaczenia,
- × Minimalna szerokość: 3,6 m minimalna długość: 5 m.

Spowolnienie ruchu samochodowego

Na mapie problemów (patrz str. 32) zaznaczone są miejsca z niebezpiecznie szybkim ruchem samochodowym. Najbardziej problematyczne miejsce stanowi ul. Nauczycielska, na której zaleca się rozważenie wprowadzenia ruchu jednokierunkowego. Przykłady zalecanych rozwiązań:

- × Progi zwalniające,
- × Zwężenia punktowe,
- × Odcinkowe zmiany rodzaju nawierzchni,
- × Szykany.

- × Crossroads of Czernieńska Street and Nauczycielska Street • very steep stairs, which forces a person with reduced mobility to go around this obstacle along the whole Uczniowska Street.

Parking places

It is advisable to keep the existing number of parking spaces. In case their more effective arrangement could free some area which could become a public/green space, it is strongly recommended. This refers especially to the parking lot next to Nauczycielska Street (location number 1).

- × Within the residential areas, on 50 flats there should be at least 1 place for people with disabilities,
- × This place should be placed at the maximum distance of 10 m from the main entrance to the final destination,
- × Minimum width: 3,6 m, minimum length: 5 m.

Slowdown of a car traffic

Places where cars move dangerously fast are marked on the map of problems (see page 32). The most problematic area is Nauczycielska Street, where one-way traffic is recommended. Examples of recommended solution:

- × Speed bumps,
- × Pinch point,
- × Sectional change in a surface material,
- × Chicanes.

 AVOID STAIRS IF POSSIBLE
NALEŻY UNIKAĆ PROJEKTOWANIA SCHODÓW

 LIMIT THE SPEED OR PROVIDE SHARED SPACES FOR PEOPLE AND CARS, ETC.
OGRANICZYĆ PRĘDKOŚĆ SAMOCHODÓW LUB STWORZYĆ CIĄG PIESZO-JEZDNY ITD.

 REORGANIZING OF THE EXISTING PARK PLACES
PRZEORGANIZOWAĆ ISTNIEJĄCE MIEJSCA PARKINGOWE

 SPEED TABLE
SKRZYŻOWANIE Z WYNIESIONĄ POWIERZCHNIĄ

 WIDER PEDESTRIAN PATHS ARE NEEDED
POTRZEBNE SĄ POSZERZENIA DRÓG PIESZYCH

 EXISTING BUS STOPS
ISTNIEJĄCE PRZYSTANKI AUTOBUSOWE

0 100 m

ELEMENTY MAŁEJ ARCHITEKTURY

Na podstawie wytycznych Plastyka miejskiego miasta Gdyni.

- × *Ławki* • wzdłuż ulicy Nauczycielskiej w formie tzw. przysiadek, stalowych, malowanych proszkowo na kolor RAL 7012 z elementami drewnianymi (drewno Jatoba), mocowanie na stopach fundamentowych, należy zapewnić odpowiednią odporność na niszczenie, ławki na terenach zielonych w kolorystyce RAL 7016,
- × *Stoły piknikowe* • stoły i ławy piknikowe odporne na niszczenie, mocowane na stopach fundamentowych ze stali malowanej proszkowo na kolor RAL 7012 i/lub z drewna Jatoba,
- × *Ścianki wspinaczkowe* • proponowane trawersy boulderowe lite na tylnej ścianie sklepu przy ul. Nauczycielskiej do 3 m wysokości z chwytami wspinaczkowymi około 5szt./m2 mocowane bezpośrednio do ściany budynku lub płaskiego panelu na bazie sklejk wodoodpornej w kolorze RAL 7012,
- × *Altana* • altana drewniana, o konstrukcji odpornej na niszczenie, bez wypełnień między słupkami (ażurowa), dopuszcza się stosowanie stali malowanej proszkowo na kolor RAL 7012 oraz użycie drewna Jatoba,
- × *Kosze na śmieci* • kosze stalowe, malowane proszkowo na kolor RAL 7012,
- × *Stojaki na woreczki dla właścicieli psów* • wykonane ze stali malowanej proszkowo na kolor RAL 7012, dopuszcza się zastosowanie elementów drewnianych (drewno Jatoba), z dozownikiem torebek,
- × *Panele artystyczne* • w formie wolnostojących ścianek na terenie starych kortów tenisowych oraz przy centrum Vitava. Ściany mogą być wykonane z zagruntowanych płyt OSB, mocowanych do stalowych słupów, malowa-

STREET FURNITURE

Based on City Aesthetics Consultant's guidelines.

- × *Benches* • along Nauczycielska Street in the form of a so-called squats, steel, powder coated with RAL 7012 colour with timber elements (Jatoba wood), fixing to the pad foundation, adequate resistance to destruction must be provided; benches in green areas in RAL 7016 colour,
- × *Picnic tables* • resistant to destruction, fixed to the pad foundation made of steel powder coated with RAL 7012 color and / or Jatoba wood,
- × *Climbing walls* • proposed boulder traverses at the back wall of the shop at Nauczycielska Street up the height of 3 m, with climbing holds about 5 pcs / m2 mounted directly to the building wall or flat panel made of water-proof plywood in RAL 7012 color,
- × *Gazebo* • wooden gazebo with a vandal proof structure, with no infill between posts. It is allowed to use powder coated steel with RAL 7012 color and Jatoba wood,
- × *Waste bin* • steel bin, powder coated with RAL 7012 color,
- × *Stands with bags for dog owners* • made of steel powder-coated with RAL 7012 color, wood components (Jatoba wood) with a bag dispenser are allowed to use,
- × *Artistic panels* • in the form of free-standing walls in the old tennis courts area and next to Vitava center. The walls can be made of OSB panels, fixed to the steel columns, which are powder coated with RAL 7012 color. The posts are fixed to pad foundations and they shall be vandal proof,
- × *Swings* • wooden or steel ,
- × *Outdoor gym* • located in the area of former tennis courts, dedicated mainly to young adults and adults. Possible gym equipment is a large set of powder coat-

- ed steel bars, fixed to the pad foundation and vandal proof,
- × *Aerial ropeslide* • about 30 m long, built using a slope at the end of Uczniowska street, going down to the recreational area. A wooden seat or elastic plastic permanently fixed to the steel rope hung between the gates. The exit gates to be made of steel or timber posts fixed to the concrete foundation pads and a wooden platform. All elements should be resistant to vandalism.
 - × *Bonfire place* • concave concrete circles (2 m in diameter), preventing fire spread. The circles are surrounded by timber or steel benches resistant to destruction and set in arches, which are located in 2 meters distance from the edge of the bonfire place (recommended area of bonfire location see s. 95)
 - × *Bollards, rails and handrails* • with a height of 110cm, cross section with a diameter of 6 cm, covered with a RAL 7012 color,
 - × *Plant protection elements* • simple openwork solutions up to 35 cm high with 4.5 cm post width, 4.5 cm railing height, 3cm railing width and covered with RAL 7012 color,
 - × *Bulletin boards* • made of OSB boards, metal parts in RAL 7012 color. To be located in frequently visited places (especially locations 1 and 3 as well as main pedestrian entrances into the district)

- ných proszkowo na kolor RAL 7012. Słupy przytwierdzone do stóp fundamentowych i odporne na niszczenie,
- × *Huśtawki* • w konstrukcji stalowej lub drewnianej,
 - × *Siłownia terenowa* • zlokalizowana na terenie po kortach tenisowych, z głównym przeznaczeniem dla młodzieży i osób dorosłych. Możliwe wyposażenie siłowni to szeroki zestaw drążków stalowych, malowanych proszkowo, przytwierdzonych do stóp fundamentowych oraz odpornych na niszczenie,
 - × *Zjazd tyrolski* • o długości około 30 m, zbudowany z wykorzystaniem skarpy przy końcu ulicy Uczniowskiej, zjeżdżający na teren rekreacyjny. Siedzisko drewniane bądź z elastycznego tworzywa sztucznego przymocowane trwale do stalowej liny rozpiętej pomiędzy bramami. Bramy zjazdu wykonane z stalowych bądź drewnianych słupów przymocowanych do betonowej ławy oraz drewnianego podestu, wszystkie elementy powinny być odporne na niszczenie; zjazd projektowany wraz z łagodnym zejściem dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych,
 - × *Miejsce na ognisko* • wybetonowane wklęsłe okręgi o średnicy 2 m, zapobiegające rozprzestrzenianiu się ognia. Okręgi są otoczone drewnianymi lub stalowymi ławkami odpornymi na niszczenie i ustawionymi w łuki w odległości 2m od krawędzi miejsca na ognisko (preferowany obszar lokalizacji ogniska patrz s. 95),
 - × Słupki blokujące, barierki i poręcze o wysokości 110cm, przekrój o średnicy 6 cm, kolorystyka RAL 7012,
 - × *Elementy ochrony roślin* • proste, ażurowe rozwiązania o wysokości do 35 cm, szerokość słupka 4,5 cm, wysokość barierki 4,5 cm, szerokość barierki 3 cm, kolorystyka RAL 7012,
 - × Tablice ogłoszeniowe • wykonane z płyty OSB, części metalowe w kolorystyce RAL 7012. Należy je zlokalizować w najbardziej uczęszczanych miejscach (lokalizacja 1 i 3 oraz główne wejścia piesze do dzielnicy)

OŚWIETLENIE

Kolorystyka lamp (Wytyczne plastyka miasta) :

- × Lampy o wysokości do 8 m na terenach zielonych i w parkach - RAL 7016
- × Lampy o wysokości do 8 m w miejscach zurbanizowanych i w pasie drogi - RAL 7012
- × Lampy o wysokości powyżej 8 m - RAL 7042

Na mapie na sąsiedniej stronie punkty 2/3/4/5/6/8 - należy zaprojektować lampy niskie, do 8 m wysokości, malowane proszkowo na kolor RAL 7012, z odpowiednimi oprawami zapobiegającymi nadmiernemu oświetleniu okien.

LIGHTING

Lamp colors (City Aesthetics Consultant's guidelines) :

- × Lamps up to 8 m in green areas and in parks - RAL 7016
- × Lamps up to 8 m high in urban areas and within the road lane - RAL 7012
- × Lamps over 8 m high - RAL 7042

In points 2/3/4/5/6/8 on the adjacent map low street lamps shall be designed, up to 8 m high, powder coated RAL 7012, with appropriate luminaires to prevent excessive lighting into windows.

RAL 7016

szary antracytowy
/ anthracite grey
RGB 56, 62, 66
CMYK 60, 30, 20, 80

RAL 7012

szary bazaltowy
/ basalt grey
RGB 87, 93, 94
CMYK 30, 10, 10, 70

RAL 7042

szary uliczny (jasny)
/ traffic grey
RGB 142, 146, 145
CMYK 30, 20, 30, 30

NEED OF EXTRA LIGHTING - OPEN SPACES AND CAR PARKS

POTRZEBA DODATKOWEGO OŚWIETLENIA - OTWARTE PRZESTRZENIE I PARKINGI

LOW QUALITY/NONE/IN NEED OF MODERNISATION

NISKA JAKOŚĆ/BRAK/POTRZEBA MODERNIZACJI

ZIELEŃ

Na podstawie wytycznych Ogrodnika Miasta Gdyni.

Lokalizacja 1

“Występują tam cenne egzemplarze klonów jaworów (*Acer pseudoplatanus*) w wieku ok. 65 lat oraz lip drobnolistnych (*Titia cordata*) w wieku ok. 75 lat. Należy uwzględnić adaptację drzew. Pomiedzy budynkami Strażacka 12, a Widna 8 znajduje się grupa zamierających lip drobnolistnych. Zaleca się rozważenie wycinki drzew oraz zaprojektowanie w ich miejsce nowych nasadzeń drzew średniowysokich. Ze względu na występowanie w obrębie obszaru wieloletniego drzewostanu, a z tym samym znaczne zacienienie pod koronami drzew zaleca się projektowanie krzewów i bylin znoszących zacienienie.

“Propozycje krzewów: *dereń biały, dereń świdwa, trzmielina Fortune'a, barbery Thunberga 'Green Carpet', irga w odmianach, hortensja w odmianach białokwitnących znoszących zacienienie np. 'Anabelle', 'Dart's Little Dot', 'Grandiflora', 'Great Star', jaśminowiec wonny, runianka japońska, tawuły w odmianach znoszących zacienienie 'Anthony Waterer', 'Dart's Red', tawuła Douglasa var. Menziesii, lilak pospolity, kalina, barwinek, krzewuska cudowna*”

Propozycje bylin: *funkia, liliowiec ogrodowy, bodziszek*

Propozycje drzew: *jarząb szwedzki, ozdobne krzewy owocowe*

GREENERY

Based on guidelines of Gdynia city Gardener

Location 1

There are valuable specimens of sycamore maples (*Acer pseudoplatanus*) 65 years of age and small-leaved limes (*Titia cordata*) about 75 years of age. Maintaining the trees shall be considered. Between the buildings at Strażacka 12 and Widna 8, there is a group of small-leaved lime trees too. It is advisable to consider felling these trees and their replacement. Due to the presence within the area of an old stand, and thus significant shade under the crowns of the trees, it is recommended to design shade resistant shrubs and perennials.

Shrub proposals: white dogwood, warbler dogwood, Fortune's spindle, Berberis thunbergii 'Green Carpet', cotoneaster varieties, hydrangeas in white-blooming varieties such as 'Anabelle', 'Dart's Little Dot', 'Grandiflora', 'Great Star', sweet mock-orange, Japanese pachysandra, shade resistant spirea varieties 'Anthony Waterer', 'Dart's Red', Douglas var. Menziesii, lilac, viburnum, periwinkle, weigela florida

Proposals of perennials: funkia, daylily 'Stella De Oro', cranesbill

Proposals of trees: Swedish whitebeam, ornamental shrubs (with fruits)

Location 2

Within the area along Nauczycielska 3 block, there are valuable specimens of warty birch (*Betula pendula*) about 60 years of age and 110 year old maples (*Acer platanoides*). Their adaptation shall be considered. In the vicinity of the area there are pine trees, Swedish whitebeams, hackberries as well as acacias. It is recommended to design the same tree species. Shrubs growing in this location: sweet mock-oranges, mountain pines, *Cotoneaster horizontalis*, elderberry. In addition to the mentioned plants, it is recommended to design other medium and tall shrubs. Due to the warm shades of block facades around this area, it is not advisable to design blooming shrubs in violet or blue.

Shrub proposals: white-blooming (dogwood, spirea, hydrangea), shrubs and flowers in warm tones or changing colour in autumn (white dogwood, warbler dogwood 'Midwinter Fire', cotoneaster, berberis 'Erecta', 'Green Carpet', spindle 'Coloratus')

Proposals of perennials: echinacea, coneflower, daylily, grass varieties resistant to low temperatures, recommended for planting in urban conditions (tufted hair-grass, feather reed grass)

Proposals of tree: ornamental trees (fruit): the Gallery pear (Chanticleer), whitebeams (eg. 'Joseph Rock')

Lokalizacja 2

"W obrębie obszaru, wzdłuż bloku Nauczycielska 3 występują cenne egzemplarze brzoza brodawkowatych (*Betula pendula*) w wieku ok. 60 lat oraz klon pospolity (*Acer platanoides*) w wieku ponad 110 lat. Należy uwzględnić adaptację drzew. W sąsiedztwie obszaru występują sosny, jarząbby szwedzkie, czerwony pospolite oraz robinie akacjowe. W obrębie przestrzeni zaleca się projektowanie tych samych gatunków drzew. Występujące w obrębie obszaru krzewy: jaśminowce wonne, sosny górskie, irgi poziome, bez czarny. Oprócz wymienionych krzewów zaleca się projektowanie innych krzewów średniowysokich i wysokich. Ze względu na ciepłą kolorystykę bloków wokół wnętrza nie zaleca się projektowania krzewów kwitnących w odcieniach fioletowych, niebieskich.

Propozycje krzewów: *krzewy białokwitnące (dereń, tawuła, hortensja), krzewy o pędach i kwiatach w ciepłej tonacji lub przebarwiających się jesienią (dereń biały, dereń świdwa 'Midwinter Fire', Irga, berberys 'Erecta', 'Green Carpet', trzmielina 'Coloratus').*

Propozycje bylin: *jeżówki w odmianach, rudbekie, liliowce, trawy odporne na niskie temperatury, zalecane do sadzenia w warunkach miejskich (śmiałek darniowy, trzcinnik ostrokwiatowy).*

Propozycje drzew: *ozdobne drzewa owocowe (grusza drobnoowocowa 'Chanticleer'), jarząbby w odmianach (np. jarząb 'Joseph Rock')."*

Lokalizacja 3

"Ścianę lasu, z którym sąsiaduje obszar tworzą takie gatunki drzew jak: sosna, brzoza brodawkowata, modrzew europejski, topola osika, głąg jednoszyjkowy, dąb, buk po-

spolity, jabłoń, śliwa. U szczytu skarpy występuje szpaler lip. Z proponowanych drzew soliterowych projektować należy gatunek nawiązujący do w/w składu gatunkowego drzewostanu leśnego. Z drzew wysokich nie zaleca się projektowania gatunków innych od występujących. W obrębie obszaru występują egzemplarze rokitnika pospolitego, których pozostawienie należy uwzględnić w koncepcji.

Propozycje krzewów: rokitnik pospolity, rokitnik 'Hikul', kalina, porzeczka krwista, sosna górską, jaśminowiec, róża pomarszczona lub róża pomarszczona kwitnąca w kolorze białym.

Propozycje drzew: drzewa średniowysokie (jabłonie ozdobne, głogi jednoszyjkowe, wiśnie ozdobne, jarzęby pospolite), czeremcha pospolita."

Ul. Uczniowska · fragment od obszaru 2 do obszaru 3

"Wzdłuż ulicy występują nasadzenia berberysu 'Green Carpet'. Z ewentualnie projektowanych krzewów zaleca się kontynuację nasadzeń berberysów oraz doprojektowanie innych średniowysokich kwitnących krzewów oraz bylin."

Ul. Nauczycielska

"Ze względu na duże zacienienie pod koronami występującego wzdłuż ulicy szpalera lipowego, projektować można jedynie znoszące zacienienie niskie krzewy/krzewinki np. trzmielinę Fortune'a, runiankę japońską.

Po drugiej stronie ulicy, wzdłuż ogrodzenia, ze względu na bardzo duże zacienienie sugeruje się zaprojektowanie barwnie kwitnących (o jasnych kolorach kwiatów) znoszących zacienienie pnączy np. hortensji pnącej lub powojnika, ew. trzmieliny Fortune'a."

Location 3

The wall of the adjacent forest is made of such tree species as pine, warty birch, European larch, common aspen, common hawthorn, oak, beech, apple tree, plum tree. At the top of the embankment there is a row of linden trees. Proposed solitaire tree species shall refer to the species present in the forest. Regarding tall trees it is not advisable to design species other than those present. Within the area there are specimens of sea buckthorn, which should be included in the concept.

Proposals of shrubs: sea buckthorn, sea buckthorn 'Hikul', viburnum, red-flowering currant, mountain pine, sweet mock-orange, Japanese rose (also white-blossoming).

Proposals of tree: medium-sized trees (crabapples, common hawthorn, hill cherry, whitebeam), bird cherry.

Ul. Uczniowska · fragment from area 2 to area 3

'Green Carpet' berberis are planted along the street. It is advisable to continue it and to design other medium height blooming shrubs and perennials

Ul. Nauczycielska

Due to the large shade under the tree crowns along the lime road it is suggested to design only shade-resistant shrubs, such as Fortune's spindle, or Japanese pachysandra.

On the other side of the street, along the fence, due to the shading, it is recommended to design colourful blooming (with bright-colored flowers) climbers such as climbing hydrangea, clematis or Fortune's spindle.

WATER DESIGN

Opportunities and threats

When designing for sustainable stormwater management, the opportunities and threats that might affect the site needs to be taken into consideration. This includes physical and social elements:

Physical site characteristics (resulting from development of the site)

- × topography,
- × steep slopes,
- × soils and geology,
- × erosivity, porosity, depth to bedrock or instability,
- × groundwater,
- × geochemistry and water table depth,
- × availability of space,
- × limited open space and proximity to underground services such as gas and electricity,
- × environmental issues [protection of existing greenery and animal habitats],
- × significant flora and fauna species, heritage values.

Social considerations (onerousness of solutions for residents)

- × Odour problems,
- × Visual impacts,
- × Noise (if machinery is required to treat or maintain it),
- × Physical injury from unauthorized access,
- × Contamination,
- × Infection, poisoning or injury caused by trapped pollutants or algal blooms,
- × Vermin such as mosquitoes and rats.

MAŁA RETENCJA

Szanse i zagrożenia

Podczas projektowania zrównoważonego systemu zagospodarowania wody deszczowej, powinno się rozważyć szanse i zagrożenia mogące istotnie wpłynąć na rozpatrywany obszar, biorąc pod uwagę fizyczne i społeczne aspekty.

Aspekty fizyczne (wynikające z zagospodarowania terenu)

- × topografia,
- × strome zbocza,
- × gleby i geologia,
- × erozja, porowatość, głęb. do podłoża lub niestabilność,
- × wody gruntowe,
- × geochemia i poziom wód gruntowych,
- × dostępna przestrzeń,
- × ograniczona przestrzeń otwarta i bliskość podziemnych mediów, takich jak gaz i prąd,
- × względy środowiskowe (ochrona istniejącej roślinności i siedlisk zwierząt),
- × istotna flora i fauna, wartości kulturowe.

Aspekty społeczne (uciążliwość rozwiązań dla mieszkańców)

- × Problemy z zapachami,
- × Wizualne oddziaływanie,
- × Hałas, jeżeli maszyny są potrzebne w celu utrzymania systemu,
- × Obrażenia spowodowane nieupoważnionym dostępem,
- × Zanieczyszczenie ,
- × Zakażenie, zatrucie lub uszkodzenie spowodowane uwiezionymi substancjami zanieczyszczającymi lub zakwitami glonów,
- × Insekty i szkodniki, takie jak komary i szczury.

Dobór środków oczyszczania

Przy wyborze środków oczyszczania należy wziąć pod uwagę:

- × Plan konserwacji systemu. .
- × Koszty realizacji, utrzymania i eksploatacji.
- × Określić sposób zachowania jakości wody deszczowej i retencji zanieczyszczeń.
- × Zarysować wszelkie dodatkowe korzyści, takie jak alternatywne zaopatrzenie w wodę.
- × Pełne techniczne zrozumienie systemu.
- × Publiczne postrzeganie zwiększonego siedliska szkodników.

Środki, które można wykorzystać w projekcie

Zaleca się konsultowanie z profesjonalistami w celu zagwarantowania bezpieczeństwa systemu. Koniecznie należy zasięgnąć opinii odpowiednich instytucji i uzyskać ich zgodę.

- × Rowy zatrzymujące/odprowadzające wodę deszczową (należy wziąć pod uwagę nachylenie terenu)
- × Ogrody deszczowe (należy wziąć pod uwagę nachylenie terenu)
- × Zbiorniki wody deszczowej (ale dachy wymagają oczyszczania)
- × Przepuszczalne opaski wokół drzew
- × Przepuszczalna nawierzchnia (należy wziąć pod uwagę poziom ruchu drogowego)
- × Inne bardziej skomplikowane działania to: Bioretencja, Biotopy, filtry piasku i żwiru, sztucznie stworzone tereny podmokłe, zielone dachy, stawy retencyjne itp.

Treatment measures considerations

In choosing the treatment measures, we must take into consideration:

- × Outline a maintenance plan for the system.
- × Capital, operation and maintenance costs.
- × Determine how stormwater quality will be met and pollutant retention.
- × Outline any secondary benefits, such as alternate water supply.
- × Full technical understanding of the system.
- × Public perception of increased pest habitat.

Measures that can be used in our project

It is advisable to consult with professionals to guarantee system safety. It is a must to consult and gain approval of related agencies.

Possible measures:

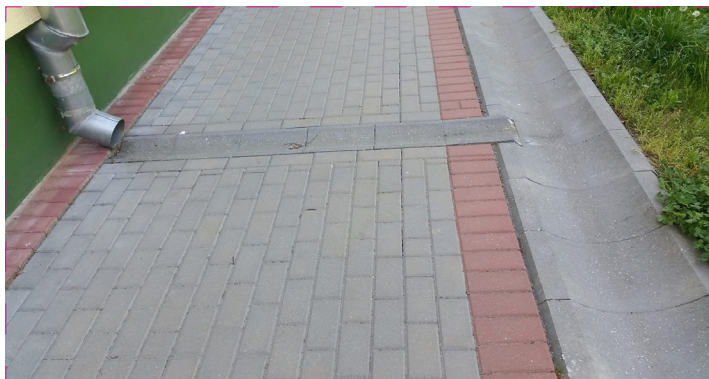
- × Swales & Bio-swales (consider slope)
- × Rain gardens (consider slope)
- × Rainwater tanks (but roofs would require treatment)
- × Tree Pits
- × Permeable pavement (consider level of traffic)
- × Other more complicated measures include (Bioretention, Biotopes, Sand/Gravel filters, constructed wetlands, green roofs, detention ponds, etc.)

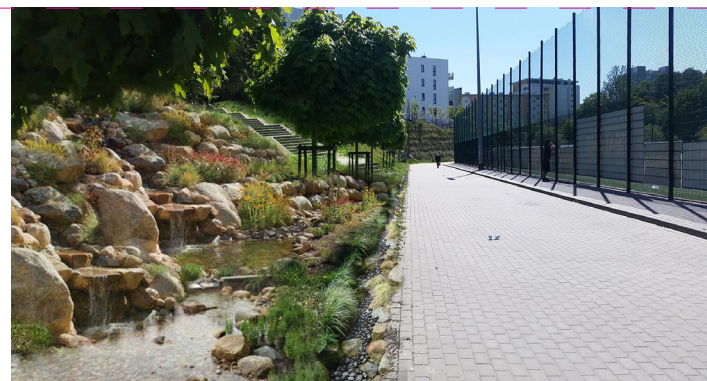
-
POTENTIAL PUBLIC GREEN AREAS FOR SWALES, RAIN GARDENS ETC.
 POTENCJALNE PUBLICZNE TERENY ZIELONE PRZEZNACZONE NA SADZAWKI I OGRODY DESZCZOWE
-
POTENTIAL WIDER STREET FOR SWALES AND TREE PITS
 POTENCJALNE SZERSZE DROGI ZE WZGLĘDU NA SADZAWKI I ZAGŁĘBIENIA NA DRZEWA.
-
STOP SHOWING DIRECTION OF WATER FLOW
 ZNAK POKAZUJĄCY KIERUNEK SPŁYWU WODY
-
POTENTIAL PARKING AREAS FOR PERMEABLE PAVEMENT, SWALES ETC.
 POTENCJALNE PARKINGI PRZEARANŻOWANE NA RZECZ PRZEPUSZCZALNYCH CHODNIKÓW I SADZAWEK

0 100 m

Obecna sytuacja / Current condition

Zalecenia / Recommendations

Odłączanie rynien spustowych i wymiana zwykłych kanałów na rowy oczyszczające spływającą wodę deszczową, która mogłaby być wykorzystana w otwartych przestrzeniach lub przechowywana w zbiornikach deszczówki.

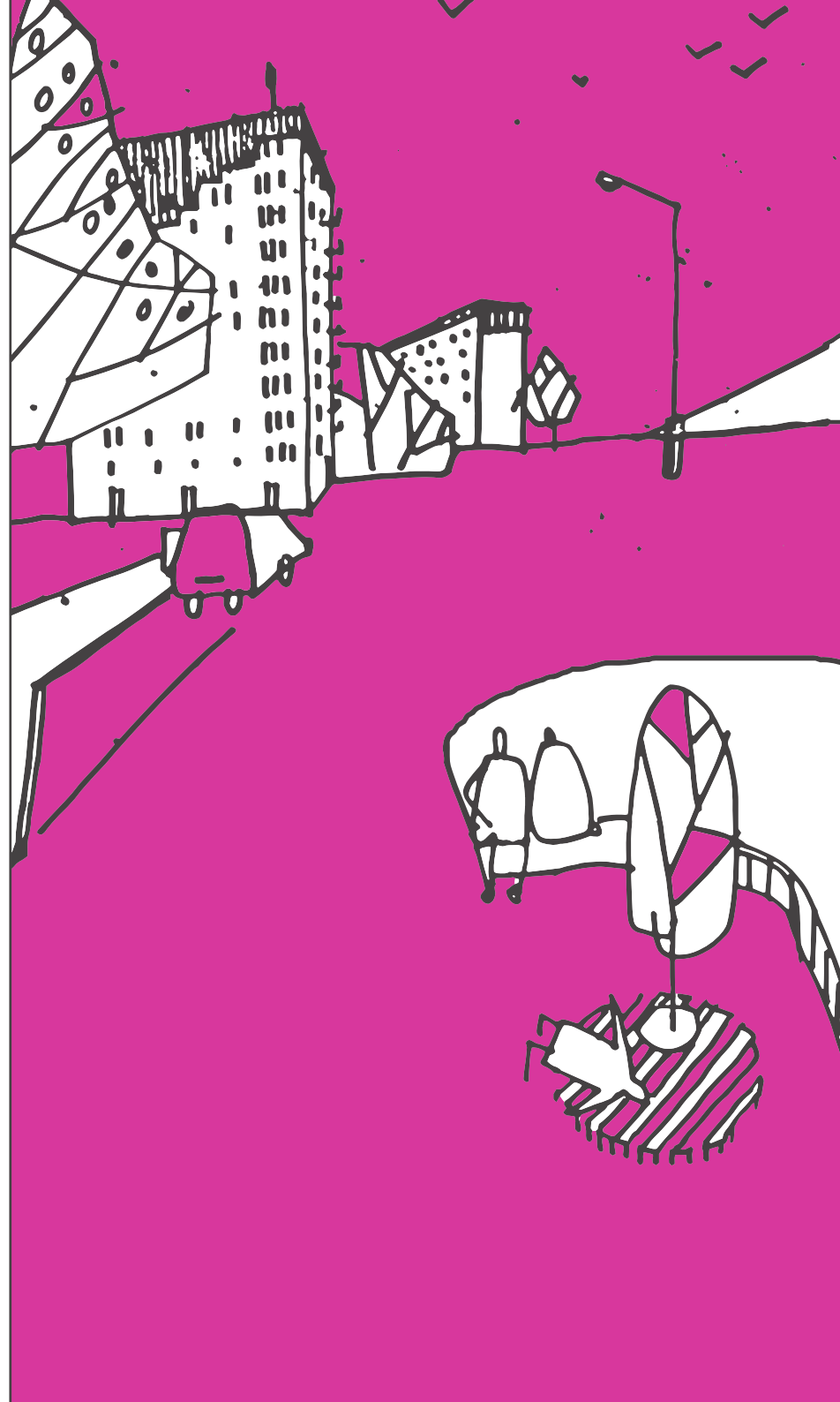
/ Disconnecting down spouts and replacing plain channels with swales to clean rainwater for use in open spaces or for storage in rain tanks.

Wykorzystanie topografii i nachylenia terenu w celu utworzenia interesujących wodnych rozwiązań, które są również przydatne w oczyszczaniu wody deszczowej, zanim zostanie ona przeniesiona przez rowy chłonne lub otwarte kanały.

/ Using the site topography and slope to create interesting water features that are also functional in cleaning stormwater before they are conveyed through swales or open channels.

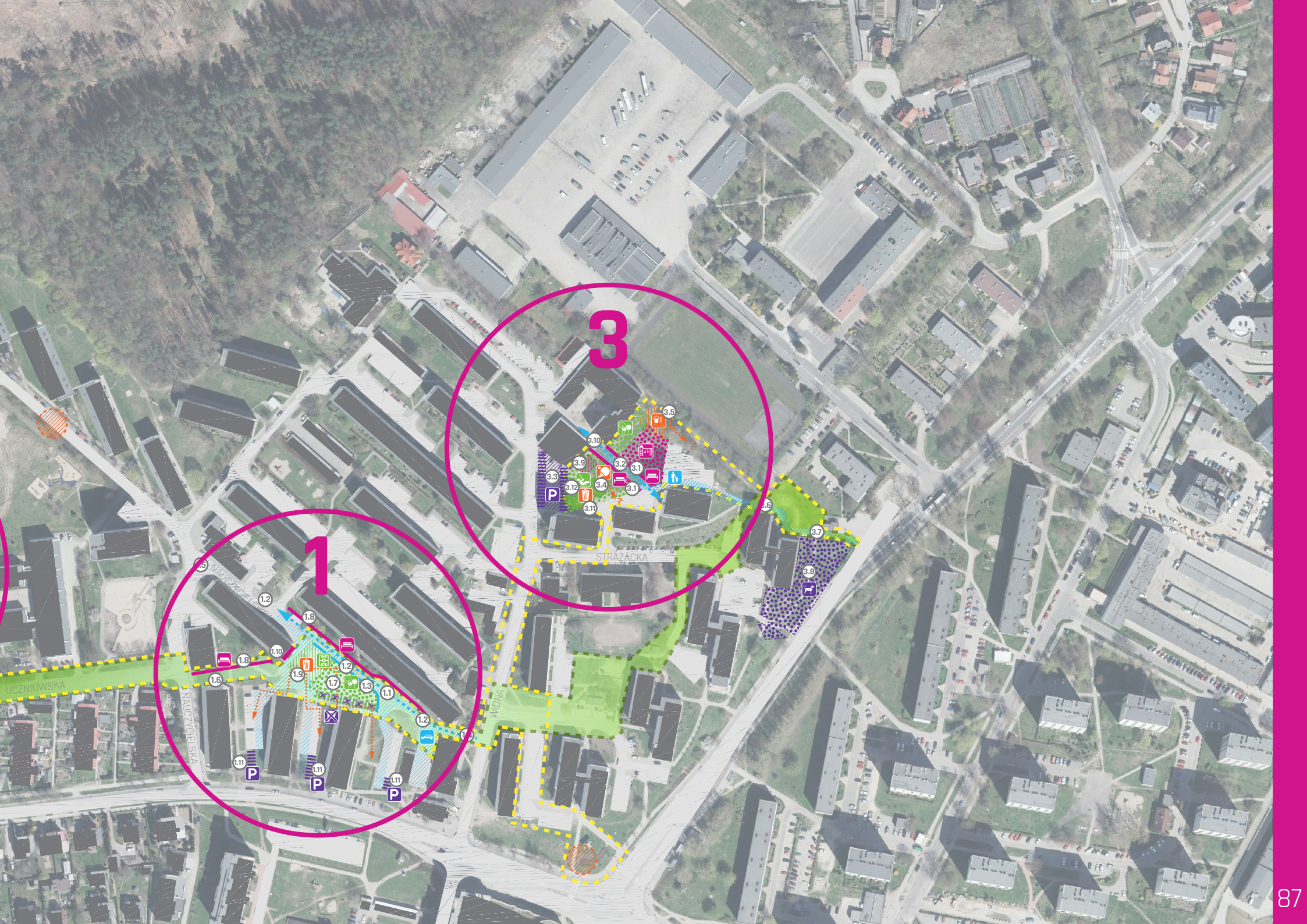
Wykonywanie przepuszczalnych powierzchni na ulicach i parkingach, a także korzystanie z rowów, ogrodów deszczowych i opasek wokół drzew w celu kontrolowania i oczyszczania wody deszczowej.

/ Implementing permeable surfaces to streets and parking areas, and using swales, rain gardens and tree pits for managing and cleaning stormwater.

- KINO LETNIE / OUTDOOR CINEMA
- ŁAWKI / BENCHES
- PLAC ZABAW / PLAYGROUND
- SKATEPARK / SKATEPARK
- STÓŁ DO PING-PONGA / PING-PONG TABLE
- PIASKOWNICA / SANDPIT
- ŚMIETNIK / TRASH BIN
- SIŁOWNIA ZEWNĘTRZNA / STREET WORKOUT
- SIEDZISKA W FORMIE SCHODÓW / SEATS IN THE FORM OF STAIRS
- CHODNIK / PAVEMENT
- DROGA / STREET
- USUNIĘTY PARKING / REMOVED PARKING SPACE
- DODANY PARKING / ADDED PARKING SPACE
- BOISKO / PITCH
- HUŚTAWKA / SWING
- MIEJSCE NA GRILLA / BARBECUE SPACE
- ALTANA / ARBOUR
- DRZEWA / TREES

LOKALIZACJA 1

Proponowany charakter przestrzeni

Miejsce rekreacji i wypoczynku oraz strefa współdzielona przeznaczona głównie dla mieszkańców okolicznych bloków oraz miejsce przechodnie w drodze do sklepów lub kościoła.

Docelowi użytkownicy

Dzieci, rodziny z dziećmi, osoby w średnim wieku, osoby starsze, osoby posiadające samochody, mieszkańcy sąsiadujących bloków, dzieci idące do szkoły.

LOCATION 1

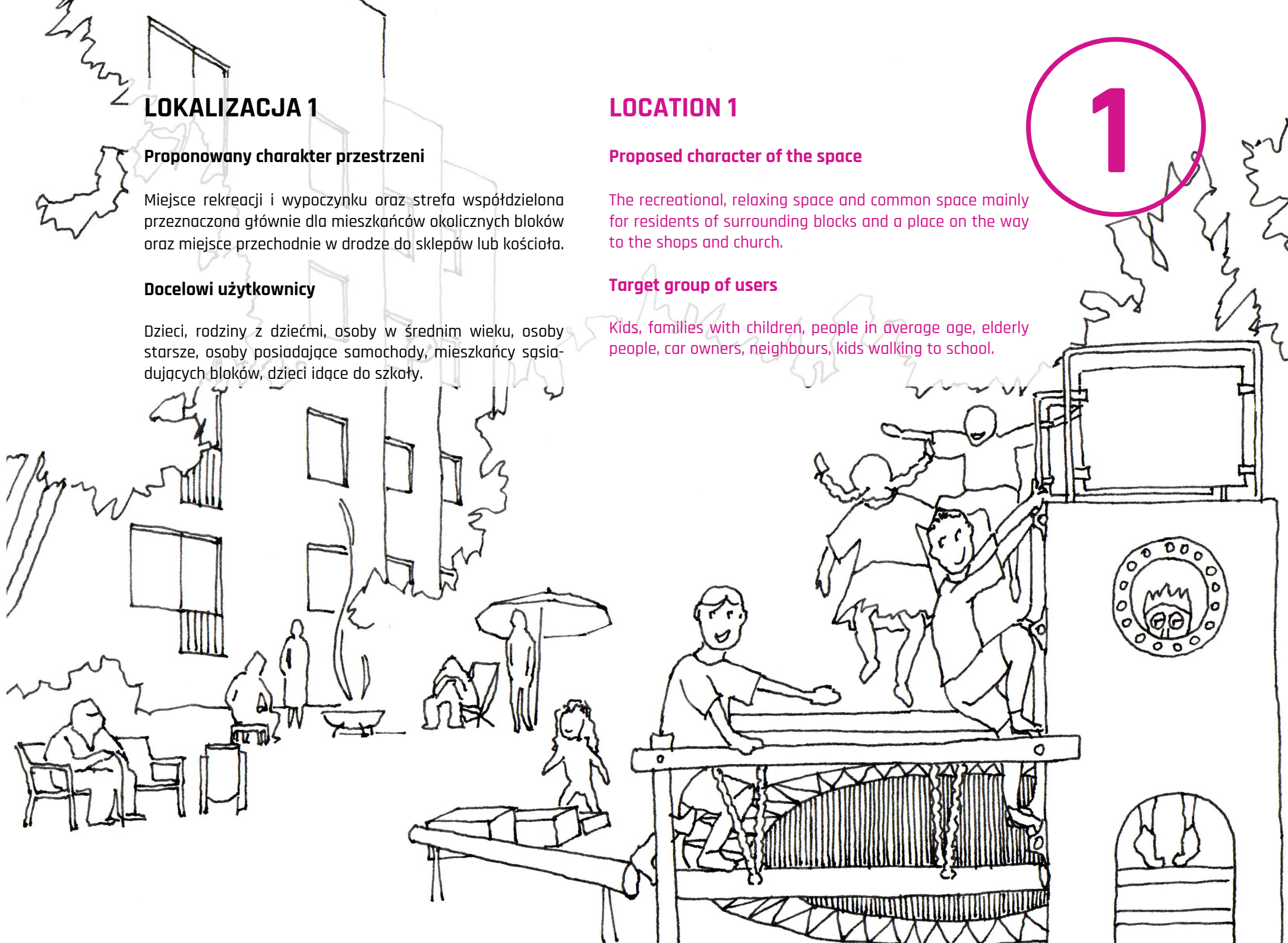
Proposed character of the space

The recreational, relaxing space and common space mainly for residents of surrounding blocks and a place on the way to the shops and church.

Target group of users

Kids, families with children, people in average age, elderly people, car owners, neighbours, kids walking to school.

1

Recommended programme

- × In location number 1 the priority is to solve traffic issues.
- × It is recommended to narrow down the road (1.1) in order to provide more green spaces and to rearrange parking spaces. Currently this place is not safe for pedestrians (p. 32).
- × Nauczycielska Street should work as a shared space or be complemented with wide, comfortable pavements. The rearrangement of traffic to one-way direction should be considered, while taking impact of this decision on Chwarzeńska Street into account.
- × It is recommended to introduce obstacles in order to slow vehicles, for example elevating parts of pavements or adding chicanes/speed bumps (1.2) or reducing road width to an absolute acceptable minimum (1.3).
- × The number of parking spaces should not be decreased. At the same time, according to observation results (p. 36) and prototyping process (p. 54) there is no need to design more parking spaces. Even after temporary removal of 12 parking lots during the prototyping we did not notice any problems with finding free parking lots in that area.
- × Special attention shall be paid to design of the entrances to the described area. Along Widna street (1.4) visibility should be improved and due to the limited space, which prevents building the sidewalks, an entry needs to be designed as a common space. Because of a lot of elderly people, parents with baby carriages and children it is needed to create a small slope of the terrain and to remove the high curbs. It is therefore advisable to alleviate the drop of the height in the area of the existing entry so it can be used by pedestrians along the whole street or to design an additional ramp next to the existing stairs. Entry from the opposite side (1.5) is recommended to be designed in the form of a lifted

Zalecany program

- × W lokalizacji numer 1 w pierwszej kolejności należy uspokoić ruch samochodowy. Zaleca się zężenie drogi (1.1) na rzecz zielonej przestrzeni oraz uporządkowanie miejsc parkingowych. Obecnie miejsce to jest niebezpieczne dla pieszych (więcej s. 32)
- × Ulica Nauczycielska na tym odcinku powinna działać na zasadzie przestrzeni współdzielonej lub być uzupełniona o wygodne, szerokie chodniki. Należy rozważyć także zmianę organizacji ruchu na tym fragmencie na jednokierunkowy, uwzględniając wpływ tej zmiany na ul. Chwarzeńską.
- × Wskazane jest wprowadzenie przeszkód spowalniających ruch samochodowy, np. wyniesienie fragmentów chodnika, wprowadzenie szykan lub progów zwalniających (1.2) albo elementów zawężających do minimum szerokość drogi (1.3).
- × Liczba projektowanych miejsc parkingowych nie powinna zostać zmniejszona. Jednocześnie na podstawie przeprowadzonych obserwacji (s. 36) oraz prototypowania (s. 54) nie stwierdza się konieczności projektowania nowych miejsc postojowych. Nawet po wyłączeniu z użycia 12 miejsc parkingowych w trakcie prototypowania nie zauważono problemów ze znalezieniem wolnych miejsc.
- × Szczególną uwagę należy zwrócić na projektowanie wjazdów w opisywaną przestrzeń. Od strony ul. Widnej (1.4) należy poprawić widoczność oraz ze względu na ograniczoną ilość miejsca, a więc brak możliwości wydzielenia chodnika, zaprojektować wjazd jako przestrzeń współdzieloną. Należy zwrócić uwagę na dużą liczbę osób starszych i rodziców z wózkami oraz z dziećmi korzystających z tej przestrzeni, co zwiększa potrzebę stworzenia łagodnego zejścia do ul. Widnej oraz likwidację wysokich krawężników. Dlatego zaleca się

złagodzenie spadku istniejącego wjazdu tak aby umożliwić korzystanie z niego przez pieszych na całym odcinku lub zaprojektowanie dodatkowej rampy przy istniejących schodach. Schody zaleca się poddać remontowi. Wjazd z przeciwnej strony (1.5) zaleca się zaprojektować w formie wyniesionego skrzyżowania. Jest to miejsce wzmożonego ruchu pieszych.

- × Należy poprawić jakość bezpośredniego połączenia z ul. Nauczycielską (1.6). Ze względu na bardzo ograniczoną widoczność zaleca się w tym miejscu wprowadzenie progów zwalniających na ul. Nauczycielskiej.
- × Zalecany program funkcjonalny powinien składać się z miejsca spotkań oraz przestrzeni rekreacyjnej. Pomimo istnienia placu zabaw w sąsiedztwie ul. Nauczycielskiej zauważono potrzebę stworzenia przestrzeni rekreacyjnej w bezpośrednim sąsiedztwie bloków.
- × W miejscu odzyskanej przestrzeni zielonej (1.7) proponuje się organizację przestrzeni rekreacyjnej. Zaleca się np. lokalizację wielofunkcyjnej ścianki do zabawy oraz uprawiania sportu lub elementów placu zabaw np. huśtawka lub wielofunkcyjnej artystycznej formy przestrzennej. W ramach rekompensaty utraconych miejsc parkingowych wskazuje się potencjalne miejsca lokalizowania nowych. (1.11)
- × Zaleca się także lokalizację dodatkowych ławek wzdłuż drogi oraz placu (1.8) - jest to trasa uczęszczana przez osoby starsze w drodze do sklepu oraz kościoła. Nowe miejsca do siedzenia należy tak komponować aby sprzyjały interakcjom oraz tworzyły nieformalną atmosferę.
- × Istniejącą wiatę śmietnikową należy zastąpić nową (1.9). Proponuje się jej przesunięcie na ubocze placu w celu zwiększenia przestrzeni rekreacyjnej oraz poprawy estetyki. Należy rozważyć również rozdzielenie wiaty na kilka mniejszych i lokalizację ich przed budynkami (patrz strzałki).
- × Na ścianie szczytowej bloku przy ul. Nauczycielskiej 4 zwróconej do wnętrza placu (1.10) proponuje się wykona-

crossing. The quality of the direct connection with the Nauczycielska street (1.6) should be improved. Because of the very limited visibility, it is recommended to put speed bumps in Nauczycielska Street.

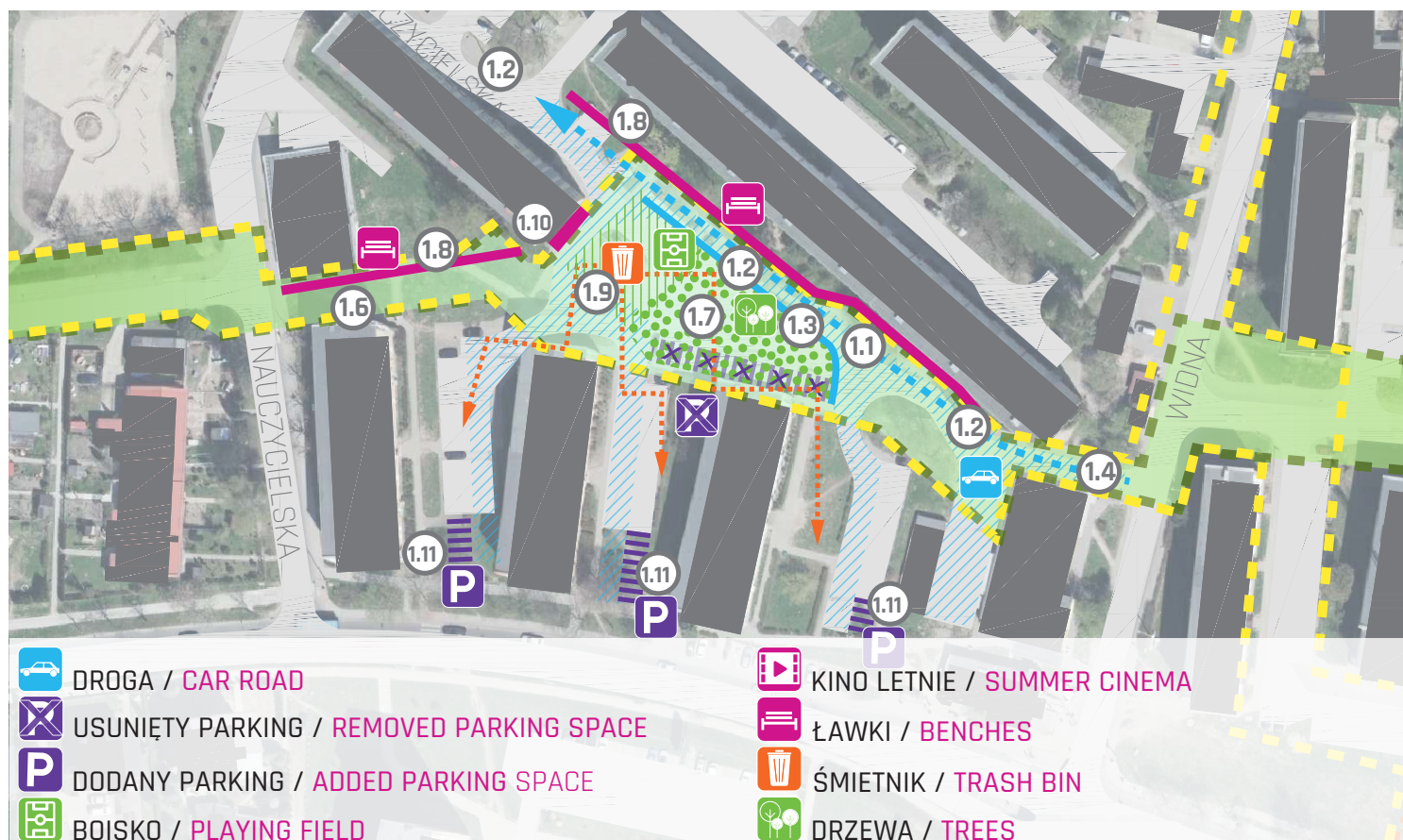
- × Recommended functional program should be consisted of a meeting zone and recreational space. Despite existence of playground nearby the Nauczycielska street there is need to create small recreational area close to the blocks of flats.
- × In the space of the "recovered" greenery (1.7) it is recommended to organize a recreational space. It would be a good idea to place a multifunctional play-wall and playground elements like a swing or multifunctional artistic spatial form. As the way to recompense the loss of the parking spaces, the location of the new potential ones should be pointed. (1.11)
- × It is advised to put additional benches along the road and on the square (1.8) - it is a route made by older people to get to.
- × the shop or church. New seating places should be composed in a way that will be.
- × helpful in making interactions and creating an informal atmosphere.
- × The existing waste bin should be replaced with the new one (1.9). It is recommended to move it to the sidelines of the square in order to increase the recreational space and improve the aesthetic aspects. It is worth to consider to split it into few smaller and locate them closer to the entrances to the buildings (arrows).
- × On the gable wall of the block in the Nauczycielska 4 Street faced to the interior of the square (1.10), it is proposed to make a mural or an artistic installation.
- × While designing, it should be kept in mind that surrounding area is residential - designed elements should generate as little noise as possible.
- × In the described area, the bulletin board with information about the district should be placed for residents.

Lack of this kind of board was strongly emphasized by residents.

- × In order to increase the safety, lighting system should be improved.
- × Because of the vandalism, designed elements should be durable.
- × Ze względu na występujący wandalizm projektowane elementy powinny być trwałe oraz wytrzymałe.

nie muralu lub instalacji artystycznej.

- × Projektując nowe zagospodarowanie należy pamiętać o bliskim sąsiedztwie budynków mieszkalnych - projektowane elementy powinny generować możliwie jak najmniej hałasu.
- × W omawianej przestrzeni należy umieścić tablicę ogłoszeniową, na której umieszczane będą aktualne informacje dotyczące dzielnicy. Brak takiej tablicy był silnie podkreślany przez mieszkańców i radę dzielnicy.
- × W celu zwiększenia bezpieczeństwa zaleca się poprawę oświetlenia

LOKALIZACJA 2

Proponowany charakter przestrzeni

Miejsce rekreacji, wypoczynku oraz sportu, zachowujące charakter podłej polany.

Docelowi użytkownicy

Miejsce ma głównie odpowiadać na potrzeby osób, dla których aktualnie nie istnieje na Witominie oferta na spędzanie tam czasu wolnego, tj. młodzież, "młodzi gniewni" oraz właściciele psów. Dodatkowo: osoby uprawiające sport, rodziny z dziećmi, osoby starsze.

LOCATION 2

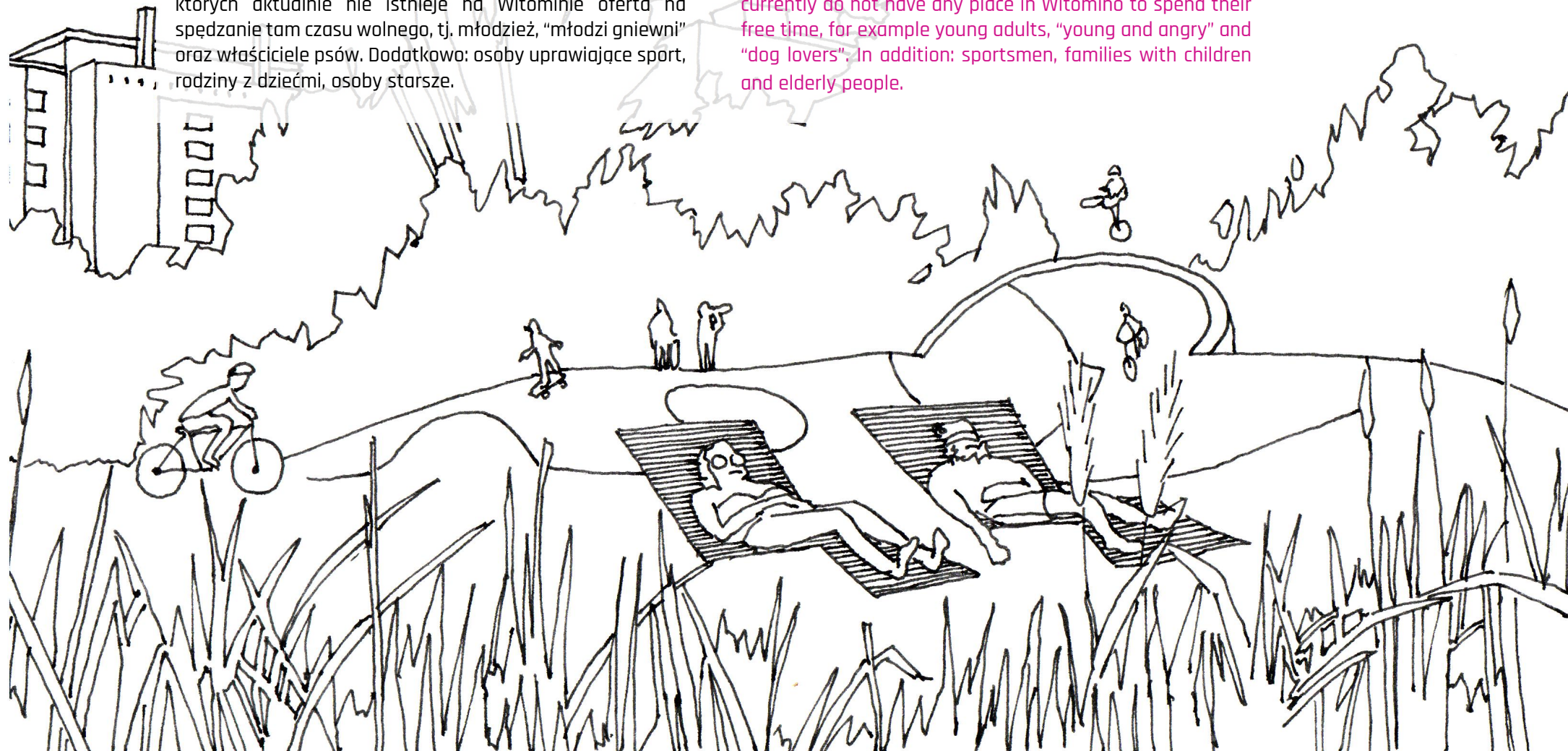
Proposed character of the space

A place for recreation, rest and sport in the atmosphere of the forest glade.

Docelowi użytkownicy

This space should respond the needs of people who currently do not have any place in Witomino to spend their free time, for example young adults, "young and angry" and "dog lovers". In addition: sportsmen, families with children and elderly people.

2

Recommended programme

- × New functional programme should comprise picnic area and sport/recreational zone.
- × The dog release area should be designed in this location (2.1) due to lack of such facilities in the neighbourhood. Moreover, this location has already been used for this purpose by many people to play with their pets. Planned dog release area should be attractive, aesthetic and of suitable size, therefore it is advised to consult it with the experts.
- × It is recommended to create a "green gym" (street workout) (2.2) for teenagers and young adults. It should be durable and it should provide users with a lot of configurations of exercises.
- × In the picnic area (2.3) benches and bins should be placed along the pavement (2.4) as well as a place for bonfire, BBQ and green recreation area. In the picnic area it is also advisable to design a place for bonfire. (Suggested location of the place see on the map).
- × It is recommended to arrange the place for fun and recreation for older kids and teenagers (2.5). The prototype of the skatepark showed that this kind of use has a huge potential. Nevertheless, due to the proximity of the residential buildings and the potential noise, skatepark should not be designed in this area. Ropes course and parkour could be considered instead.
- × The entrance with the small slope to the forest (2.6) should be designed. The best solution would be a ramp and lightning adjusted to the needs of disabled people.
- × From the forest side, the slope should be settled and protection in the shape of guarding rails or small fence (2.7) should be made in order to obstruct the access of the wildlife, such as wild boars, to the area. It would improve the safety of playing kids in this area (p. 70).
- × In order to increase the accessibility from Nauczycielska

Zalecane program

- × Na nowy program funkcjonalny powinna składać się przestrzeń piknikowa oraz sportowo-rekreacyjna.
- × W tej lokalizacji proponuje się zaprojektowanie wybiegu dla psów (2.1). W dzielnicy nie ma takiego miejsca, a omawiana lokalizacja już dziś wykorzystywana jest przez wiele osób do zabawy z czworonogami. Planowany wybieg dla psów powinien być atrakcyjny i estetyczny. Jednocześnie należy zapewnić odpowiednią minimalną wielkość wybiegu, dlatego zaleca się konsultację projektu z ekspertami. Stworzenie takiego miejsca ma również na celu ochronę Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego oraz zapewnienie mieszkańcom bezpiecznego miejsca do aktywności ze swoimi pupilami.
- × Proponuje się także stworzenie siłowni dla street workoutu (2.2) przeznaczonej dla nastolatków oraz młodych dorosłych. Powinna być wytrzymała oraz trwała, a także zapewniać różne warianty wykonywanych ćwiczeń.
- × W przestrzeni piknikowej (2.3) oraz wzdłuż chodnika (2.4) należy zlokalizować ławki oraz śmietniki z ograniczonym wlotem, miejsce na ognisko lub grilla oraz zieloną powierzchnię wypoczynkową. W przestrzeni piknikowej zaleca się także zaprojektowanie miejsca na ognisko (proponowana lokalizacji ogniska patrz mapka).
- × Zaleca się także lokalizację miejsca do zabawy i rekreacji dla starszych dzieci oraz nastolatków (2.5). Prototyp skateparku pokazał, że taka przestrzeń ma bardzo wysoki potencjał. Lokalizacja tymczasowego skateparku w trakcie prototypowania pokazała potencjał miejsca, jednak docelowo, ze względu na hałas nie jest rekomendowana jego realizacja. Można rozważyć np. park liny, parkour, tor dla hulajnóg itd.
- × Należy zaprojektować wejście do lasu (2.6) o łagodnym spadku, najlepiej w formie rampy dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych z odpowiednim oświe-

tleniem.

- × Od strony lasu należy uregulować skarpe oraz stworzyć zabezpieczenie w postaci barierki lub niskiego płotu (2.7) utrudniającego dostęp do przestrzeni dzikom oraz zwiększającego bezpieczeństwo dla bawiących się w tej przestrzeni dzieci.
- × W celu poprawy dostępności miejsca od strony ul. Uczniowskiej w sąsiedztwie istniejących schodów (2.8) należy zaprojektować łagodne zejście, w miarę możliwości uwzględniając przepisy dostępności dla osób niepełnosprawnych, połączone wizualnie z ul. Uczniowską. Dodatkowo na zboczu proponuje się zaprojektować zjazd tyrolski, który stanowiłby dużą atrakcję dla młodzieży (więcej s. 70)
- × Południowy fragment (2.9) omawianej przestrzeni proponuje się zaprojektować w formie tarasowej z siedziskami, wykorzystując naturalne ukształtowanie terenu.
- × Nowe zagospodarowanie terenu należy projektować z uwzględnieniem całorocznego użytkowania np. łagodne zejście od ul. Uczniowskiej zimą może częściowo być także torem saneczkowym.
- × Zaleca się także zapewnienie kameralnego, zacienionego, w miarę możliwości zadaszonego oraz słabo wyeksponowanego miejsca przestrzeni z przeznaczeniem dla nastolatków. Dla uzyskania poczucia prywatności proponuje się wykorzystanie odpowiedniego ukształtowania terenu, zieleni lub instalacji artystycznych.
- × Dodatkowo zaleca się wzbogacenie lokalizacji w odpowiednią zielenią niską oraz wysoką (s. 78). Szczególnie nowo projektowane ławki powinny posiadać ochronę przed nadmiernym słońcem, np. drzewa lub zadaszenia.
- × W celu zwiększenia bezpieczeństwa należy zaprojektować sztuczne oświetlenie przestrzeni. Ze względu na lokalizację na uboczu oraz oszczędność energii oświetlenie przestrzeni rekreacyjnej może być regulowane czujnikami ruchu.

Street in the vicinity of existing stairs (2.8) the descent with the small slope should be designed in accordance with the regulations about the accessibility for the disabled people. A ramp should provide visual linkage with the Uczniowska street.

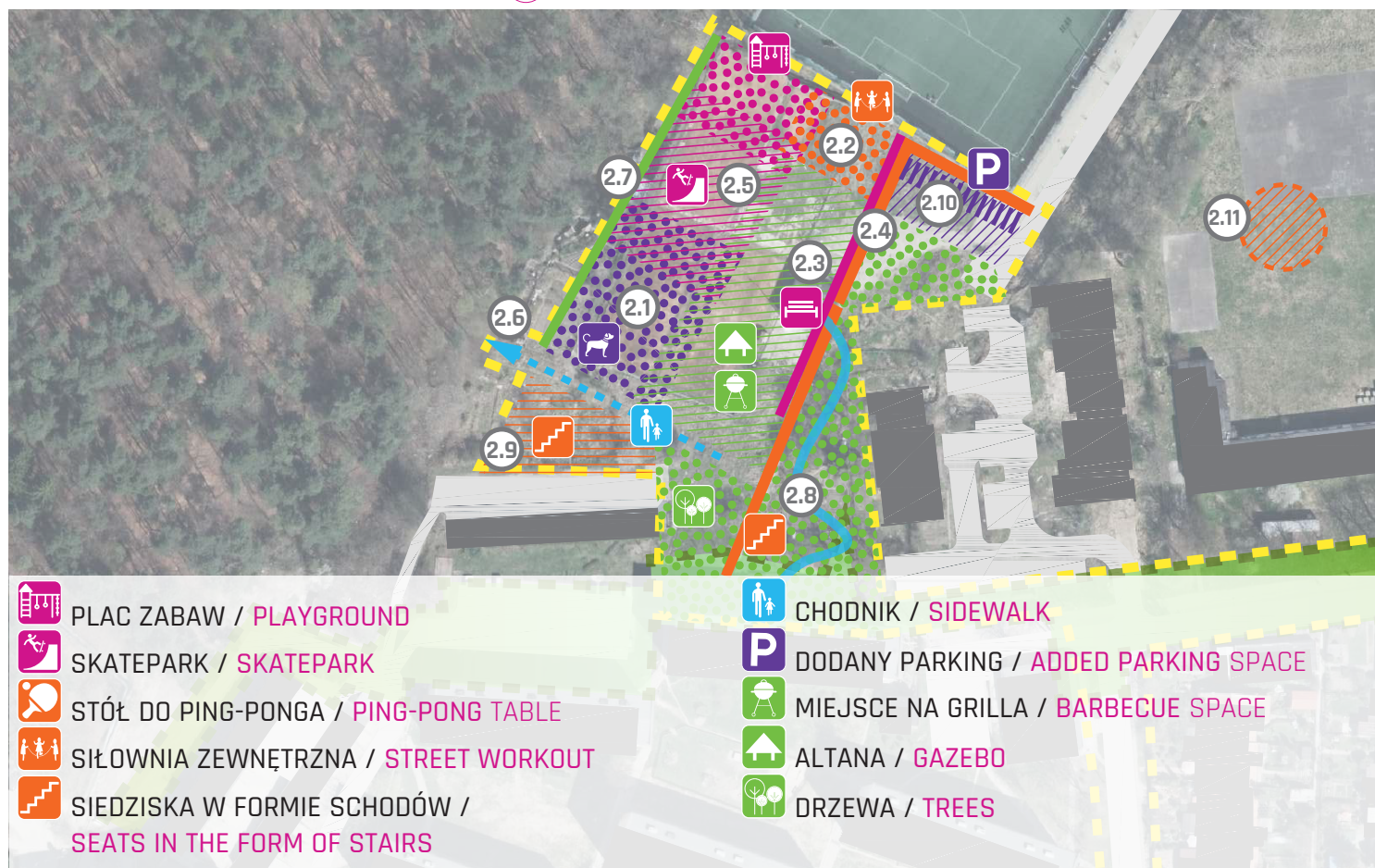
- × Southern side (2.9) of the described space is recommended to be modified into terraces with seats that would utilize the natural landform.
- × A new masterplan of the terrain should be designed taking into account a yearly use, for example a small downslope next to Uczniowska Street during winter could potentially be used as a sledding slope.
- × It is recommended to design a cosy, shadowed and preferably covered space for teenagers, that would not be directly exposed. It is advisable to use greenery or other solution to provide privacy.
- × Above and beyond, it is advisable to enrich the location in suitable low and high greenery (p. 78).
- × Newly designed benches should be protected from sun by shading (greenery or roofing).
- × In order to improve safety, appropriate lighting levels shall be provided lights. In order to save energy, the lighting system could be triggered by motion sensors.
- × It is recommended to create a parking zone next to Arka's pitch (2.10) (10-15 parking spaces). During the matches there is a huge need for parking spaces. Because of the temporary use of the parking lot, it is advisable to design it in an interesting way, for example with horizontal murals, painted fields to play chess or with other solutions. Cars shall be prevented from getting onto green areas (ie. bollards could be installed there).
- × Steel, a durable material, can be used in this area. In order to keep the atmosphere of a forest glade, another recommended material of the designed new equipment is timber.
- × New functions should be provided as complementary to

planned development of recreational area by the school number 35 (2.11)

atmosferyczne. Jednocześnie design elementów jak i całego układu powinien podtrzymywać klimat podłej polany dlatego zaleca się wykorzystanie również elementów drewnianych zabezpieczonych przed czynnikami atmosferycznymi.

- × Nowe zagospodarowanie należy tworzyć jako uzupełnienie programu funkcjonalnego planowanej rozbudowy przestrzeni rekreacyjnej szkoły nr 35 (2.11).

- × Przy boisku Arki (2.10) zaleca się stworzenie strefy parkingowej ok. (10-15 miejsc). W trakcie meczów organizowanych na boisku jest duże zapotrzebowanie na miejsca parkingowe. Ze względu na okresowe wykorzystanie parkingu zaleca się nadanie mu ciekawej formy np. poziomy mural, namalowane pola do gry w klasy lub szachy. Jednocześnie należy uniemożliwić wjazd samochodom na trawiastą powierzchnię polany.
- × Najważniejszym parametrem projektowanych elementów jest ich wytrzymałość oraz odporność na czynniki

LOCATION 3

Proposed character of the space

A transit and recreation space as well as a meeting point for residents.

Target group of users

Adults, elderly people, kids, parents with their kids, neighbours, kids being a members of Vitava association, people going to the bus stops.

Recommended programme

- × It is recommended to rearrange the greenery and add benches and bins in indicated areas (3.1). Part of newly designed benches should be placed in shade. New seating places should be composed in a way that will encourage interactions and create an informal atmosphere.
- × The main pathway (3.2) going North-South through this space should be maintained. Paving and widening it is recommended.
- × The parking space next to Widna Street (3.3) should be modernized with adding new paving and marking parking lots.
- × It is recommended to keep the ping-pong table and benches (3.4) because of the frequent use by residents. They can be moved to another location in this area.
- × Existing playground shall be moved away from the windows of the residential block and be supplemented with additional equipment (3.5). It is advised to replace the surrounding fence with a "cheery" one, for example made of wood. At the same time, because of the at-

LOKALIZACJA 3

Proponowany charakter przestrzeni

Przestrzeń głównie wypoczynkowa oraz miejsce spotkań mieszkańców z pobliskich bloków.

Docelowi użytkownicy

Osoby dorosłe oraz osoby starsze, dzieci, rodzice z dziećmi, mieszkańcy pobliskich bloków, dzieci ze świetlicy Vitava, osoby udające się w kierunku przystanków autobusowych.

Zalecane działania

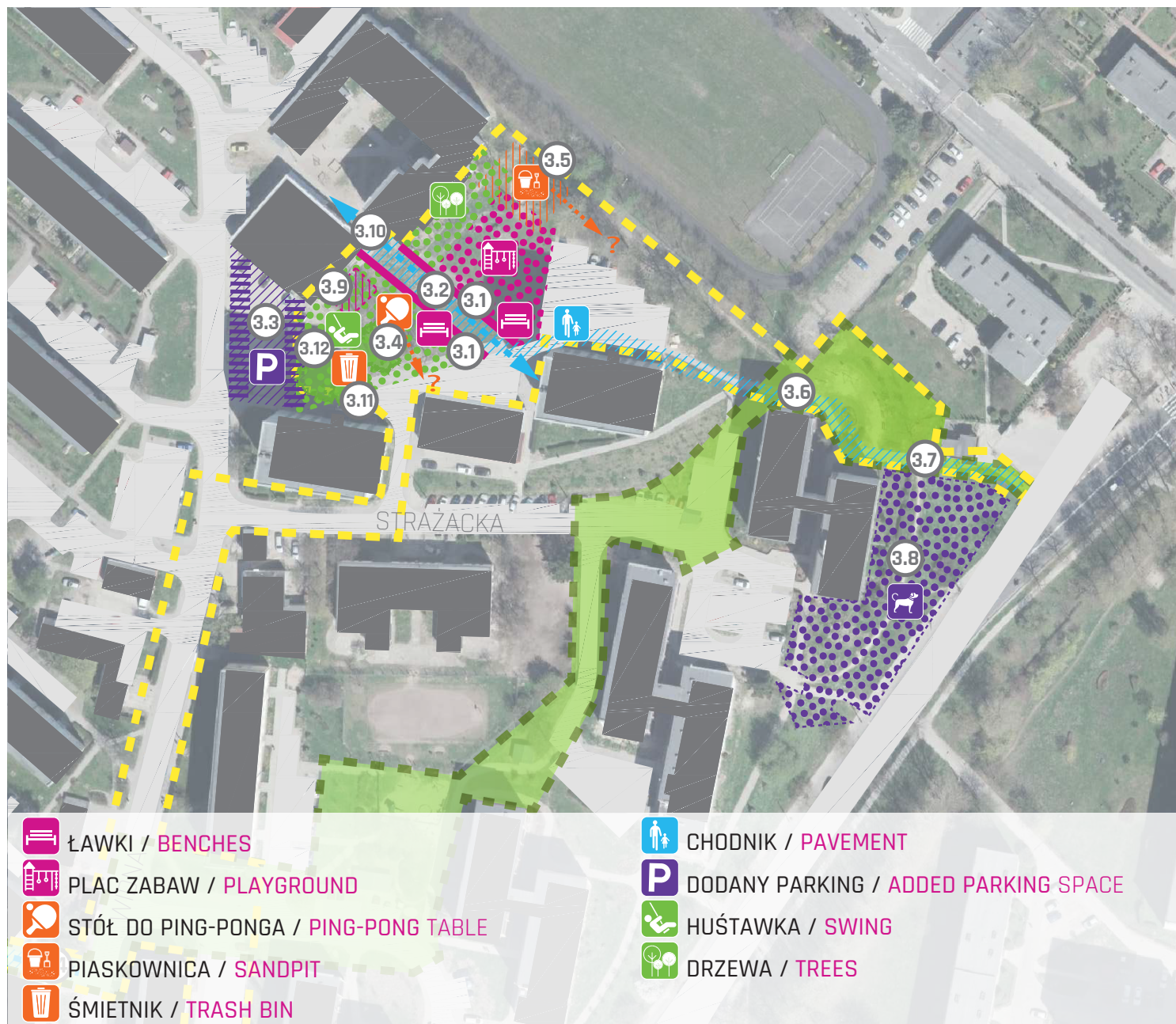
- × W obrębie przestrzeni między budynkami zaleca się uporządkowanie zieleni niskiej oraz jej uzupełnienie, dostawienie ławek w wyznaczonych strefach (3.1) oraz śmietników z ograniczonym wlotem. Część z nowo projektowanych ławek powinna znajdować się w zacienionych miejscach. Nowe miejsca do siedzenia należy tak komponować, aby sprzyjały interakcjom oraz tworzyły nieformalną atmosferę.
- × Należy zachować główną ścieżkę pieszą przecinającą tę przestrzeń w kierunku północ-południe (3.2). Zaleca się jej utwardzenie oraz poszerzenie.
- × Należy uporządkować parking przy ul. Widnej (3.3) projektując nową nawierzchnię oraz wyznaczając miejsca parkingowe.
- × Zaleca się zachowanie stołu oraz ławek do gry w ping-ponga (3.4) ze względu na ich częste użytkowanie przez mieszkańców. Jego lokalizacja, w obrębie omawianej przestrzeni, może zostać zmieniona.
- × Istniejący wydzielony plac zabaw zaleca się odsunąć od okien budynku mieszkalnego oraz wzbogacić go o do-

datkowe urządzenia do zabawy (3.5). Proponuje się także wymianę otaczającego go obecnie płotu na bardziej "zachęcający" np. drewniany. Jednocześnie ze względu na tranzytowy charakter miejsca nie zaleca się tworzenia rozbudowanego miejsca do zabawy.

- × Proponuje się także wykorzystać istniejące drzewa zawieszając na nich huśtawki (3.12).
- × Należy zaprojektować oświetlenie ścieżki prowadzącej od przystanku autobusowego do okolicznych bloków (3.6). Jednocześnie należy zapewnić dostęp do przestrzeni osobom niepełnosprawnym, starszym oraz używających wózków - aktualnie na drodze z przystanku znajdują się wyłącznie schody (3.7) bez rampy.
- × Przy chodniku przy ul. Rolniczej należy zlokalizować dystrybutor opakowań oraz śmietnik na psie odchody (3.8) ze względu na częste użytkowanie jej przez ludzi wyprowadzających psy.
- × Należy zaprojektować sztuczne oświetlenie mebli miejskich (3.9) oraz głównych ścieżek (3.10) w celu poprawy bezpieczeństwa oraz zniechęcenia osób pijących alkohol do przesiadywania tam w nocy.
- × Zaleca się uporządkowanie zieleni niskiej dookoła wiaty śmietnikowej (3.11) (s. 78).
- × Należy również zachować otwartą przestrzeń zieloną (3.12), która może być wykorzystywana do prowadzenia zajęć przez znajdującą się w pobliżu świetlicę Vitava.
- × W omawianej przestrzeni należy umieścić tablicę ogłoszeniową dla mieszkańców, na której umieszczane będą aktualne informacje dotyczące dzielnicy.

mosphere of the place, it is not recommended to design a largely expanded playground.

- × It is advisable to use existing trees and hang a swings on them (3.12).
- × Appropriate lighting of the pathway leading from the bus stop further into the district (3.6) should be provided. At the same time, it is important to make it accessible for disabled people, seniors and for parents using buggies. Currently there is only stairs (3.7) without any ramp on the way from bus stop.
- × Dog poo disposal bags dispenser and waste bin should be placed along the pathway next to Rolnicza Street (3.8) because of the frequent use by people who walk with their dogs.
- × It is necessary to provide lighting in the park (3.9) and along main pathways (3.10) to improve safety and discourage people from drinking alcohol and loitering there at night.
- × It is advisable to arrange greenery around the waste bin (3.11) [p. 78].
- × Green open space (3.12) should be maintained because it could be used for classes run by Vitava dayroom.
- × In the described area, the bulletin board with information about the district should be placed for residents.

ZAKOŃCZENIE
/ CREDITS

PODSUMOWANIE

Choć projekt **Witomino - Zielona Stacja** oficjalnie był tylko częścią kursu na pierwszym semestrze studiów magisterskich, dla nas stanowił szczególnie poważne zadanie. Ta dzielnica Gdyni stała się miejscem licznych multidyscyplinarnych obserwacji i współpracy z mieszkańcami, które odbywały się poza godzinami zajęć i murami uczelni. Dzięki temu nauczyliśmy się kompleksowych działań związanych z partycypacją społeczną czy tematem rewitalizacji. Praca w międzynarodowym zespole zaowocowała bardzo dużym zróżnicowaniem wiedzy i podejścia do tematu.

O NAS

Jesteśmy międzynarodową grupą studentów kursu magisterskiego na Wydziale Architektury Politechnice Gdańskiej, liczącą niemal pięćdziesiąt osób. Zawarte w tym raporcie wytyczne dla konkursu architektonicznego na projekt przekształceń przestrzeni publicznych w Witominie-Radiostacji opracowaliśmy w ramach zajęć z projektowania urbanistycznego pod okiem dr Moniki Arczyńskiej i dr. Łukasza Pancewicza.

SUMMARY

Although the project **Witomino - Zielona Stacja** was officially only a part of the course at the first semester of the Masters programme at Gdansk University of Technology, we considered it as a much bigger task. This district of Gdynia became a location of numerous multidisciplinary observations and cooperation with the inhabitants. These activities have taken place outside of our university schedule and university walls. Thanks to this, we have learned much about comprehensive social participation and revitalization methods. Working in an international team resulted in a great diversity of knowledge and approach to the subject.

ABOUT US

We are an international group of nearly 50 graduate students of Faculty of Architecture at Gdansk University of Technology. We have prepared the guidelines for the architectural competition for refurbishment of Witomino's public spaces as part of urban design course under the supervision of Dr. Monika Arczynska and Dr. Łukasz Pancewicz.

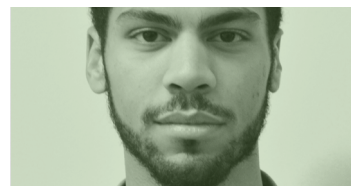
Monika Arczyńska

Polska / prowadząca / koncepcja kursu /
koordynacja / zarządzanie zespołem
Poland / tutor / course concept / coordination
/ team management

Łukasz Pancewicz

Polska / prowadzący / koncepcja kursu /
koordynacja / metody partycypacyjne
Poland / tutor / course concept / coordination
/ participatory methods

Lukas Bolinois

Francja / obserwacje
/ prototypowanie / raport
France / observations
/ prototyping / report

Zuza Bręk

Polska / grafika / analizy
/ obserwacje / prototypowanie
Poland / graphics / analysis
/ observations / prototyping

Anna Burysz

Polska / obserwacje / prototypowanie
/ raport / fanpage / budżet
Poland / observations / prototyping
/ report / fanpage / budget

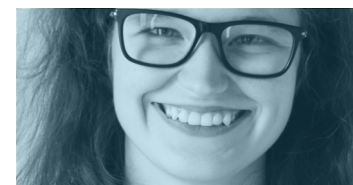
Agata Dalach

Polska / koordynacja raportu / obserwacje
/ grafika / service design / prototypowanie
Poland / report coordination / observations
/ graphics / service design / prototyping

Mateusz Dzierbicki

Polska / lider grupy badań społecznych
/ obserwacje / analizy / raport
Poland / social team leader / observations
/ analysis / report

Iga Fiedorowicz

Polska / makieta / prototypowanie / raport
Poland / model / prototyping / report

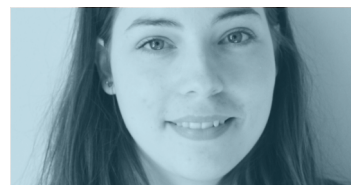
Magda Frońska

Polska / raport / szkicowanie obserwacje
/ service design / prototypowanie
Poland / report / sketching / observations
/ service design / prototyping

Karol Giełdon

Polska / raport / szkicowanie / obserwacje
/ service design / prototypowanie
Poland / report / sketching / observations
/ service design / prototyping

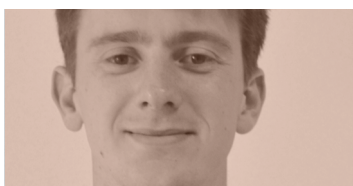
Marion Grandin

Francja / model / obserwacje / raport
/ prototypowanie
France / model / observations
/ report / prototyping

Aleksandra Ilić

Serbia / prototypowanie / obserwacje
Serbia / prototyping / observations

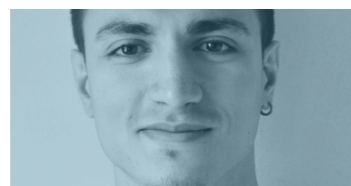
Michał Jabłonowski

Polska / kontakt z LIS
/ koordynacja prototypowania / raport
Poland / contact with LIS
/ prototyping coordination / report

Sonja Jokić

Serbia / prototypowanie
Serbia / prototyping

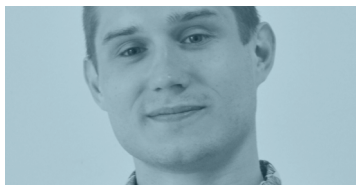
Akin Karapinar

Cypr / makieta / prototypowanie / zdjęcia
Cyprus / model / prototyping / photos

Julia Kaszubowska

Polska / obserwacje
/ prototypowanie / raport
Poland / observations
/ prototyping / report

Alan Klingiert

Polska / lider grupy projektowej / makieta
/ obserwacje / prototypowanie
Poland / design team leader / model
/ observations / prototyping

Olesya Kornilova

Ukraina / raport / szkicowanie / obserwacja
/ prototypowanie
Ukraine / report / illustrations / observations
/ prototyping

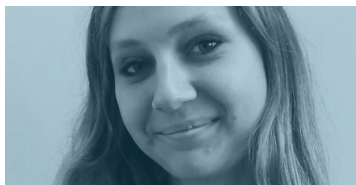
Hanna Kozicka

Polska / obserwacje
/ spotkania z mieszkańcami / raport
Poland / social team / observations
/ meetings with locals / report

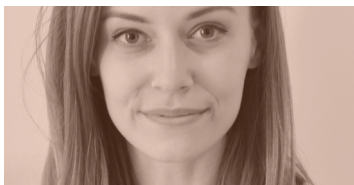
Karolina Kuca

Polska / obserwacje
/ spotkania z mieszkańcami / raport
Poland / observations / meetings with locals
/ report

Magdalena Kuzia

Polska / makieta / prototypowanie
/ mapy transportu
Poland / model / prototyping
/ transportation maps

Martyna Marcinkiewicz

Polska / lider grupy koordynującej / koordynacja warsztatów / raport / prototypowanie
Poland / management team leader / workshops coordination / report / prototyping

Senzekile Mlambo

Południowa Afryka / makieta
/ spotkania z mieszkańcami
South Africa / model / meetings with locals

Nouran Moustafa

Egipt / makieta / prototypowanie
/ raport / projekt retencji wód opadowych
Egypt / model / prototyping
/ report / water analysis

Lizzeth Parra

Hiszpania / grupa społeczna / obserwacje
/ prototypowanie / raport
Spain / Social team / observations
/ prototyping / report

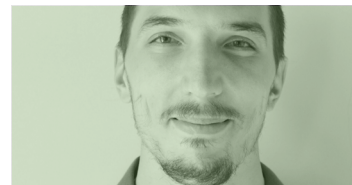
Weronika Plata

Polska / obserwacje / spotkania / raport / tłumaczenia
Poland / observations / meetings with locals/
report / translations

Anna-Maria Popova

Bułgaria / obserwacje / prototypowanie
Bulgaria / observations / prototyping

Stefan Radunović

Serbia / analiza mapy GIS
Serbia / GIS map analysis

Mahbubur Rahman

Bangladesz / makieta / obserwacje
/ prototypowanie
Bangladesh / model / observations
/ prototyping

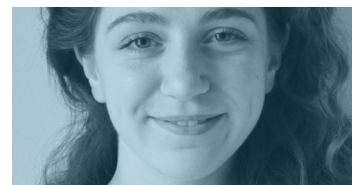
Milica Raković

Serbia / obserwacje / prototypowanie
Serbia / observations / prototyping

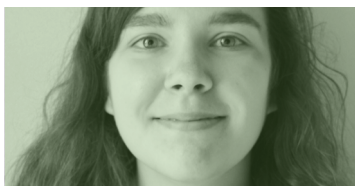
Kasia Romańczuk

Polska / prototypowanie / warsztaty / zdjęcia
Poland / prototyping / workshops / photos

Ida Sawilska

Polska / makieta / prototypowanie
/ obserwacje
Poland / model / prototyping / observations

Marta Sienkiewicz

Polska / raport / obserwacje / prototypowanie
Poland / report / observations / prototyping

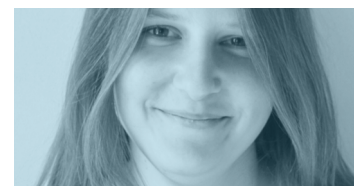
Reine-Milvia Soufet

Francja / raport / makietka
France / report / model

Paulina Szulc

Polska / makietka / prototypowanie
/ mapy transportu
Poland / model / prototyping / transportation
maps

Marta Tejza

Polska / obserwacje / prototypowanie
/ schematy ruchu
Poland / observations / prototyping
/ traffic schemes

Pavan Thomas

Indie / makietka / obserwacje
/ prototypowanie
India / model / observations / prototyping

Asia Turłowicz

Polska / obserwacje / spotkania
/ prototypowanie / raport / makietka
Poland / observations / meeting with locals
/ prototyping / report / model

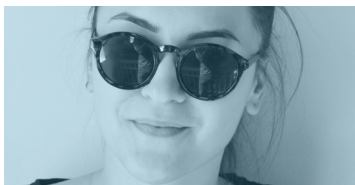
Paweł Unger

Polska / prototypowanie
/ grafika / obserwacje
Poland / prototyping / graphics / observations

Anna Urbaniak

Polska / makietka
/ prototypowanie / obserwacje
Poland / model / prototyping / observations

Margita Vajović

Serbia / makietka / prototypowanie
Serbia / model / prototyping

Milutin Vukoičić

Serbia / prototypowanie
Serbia / prototyping

Barbara Wasilewska

Polska / kontakt z LIS / koordynacja
warsztatów / prototypowanie / raport
Poland / contact with LIS / workshops
coordination / prototyping / report

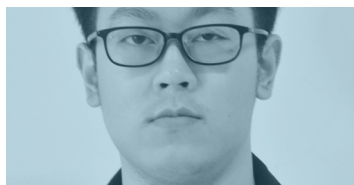
Paulina Węgrzynowska

Polska / obserwacje / spotkania / koordynator
prototypowania / raport / fanpage
Poland / observations / meeting with locals
/ prototyping coordinator / report / fanpage

Uliana Yanishevskaya

Ukraina / makietka / obserwacje
/ prototypowanie
Ukraine / model / observations / prototyping

Xin Zhou

Chiny / makietka / obserwacje
/ prototypowanie
China / model / observations / prototyping

Lwazi Zungu

Południowa Afryka / obserwacje
/ prototypowanie
South Africa / observations
/ prototyping

 prowadzący / tutors

 grupa koordynująca / glue team

 grupa badań społecznych
/ social team

 grupa projektowa / design team

PODZIĘKOWANIA / ACKNOWLEDGEMENTS

Uczestnicy konsultacji i prototypowania

Laboratorium Innowacji Społecznych: Barbara Marchwicka, Joanna Pytel, Agnieszka Jurecka, Anna Rycerz

Zarząd Dróg i Zieleni

Biuro Ogrodnika Miasta w Gdyni

Biuro Plastyki Miasta w Gdyni

Małgorzata Balsewicz i Rada Dzielnicy Witomino

Martyna Regent

Anna Tylikowska

dr Jan Kamiński

Przemysław Kluz

prof. Alain Charadia

dr Karolina Krośnicka

Jolanta Prorok

Tadeusz Pinkiewicz

Janina Ostałowska

Wojciech Tandek

Grzegorz Baczul

Serwis gdynia.pl

Czasopismo Ratusz

BIBLIOGRAFIA I PRZYPISY / BIBLIOGRAPHY AND REFERENCES

1. dr hab. inż. arch. Marek Wysocki; Standardy dostępności dla miasta Gdyni, Centrum Projektowania Uniwersalnego, Politechnika Gdańska wydział Architektury, Gdańsk.
2. Agenda 22. Władze Lokalne. Instruktaż w zakresie planowania polityki na rzecz osób niepełnosprawnych w społecznościach lokalnych. Wyd. 2., Tłum. A. Firkowska-Mankiewicz (za:) Local authorities. The Swedish co-operative body of organisations of Disabled People, Warszawa: Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Upośledzeniem Umysłowym 2001. Building for Everyone, NDA, 2002.
3. Budzyński M., Gumińska L., Wysocki M.: Standardy kształtowania przestrzeni miejskiej z uwzględnieniem potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych dla miasta Gdańska, Pomorska Fundacja Sportu i Turystyki Osób Niepełnosprawnych „Keja”, maszynopis, Gdańsk 2011, (w archiwum ZDiZ w Gdańsku)
4. Czarnecki B., Siemiński W.: Kształtowanie bezpiecznej przestrzeni publicznej, Warszawa: Centrum Doradztwa i Informacji Difin sp. z o.o. 2004.
5. Jaranowska K.: Osoby niepełnosprawne w środowisku miejskim, Warszawa: COBO-Profil sp. z o.o., 1996.
6. Johnni P. i Thuresson C.: Sztokholm - miasto dla wszystkich, Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji, 2005,
7. Kuryłowicz E.: Projektowanie uniwersalne Udostępnianie otoczenia osobom niepełnosprawnym, wyd. 2., Warszawa: Stowarzyszenie Przyjaciół Integracji 2005.
8. Metlitzky N. i Engelhardt L.: Barrierefrei Städte bauen, Stuttgart: Fraunhofer IRB Verlag 2008.
9. Ron Apelt, John Crawford i Dennis Hogan, Wayfinding design guidelines, Cooperative Research Centre for Construction Innovation, 2007,
10. Samova M. (red.): Tvorba bezbarieroveho prostredia. Zakladne principy a suvislosti, Bratislava: Vydavatelstvo Eurostav spol. Sr.o. 2008.
11. Schwartz L.: Vademecum projektanta problemy osób niepełnosprawnych. Część 1: Środowisko i transport. Warszawa: Instytut Wzornictwa Przemysłowego 1991. Standardy techniczne dla infrastruktury rowerowej w Gdańsku, Gdyni i Sopocie praca zbiorowa wykonana przez Politechnikę Gdańską na zlecenie Zarządu Dróg i Zieleni w Gdańsku, maszynopis, Gdańsk 2000 r. (w archiwum ZDiZ w Gdańsku).
12. Aktualizacja i Integracja Standardów Technicznych Dla Infrastruktury Rowerowej w Gdańsku, Nizelski & Borys Consulting, Gdańsk 2008. SuRaKu Accessibility Guidelines [online]. SuRaKu Project Planning Guidelines or an Accessible Environment. 6 February 2008. [dostęp: 30 stycznia 2009]. Dostęp w Word Wide Web:<http://www.hel.fi>
13. Tomasz Rembalski, Gdynia i jej dzielnice przed powstaniem miasta (XIII-XX wiek), Gdynia : Muzeum Miasta Gdyni, 2011. ISBN 978-83-925582-5-5
14. Anna Dobkowska, Jolanta Anna Urbańska, Marta Ostrowska, Fundacja bez granic, RAPORT Z REALIZACJI ZADANIA: WITOMINO BEZ GRANIC, 8.10.2015 – 31.12.2015

